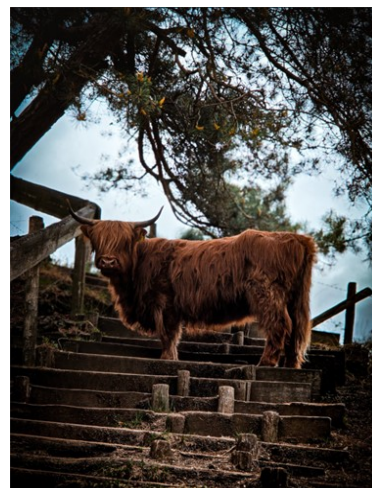

PROGRAMMABEGROTING 2026

Meerjarenraming 2027 t/m 2029

Gemeente Mook en Middelaar

PROGRAMMABEGROTING 2026

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	5
Voorwoord	6
BEGROTING	7
1. BELEIDSBEGROTING	8
<i>Programmaplan</i>	<i>9</i>
1.1. Programma Sociale leefomgeving	10
1.2. Programma Sociaal Domein	13
1.3. Programma Fysieke leefomgeving	16
1.4. Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid	19
1.5. Programma Bestuur en organisatie	22
1.6. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen	25
1.7. Overzicht van de kosten van overhead	27
1.8. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting	28
1.9. Bedrag voor onvoorzien	29
<i>Paragrafen</i>	<i>30</i>
1.10. Paragraaf Lokale heffingen	31
1.11. Paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing	39
1.12. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	43
1.13. Paragraaf Financiering	50
1.14. Paragraaf Bedrijfsvoering	54
1.15. Paragraaf Verbonden partijen	56
1.16. Paragraaf Grondbeleid	58
1.17. Paragraaf Informatieveiligheid	60
1.18. Paragraaf Wet open overheid	61
2. FINANCIËLE BEGROTING (INCLUSIEF MEERJARENRAMING)	62
<i>Overzicht van baten en lasten en toelichting</i>	<i>63</i>
2.1. Overzicht van baten en lasten	64
2.2. Financieel overzicht	65
2.3. Begrotingsevenwicht	74
2.4. Overzicht incidentele baten en lasten	76
2.5. Uitgangspunten en analyse ramingen	78
2.6. Overzicht structurele mutaties reserves	79
<i>Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting</i>	<i>80</i>
2.7. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	81
2.8. Geprognosticeerde balans	87
2.9. Emu-saldo	88
2.10. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	89
2.11. Investerings	91
2.12. Financiering	93
2.13. Stand en verloop reserves	94
2.14. Stand en verloop voorzieningen	97
2.15. Uitgangspunten en analyse financiële positie	99
<i>Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld</i>	<i>100</i>
2.16. Overzicht van baten en lasten per taakveld	101

VASTSTELLINGSBESLUIT 104

Vaststellingsbesluit	105
----------------------------	-----

BIJLAGEN 106

Bijlage 1 Beleidsindicatoren.....	107
Bijlage 2 Risico's	120
Bijlage 3 Verbonden partijen.....	123
Bijlage 4 Verdeling taakvelden over programma's	138
Bijlage 5 Begrippenlijst	140

ALGEMEEN

Voorwoord

Voor u ligt de begroting van de gemeente Mook en Middelaar voor 2026. Het jaar 2026 is het laatste jaar van het huidige college van burgemeester en wethouders, dat in juni 2022 het coalitieakkoord en beleidsprogramma 'Samen Bouwen aan Mook en Middelaar' presenteerde voor de periode 2022-2026.

In maart 2026 zijn de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen, waarbij een nieuwe gemeenteraad wordt gekozen en een nieuw college van burgemeester en wethouders zal aantreden. Bijna alle plannen uit het coalitieakkoord en beleidsprogramma zijn in de jaren 2022 t/m 2025 al uitgevoerd of worden dit jaar afgerond. Plannen die nog openstaan worden gestart en/of afgerond in 2026. Een overzicht van wat bereikt is rapporteerden wij op 25 juni 2025 in een raadsmemo 'Samen bouwen aan zichtbare resultaten'.

Het jaar 2026 staat in het teken van afronden, maar óók vooruitkijken. We doen dat in een ander financieel gesternte dan dat we vorig jaar voorzagen. Voor de korte termijn zijn de financiële vooruitzichten beheersbaar, doordat het 'Ravijnjaar 2026' is afgewend. Door extra middelen vanuit het rijk, onder andere voor Jeugd, sluiten de begrotingssaldi van 2026 en 2027 neutraal of positief af. Vanaf 2028 vallen deze aanvullende middelen echter weg en ontstaan structurele tekorten.

Dat vraagt nu al om zorgvuldige keuzes. In deze begroting geven wij richting aan maatregelen die onze gemeente financieel in balans houden en tegelijkertijd ruimte bieden om te investeren in leefbaarheid, veiligheid en toekomstbestendige voorzieningen.

De begroting voor 2026 is sluitend door een combinatie van incidentele ruimte en het inzetten van een deel van de Vrij Besteedbare Reserve. Daarmee kunnen we in 2026 nog investeren in belangrijke thema's voor onze gemeenschap. Ook voor 2027 zijn er nog enige middelen beschikbaar. We realiseren ons echter dat dit tijdelijk is: vanaf 2028 nemen de financiële uitdagingen toe en zal bij nieuw beleid nadrukkelijker moeten worden gekozen wat er wel en niet kan. Met zorgvuldige keuzes kunnen we ook in de komende jaren blijven bouwen aan een sterke, leefbare en toekomstgerichte gemeente.

Financiën

De financiële vooruitzichten voor 2026 en de daaropvolgende jaren zijn als volgt:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	2026	2027	2028	2029
Saldo na Zomerrapportage 2025	504 N	387 N	804 N	844 N
Nagekomen mutaties bestaand beleid	537 N	56 N	194 V	278 V
Subtotaal bestaand beleid	1.041 N	443 N	610 N	566 N
Nagekomen mutaties nieuw beleid	30 N	20 N	20 N	20 N
Subtotaal begrotingssaldo	1.071 N	463 N	630 N	586 N
Dekkingsplan	1.071 V	925 V	425 V	425 V
Begrotingssaldo	0 V	462 V	205 N	161 N

Voor meer informatie over de nagekomen mutaties en het dekkingsplan verwijzen wij u naar onderdeel '2.7 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid'.

BEGROTING

1. BELEIDSBEGROTING

Programmaplan

Wettelijk kader

Artikel 8 BBV.

Toelichting

Deze programmabegroting bestaat uit de volgende vijf programma's:

1. Sociale leefomgeving;
2. Sociaal Domein;
3. Fysieke leefomgeving;
4. Toerisme, natuur en duurzaamheid; en
5. Bestuur en organisatie.

Naast de vijf programma's zijn in het programmaplan ook opgenomen:

- het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- het overzicht van de kosten van overhead;
- het bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting; en
- het bedrag voor onvoorzien.

Per programma is een kernboodschap aangegeven en wat we in 2026 willen bereiken.

De financiële consequenties van het bestaande en eventuele nieuwe beleid vindt u niet terug in het programmaplan, maar is vermeld in onderdeel '2.1 Overzicht van baten en lasten'. De analyses tussen enerzijds de begrotingsjaren 2025 en 2026 en anderzijds tussen de realisatie over 2024 en begroting van 2026 vindt u terug in onderdeel '2.2 Financieel overzicht.'

1.1. Programma Sociale leefomgeving

Kernboodschap: Samenredzaamheid versterken

We geloven in de kracht van onze gemeenschap en willen de samenredzaamheid in onze gemeente verder versterken. Iedereen moet kunnen meedoen én zich hier thuis en veilig voelen. De leefbaarheid in onze kernen staat hierbij centraal.

In 2026 investeren we gericht in een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente. Onze inwoners kunnen rekenen op goede en toegankelijke dienstverlening: het nieuwe ICT-systeem bij Burgerzaken maakt verdere digitalisering mogelijk, terwijl we extra personeel inzetten voor de verwachte piek in reisdocumenten en de groei van ons inwonertal. Veiligheid blijft een speerpunt via het Integraal Veiligheidsbeleid 2025-2028, intensieve samenwerking met partners en aandacht voor ondermijning, cybercriminaliteit en maatschappelijke weerbaarheid. We ondersteunen verenigingen, bevorderen sport, bewegen en preventieve gezondheid en voeren het onderwijsachterstandenbeleid en ons Integraal Huisvestingsplan uit. Tot slot bereiden we ons voor op nieuwe wetgeving rond bibliotheekwerk en onderwijshuisvesting. Met deze keuzes behouden we financiële stabiliteit en versterken we de sociale en fysieke basis voor onze gemeenschap.

♥ Sociale leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

Burgerzaken

In 2026 vinden binnen Burgerzaken de volgende ontwikkelingen plaats die van invloed zijn op de meerjarenbegroting:

Dienstverlening en digitalisering

We vinden het belangrijk dat inwoners goede en toegankelijke dienstverlening krijgen. Daarom kijken we steeds hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren. In 2024 hebben we een nieuw ICT-systeem ingevoerd waarmee we meer digitale dienstverlening mogelijk maken. In 2026 onderzoeken we hoe we dit systeem verder kunnen ontwikkelen, zodat we inwoners nog beter kunnen helpen.

Toename inwoneraantal

Onze gemeente groeit. Door de bouw van de nieuwe wijk Maastuin verwachten we extra inwoners. Dit betekent extra werk op verschillende plekken in de organisatie, onder andere bij Burgerzaken.

Reisdocumentenpiek

Tussen 2024 en 2028 verloopt een groot aantal paspoorten en ID-kaarten. Daardoor vragen veel mensen nieuwe documenten aan. In 2024 en 2025 konden we dit met ons eigen personeel opvangen. Maar in 2026 en 2027 wordt het nóg drukker. Daarom nemen we tijdelijk extra medewerkers aan om iedereen op tijd te kunnen helpen.

Veiligheid

In de gemeente Mook en Middelaar bevorderen we veilig wonen, werken en recreëren. Met de vaststelling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2025-2028 hebben we onszelf nieuwe doelen gegeven op het gebied van integrale veiligheid voor de komende vier jaar. We blijven onze samenwerking met veiligheidspartners onverminderd voortzetten, zowel in Noord-Limburg als Gelderland. Zo verstevigen we de samenwerking met het Zorg & Veiligheidshuis Noord-Limburg zodat we beter regie kunnen voeren op de complexe zorg en veiligheidscasusïstiek in onze gemeente. We hebben continu aandacht voor de aanpak van ondermijning met het implementeren van de Limburgse norm en onze deelname aan de Regio Deal op het thema veiligheid. We bevorderen de meldingsbereidheid van onze inwoners door het promoten van meldingsmogelijkheden zoals Meld Misdaad Anoniem. Het thema maatschappelijke weerbaarheid heeft ook onze aandacht. We volgen hierin de landelijke ontwikkelingen en maken plannen om onszelf en onze inwoners weerbaar te maken tegen allerlei vormen van criminaliteit (zoals cybercriminaliteit) en andere veiligheidsthema's (zoals langdurige stroomuitval).

Verenigingen en organisaties (financieel) ondersteunen

We stimuleren een sterk verenigingsleven door activiteiten te subsidiëren. In 2025 hebben ongeveer vijftig verenigingen en organisaties subsidie ontvangen voor uitvoering van hun activiteiten. Het kan gaan om professionele activiteiten, zoals jeugdwerk, maatschappelijk werk of dagbesteding. Maar grotendeels betreft het hier vrijwilligersorganisaties die activiteiten uitvoeren op het gebied van kunst en cultuur, sport, inloop en ontmoeting, natuur, gezondheid, ouderen en financiële zelfredzaamheid. In het subsidieplan van 2026 worden de keuzes gemaakt op basis van de subsidieaanvragen, het beleid hierop en het beschikbare budget.

Integraal plan van aanpak preventieve gezondheid

In 2023 stelden we een integraal preventieplan op dat sport, bewegen, gezondheid en preventie met elkaar verbindt. Dit plan bekostigen we vanuit de brede SPUK die we jaarlijks vanuit het Rijk ontvangen. In 2026 voeren we het meerjarig preventieplan verder uit, in samenwerking met lokale partners, de gemeente Heumen en in regionaal verband binnen het Rijk van Nijmegen. We werken ook samen binnen de IZA-regio in het Rijk van Nijmegen, waarbij preventie een essentieel onderdeel vormt.

MOVE en Sport- en Beweegakkoord

MOVE is het sport-, beweeg- en cultuurstimuleringsprogramma van de gemeente Mook en Middelaar. We maken sport en cultuur voor jong en oud mogelijk door gebruik te maken van combinatiefunctionarissen. Daarnaast voeren we in 2026 het Sport- en Beweegakkoord verder uit, dat is opgesteld tussen de gemeente en maatschappelijke partners. Dit akkoord richt zich op thema's zoals samen (blijven) bewegen en sporten, de toekomst van sport- en beweegaanbieders, en een uitnodigende en beweegvriendelijke omgeving. MOVE en het Sportakkoord worden betaald vanuit de doeluitkering die we hiervoor krijgen vanuit het Rijk.

Onderwijsachterstanden voorkomen en bestrijden

We hebben als gemeente de wettelijke taak om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden. In 2026 blijven we het onderwijsachterstandenbeleid uitvoeren zoals vastgelegd in de doeluitkering en in de afspraken die in 2022 zijn gemaakt met de aanbieders van de voor- en de vroegschool. Dit houdt in dat we subsidie blijven verlenen aan Stichting Kinderopvang Nijmegen (KION) voor het realiseren van voldoende aanbod en spreiding van plekken voorschoolse educatie voor peuters vanaf 2 jaar oud met een risico op ontwikkelingsachterstanden en aan Stichting Lijn 83 primair onderwijs (Lijn83po) voor extra inzet van de intern begeleiders ten behoeve van de warme overdracht en doorgaande leerlijn van het jonge kind die de overstap maken van kindcentra naar de kleuterklas. We richten ons daarnaast op het versterken van ouderparticipatie en het stimuleren van

taal en lezen. Uiteindelijk doel is dat zo veel mogelijk kinderen zonder onderwijsachterstand instromen in groep 3 van de basisschool.

De huidige specifieke uitkering (SPUK) Onderwijsachterstandenbeleid (SiSa D8) loopt tot en met 2026. Het is nog niet duidelijk hoe het Rijk hier invulling aan beoogt te geven vanaf 2027. We zullen de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid nauwgezet blijven volgen.

Huisvestingsopgaven voor het onderwijs

Begin 2025 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het wetsvoorstel Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting ingediend bij de Tweede Kamer. De beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2026. Zodra deze wet van kracht wordt, krijgen wij als gemeente de wettelijke taak om een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting op te stellen. Vooruitlopend op deze wetwijziging hebben wij medio 2025 reeds een IHP opgesteld. Dit IHP biedt inzicht in de huidige en toekomstige opgaven op het gebied van onderwijshuisvesting in onze gemeente in de periode 2025 tot en met 2040: drie van de vier schoolgebouwen in onze gemeente zullen toe zijn aan renovatie of nieuwbouw. We onderzoeken de haalbaarheid en mogelijke koppelkansen die er zijn tussen scholen, kinderopvang en eventueel andere maatschappelijke partners en hoe projecten gefinancierd zullen moeten worden.

Bibliotheekwerk

In onze dorpskernen subsidiëren we activiteiten die gericht zijn op leesbevordering. Ook ontvangt Stichting Lijn 83 primair onderwijs subsidie voor boekencollecties en een uitleensysteem op de basisscholen. Daarnaast loopt sinds 2025 het project Digitaalrijk in je Wijk van de Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid, dat inwoners ondersteunt bij het vergroten van digitale vaardigheden. Dit project wordt regionaal gefinancierd vanuit de Wet educatie en beroepsonderwijs en loopt tot en met 2027.

Het Rijk bereidt een wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) voor, met een beoogde ingangsdatum van 1 januari 2026. Omdat de definitieve inhoud van de wet nog niet vaststaat, reserveren wij de door het Rijk toegekende middelen (€ 100k in 2025 en € 100k in 2026) voorlopig. In 2026 werken we mogelijke scenario's uit voor de toekomst van het bibliotheekwerk in Mook en Middelaar, waarbij de nieuwe wetgeving en de behoeften van onze gemeenschap centraal staan. Op basis daarvan zal de gemeenteraad een besluit nemen over de koers en de financiële gevolgen.

1.2. Programma Sociaal Domein

Kernboodschap: Dienstverlening op orde.

We doen als gemeente wat we moeten doen. We verliezen de mensen die ons nodig hebben niet uit het oog. De noodzaak om om te zien naar onze inwoners die minder te besteden hebben is nadrukkelijk aanwezig. Nieuwkomers heten we welkom. Tenslotte informeren we inwoners actief over onze dienstverlening en ondersteuning.

In 2026 blijft de gemeente Mook en Middelaar haar wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen voor opvang, huisvesting en integratie. We zorgen

samen met de woningcorporatie voor voldoende huisvesting voor vergunninghouders en voegen circa vijftig sociale huurwoningen toe om de druk op de woningmarkt te verlichten. In regionaal verband dragen we bij aan de spreidingsopgave voor asielopvang en blijven we 109 Oekraïense ontheemden opvangen. De uitvoering van de Wet inburgering 2021 is volledig belegd bij onze gemeente; door nieuwe aanbestedingen stijgen de kosten, maar de rijksuitkeringen blijven toereikend. We volgen de komende wetswijzigingen nauwgezet, zoals de Participatiewet in Balans en de decentralisatie van Beschermd Wonen. Tot slot versterken we preventieve en toegankelijke zorg met de Wijk-GGD, de praktijkondersteuner jeugd-GGZ en voorbereidingen op de Hervormingsagenda Jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opvang ontheemden

Vergunninghouders

Als gemeente hebben we op grond van de Huisvestingswet 2014 de wettelijke taak om vergunninghouders (vluchtelingen met een verblijfsstatus) te huisvesten. Ieder half jaar wordt landelijk vastgesteld hoeveel vergunninghouders we in de gemeente Mook en Middelaar moeten huisvesten. Woningcorporatie Destion zoekt passende huisvesting voor deze vergunninghouders. In 2025 merkten we dat het door de krapte op de woningmarkt steeds moeilijker wordt om aan deze taakstelling te voldoen. Samen met de woningcorporatie zoeken we naar creatieve oplossingen om onze wettelijke verplichting na te komen. Daarnaast verwachten we in 2026 minimaal 50 sociale huurwoningen toe te voegen aan de woningvoorraad van Destion. Daarmee zal de druk op de lokale (sociale huur)woningmarkt de komende jaren iets afnemen en het aantal mutaties toenemen. Hierdoor zal er voor verschillende groepen woningzoekenden ruimte ontstaan, zo ook voor de realisatie van onze wettelijke taakstelling ten aanzien van de huisvesting van vergunninghouders.

Asielzoekers

Op grond van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen ('Spreidingswet') zijn gemeenten gezamenlijk verplicht om asielopvangplekken te creëren. De wettelijke taakstelling wordt iedere twee jaar per provincie vastgesteld en vervolgens onderverdeeld in indicatieve opgaven per gemeente. Samen met de andere Noord-Limburgse gemeenten streven we naar voldoende asielopvang in onze regio, zodat we een evenredige bijdrage leveren aan de provinciale taakstelling. Eind 2024 heeft Provincie Limburg een sluitend plan ingediend bij het Ministerie van Asiel en Migratie, waarmee de provincie zal voldoen aan haar wettelijke taakstelling om voldoende asielopvangplekken te realiseren.

Oekraïense ontheemden

Voor de opvang van Oekraïense ontheemden geldt geen wettelijke taakstelling, maar we nemen hierin wel onze verantwoordelijkheid: in onze gemeente vangen we 109 Oekraïense ontheemden op. Wij dragen zorg voor de dagelijkse begeleiding van deze groep ontheemden.

Inburgering

Sinds 1 januari 2022 is de Wet inburgering 2021 (Wi2021) van kracht. Samen met de regio Rijk van Nijmegen hebben we de Beleidsnota Nieuwe Wet Inburgering opgesteld. Eind 2024 hebben wij de uitvoering van de gemeentelijke casusregie op de inburgering overgenomen van gemeente Nijmegen, wat betekent dat wij de begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en gezins- en overige migranten sindsdien zelf uitvoeren.

Samen met regiogemeenten hebben wij in 2022 de taaltrajecten voor de asielmigranten ingekocht, in 2025 zijn de taalcomponent van de B1- en Zelfredzaamheidsroute opnieuw aanbesteed. De komende jaren zullen de taaltrajecten die nog vallen onder de in 2022 afgesloten contracten zich uitfaseren doordat steeds meer inburgeraars die nog daaronder vallen hun lessen zullen afronden.

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN) voert voor de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen gezamenlijk de Module Arbeidsmarkt en Participatie uit. Momenteel zijn we met WBRN in gesprek over de mogelijke inbedding van deze module als onderdeel van re-integratietrajecten en de financiering hiervan.

Door de nieuwe aanbesteding van de leerroutes en de herijking van de maatschappelijke en juridische begeleiding aan vergunninghouders in 2025 zullen de kosten voor inburgering toenemen. Mogelijk zullen er ook nieuwe afspraken met WBRN gemaakt worden over de uitvoering van de Module Arbeidsmarkt en Participatie, wat ook financiële consequenties zou kunnen hebben. Ondanks de duurdere trajecten blijven de specifieke SiSa-uitkeringen (SPUKs) voor Inburgering (JenV A38) en Inburgering Onderwijsroute (JenV A39) in 2026 en verdere jaren voldoende toereikend om alle kosten te dekken.

Aanvullend op de onderdelen die we als gemeente verplicht zijn voor inburgeraars te organiseren, zijn we voornemens om extra te investeren in de integratie van nieuwkomers in onze lokale samenleving. We denken daarbij aan een maatjesproject, waarbij asielmigranten en inwoners zonder migratieachtergrond aan elkaar worden gekoppeld om bijvoorbeeld samen, op een gelijkwaardige manier, activiteiten te ondernemen en/of de Nederlandse taal in de praktijk te oefenen. We gaan extra inzetten op het maatjesproject.

Participatiewet in Balans

Het Rijk wil de Participatiewet actualiseren, met de nieuwe 'Participatiewet in Balans'. Deze wijziging, die naar verwachting tussen 1 januari 2026 en 1 juli 2026 van kracht wordt, beoogt een evenwicht te brengen tussen bestaanszekerheid, participatie en handhaving. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om maatwerk te leveren en beter rekening te houden met individuele omstandigheden van klanten.

Op dit moment is het effect voor onze gemeente nog niet volledig in beeld. Dit vanwege het feit dat er meerdere fases aan de orde komen en de wijziging samenhangt met wetstrajecten. Zodra de wetswijziging definitief is, bekijken we of onze beleidsregels, verordening en werkinstructies/werkwijze dienen aan te passen.

Decentralisatie Beschermd Wonen

Het voornemen van de rijksoverheid was om de wet Beschermd Wonen per 2025 te decentraliseren. Dit is door dezelfde rijksoverheid (wederom) uitgesteld met als gevolg dat Nijmegen als onze centrumgemeente nog steeds aangewezen is om Beschermd Wonen uit te voeren voor onze regio. Inmiddels is er sprake van een demissionair kabinet en zoals het er nu naar uitziend vindt de decentralisatie niet eerder plaats dan 1 januari 2027.

De financiële middelen blijven tot de decentralisatie bij Nijmegen, terwijl gemeenten lokaal al wel extra kosten hebben ten gevolge van de ambulantiseringsovereenkomst. Zodoende hebben de gemeenten in regio Nijmegen met gemeente Nijmegen afgesproken dat regio-gemeenten jaarlijks middelen van hen ontvangen.

Wijk GGD

We blijven op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst in 2026 de Wijk-GGD financieren vanuit de middelen voor Beschermd Wonen. De Wijk-GGD speelt een cruciale rol in het proactief benaderen van zorgmijders, het reageren op signalen van onbegrepen of zorgelijk gedrag, en het begeleiden van inwoners en hun omgeving. De Wijk-GGD bevordert de kennis over psychische kwetsbaarheid en versterkt de samenwerking tussen lokale en regionale partners, zoals het sociaal team, politie, woningcorporaties, huisartsen en zorgpartners.

Praktijkondersteuner GGZ Jeugd

Sinds 2022 werken we in onze gemeente met een praktijkondersteuner GGZ jeugd (kort: POH jeugd). De POH jeugd vormt een belangrijke voorliggende schakel om te kunnen sturen op de uitgaven aan jeugd ggz. De huisartsen en het Sociaal Team maken goed gebruik van de POH jeugd en hebben onderling laagdrempelig contact. Ruim zestig procent van de jeugdigen wordt niet doorverwezen na gezien te zijn door de POH jeugd. De POH jeugd verdient zichzelf hiermee ruimschoots terug. Uw raad heeft besloten om per 2026 de inzet van de POH jeugd structureel te maken.

Verbetering jeugdstelsel

Met behulp van het VNG ondersteuningsteam werken we aan de lokale voorbereidingen op de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd. We brengen in beeld of en zo ja welke veranderingen in onze lokale aanpak en uitvoering gewenst zijn om het jeugdstelsel te verbeteren en te voldoen aan de vereisten van de Hervormingsagenda. In 2026 zetten we deze voorbereidingen voort. Daarnaast blijven we aangehaakt op de regionale ontwikkelingen die naar aanleiding van dit onderwerp plaatsvinden.

1.3. Programma Fysieke leefomgeving

Kernboodschap: Goed ingerichte omgeving

Samen zorgen we voor vitale en leefbare kernen met een goed ingerichte omgeving. We zoeken daarbij steeds de balans tussen de verschillende thema's. Door het versterken van onze karakteristieke kernen, willen we de aantrekkelijkheid van onze gemeente vergroten én een vitale gemeente blijven. Met een aantal grotere en kleinere bouwprojecten bouwen we woningen voor alle doelgroepen. Op die manier bevorderen we de doorstroom op de woningmarkt en creëren we meer ruimte voor jongeren en jonge gezinnen.

Wij proberen binnen de beschikbare middelen het voorzieningenniveau in onze gemeente op peil te houden. Wij verwachten in 2026 en 2027 hogere leges-opbrengsten voor omgevingsvergunningen (bouwplannen Maastuin).

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking getreden. Op 13 maart 2025 is de omgevingsvisie Mook en Middelaar vastgesteld. De omgevingsvisie is het belangrijkste ruimtelijk instrument waarin op hoofdlijnen wordt aangegeven hoe de gemeente eruit ziet of moet gaan uitzien. De omgevingsvisie wordt in een aantal programma's uitgewerkt, waarvan de woon(zorg)visie, die in 2025 is opgestart, een belangrijk voorbeeld is.

Een tweede belangrijk instrument is het omgevingsplan. Met de invoering van de Omgevingswet zijn alle bestemmingsplannen en een aantal andere wetten en regels samengevoegd in een tijdelijk omgevingsplan. Voor 2032 moet dit worden omgezet naar een definitief plan. Dat is een grote en ingewikkelde klus, die we stap voor stap gaan doen. Omdat hiervoor specialistische kennis en veel tijd nodig zijn, huren we externe deskundigen in die ons helpen bij het opstellen van de plannen en regels. Tegelijkertijd zorgen we dat onze eigen medewerkers hierbij leren, zodat we in de toekomst meer zelf kunnen doen.

Woningbouwprojecten

Maastuin

Wij geven medewerking aan diverse woningbouwprojecten die bijdragen aan de leefbaarheid in onze gemeente. Het gaat om in aanbouw zijnde grote(re) woningbouwprojecten als Maastuin (voorheen 'Molenhoek-Zuid' genoemd) in Molenhoek. In het projectgebied van Maastuin wordt een woonwijk gebouwd met een gevarieerd en betaalbaar woonprogramma in aansluiting op de uitgangspunten van de Woondeal in de regio Arnhem Nijmegen. In 2025 is gestart met de bouw van de eerste 80 woningen. Dit betreft 50 woningen in het sociale huursegment voor Destion. De rest zijn woningen in het betaalbare huursegment. De eerste woningen worden eind 2025 / begin 2026 opgeleverd. In de volgende fase (dorps wonen) komen diverse categorieën koopwoningen aan bod. Als laatste zullen de appartementen aan de Maas worden gerealiseerd. De verwachting is dat de gehele wijk voor 2030 gereed zal zijn.

Startsche Veld / Fuikstraat / Spoorzone

In 2026 verkennen we de mogelijkheden voor woningbouw in het Startsche Veld in Mook. Ook de realisatie van sociale woningbouw in Middelaar (Fuikstraat) heeft daarbij aandacht. Buiten deze grotere ontwikkelingen is en blijft er ruimte voor overige initiatieven. Tevens wordt de haalbaarheid van wonen in het groen in het zuidelijk deel van de spoorzone onderzocht.

Realiseren woningen

Wij realiseren woningen in overeenstemming met de Woondeal Limburg en de Woondeal regio Arnhem Nijmegen. In deze woondeals is afgesproken dat bij nieuwe bouwplannen van 10 woningen of meer 30% sociale woningbouw wordt gerealiseerd en dat tenminste 2/3e deel van de woningen betaalbaar zijn. Daarbij wordt gebouwd voor alle doelgroepen. Met woningstichting Destion wordt samengewerkt voor de opgave voor sociale huur en zijn prestatieafspraken gemaakt om huisvesting voor diverse doelgroepen beschikbaar te houden en te maken.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Mobiliteitsplan

We werken aan het verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Het Mobiliteitsplan 2021 is daarbij het uitgangspunt. Beheer en onderhoud aan de bestaande infrastructuur is belangrijk voor de bereikbaarheid, mobiliteit en de verkeersveiligheid en wordt ook in 2026 verricht.

Opwaarderen Maaslijn

Het project 'Opwaarderen Maaslijn' heeft onze aandacht. Wij participeren in het werkproces, onder verantwoordelijkheid van ProRail. Voor onze gemeente gaat dat vooral het verbreden van het spoorviaduct bij Molenhoek. Op basis van de conceptplanning zal het vervangen van het spoorviaduct in de Heumensebaan in 2026 worden uitgevoerd.

Witteweg

Inmiddels is er gestart met de voorbereiding van de aanpak (herprofilering) van de Witteweg tussen de kernen Plasmolen en Middelaar. Het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De uitvoering hiervan kan in 2026 plaatsvinden. Ook is er verder gewerkt aan het onderzoek naar een vrijliggend-fietspad langs de Heumensebaan, buiten de bebouwde kom (tussen spoorviaduct en de Rijlaan in Groesbeek). Indien realisatie haalbaar blijkt, dan wordt dit zo snel mogelijk opgepakt (realiseren). Uitvoering in 2026 is dan wellicht mogelijk.

Verbonden regio

Regionaal werken we samen binnen Trendsportal / RMO (Regionaal Mobiliteitsoverleg) Noord-Limburg en in de Groene Metropoolregio op het onderdeel 'Verbonden Regio'. Op mobiliteitsthema's wordt met de regio afgestemd en waar mogelijk samengewerkt met als doel een zo groot mogelijke synergie van mobiliteit.

Openbare ruimte

Voor het op orde houden van de openbare ruimte werken wij met diverse beheersplannen. Op die manier worden wegen, riolering, openbare verlichting, groen, speeltoestellen en -terreinen en civieltechnische kunstwerken (bruggen) in stand gehouden. Het onderhoud is op orde. Waar nodig worden verouderde of versleten speeltoestellen vervangen. Daar waar mogelijk werken we zoveel mogelijk klimaatadaptief. Bij herinrichtingsprojecten is een integrale aanpak en het inspelen op de klimaatverandering het uitgangspunt.

Toezicht en handhaving

Vanaf april 2026 wordt het milieutoezicht en de milieuadvisering georganiseerd in de Omgevingsdienst Noord en Midden Limburg (ODNML). Binnen de dienst wordt een uniform pakket aan werkzaamheden verricht voor de vijftien gemeenten van de regio. Kort gezegd behelst dat alle milieutaken. Taken die verband houden met bouwen, ruimtelijke ordening en bijzondere wetten (denk aan APV) blijven door de gemeenten zelf uitgevoerd worden. Zie ook paragraaf 1.15 Verbonden partijen.

1.4. Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

Kernboodschap: Met het oog op de toekomst

Toerisme

In Mook en Middelaar is er met haar unieke ligging, geschiedenis, natuurschoon en kunstenaarskolonie op het gebied van recreatie en toerisme, altijd iets te beleven. Wij zetten ons in voor een verdere ontwikkeling van deze sector. Dit in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, de regio en de gebruikers. Door bezoekers van buiten de gemeente aan te trekken ontstaat een bredere benutting van diverse voorzieningen. Hierdoor wordt het voorzieningenaanbod voor de eigen inwoners vergroot. Initiatieven voor kunst en cultuur worden waar mogelijk ondersteund.

🌿 Toerisme · natuur · duurzaamheid

Duurzaamheid en natuur

De gemeente Mook en Middelaar moet in 2050 een klimaatneutrale gemeente zijn. Het in 2024 opgestelde duurzaamheidsbeleid draagt daaraan bij. We gaan werken met de thema's elektriciteit, warmte, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Voor 2026 ligt de focus daarom wederom op de maatregelen die uitgevoerd moeten worden om uiteindelijk een klimaatneutrale gemeente te worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie & Toerisme

Toerisme en recreatie zijn belangrijke economische pijlers voor onze gemeente, dankzij de rijke natuur, het culturele erfgoed en het brede aanbod aan wandel-, fiets- en ruiterroutes, waterrecreatie, horeca en verblijfsaccommodaties. De centrale ligging van onze gemeente speelt daarbij een sterke rol: dit maakt ons aantrekkelijk voor dagrecreanten uit omliggende gemeenten én uit Duitsland. Tegelijkertijd zijn onze natuur en andere voorzieningen ook geliefd bij onze eigen inwoners. Een trotse gemeenschap die we willen behouden en waar mogelijk versterken.

De gemeente onderzoekt verdere samenwerkingsmogelijkheden met regiogemeenten. Ook ondernemers zoeken en vinden elkaar steeds vaker, wat leidt tot waardevolle kennisuitwisseling en grensoverschrijdende samenwerking. Het aandeel horeca- en recreatiebedrijven in onze gemeente is groot. Deze ondernemers dragen in belangrijke mate bij aan de uitstraling, beleving en aantrekkingskracht van onze gemeente voor toeristen en recreanten.

Intensiveren samenwerking met ondernemers

Het college blijft ook in 2026 een laagdrempelige partner en daarmee bereikbaar en benaderbaar voor ondernemers. Daarnaast zijn we een betrouwbare samenwerkingspartner voor het lokale ondernemersplatform 'Visit Mookerheide'. Tevens geven wij verdere uitvoering aan de economische agenda 2021–2026.

Regiomarketing

Er wordt nadrukkelijk ingezet op versterking van de regiomarketing. Nieuw hierin is de marketing van de regio Noord-Limburg, deze is in 2025 gestart en wordt in 2026 verder uitgerold. Daarnaast blijven we ook de bestaande marketingactiviteiten binnen het Rijk van Nijmegen continueren en beter

structureren. Hiermee beoogt de gemeente de zichtbaarheid van de regio te vergroten en haar aantrekkingskracht voor bezoekers te versterken.

Kunst, erfgoed en cultuur

Begin 2025 is de Kunst- en erfgoedvisie vastgesteld. In 2026 wordt uitvoering gegeven aan deze visie, met als aandachtspunten: gemeentelijke monumenten en initiatieven vanuit de gemeenschap. In 2026 geven we uitvoering aan de subsidieregeling gemeentelijke monumenten.

In de visie wordt het belang van samenwerking met de gemeenschap benoemd. Per initiatief wordt gekeken welke rol wij als gemeente aannemen. Een deel van het budget voor kunst en erfgoed wordt aangewend om plannen van initiatiefnemers, die passen binnen de Kunst- en erfgoedvisie, financieel te ondersteunen. Lokale initiatieven op het gebied van cultuur ondersteunen we waar mogelijk.

Duurzaamheid en natuur

In 2026 gaan we verder met de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid. Voorlichting aan inwoners en bedrijven over de diverse duurzame thema's blijft hier een belangrijke rol innemen. Tevens werken we samen met organisaties in en om de gemeente om projecten gezamenlijk op te pakken.

Elektriciteit

Door ons te conformeren aan de landelijke doelstellingen, moeten we in 2030 minimaal 70% van onze elektriciteit duurzaam opwekken. Dit doen we enerzijds door energie te besparen en anderzijds door zoveel mogelijk lokaal duurzame energie op te wekken.

In 2026 zetten we extra in op energiebesparing, onder meer door een verbeterde informatievoorziening middels de opzet van een vernieuwd energieloket. Dit loket moet inwoners beter ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Daarnaast onderzoeken we hoe we inwoners beter kunnen ondersteunen bij de toepassing van hybride warmtepompen binnen de gebouwde omgeving. Ook onderzoeken we in 2026 de mogelijkheden voor de lokale opwek van hernieuwbare energie. We kijken daarbij naar kansen om deze opwek te organiseren binnen een energiegemeenschap of onder te brengen in een publiek energiebedrijf. Onderdeel van dit onderzoek is de verkenning van de rol die groengas kan spelen in de energievoorziening van de gebouwde omgeving.

Warmte

In 2026 wordt verdere uitvoering gegeven aan het Nationaal Isolatieprogramma. Binnen dit programma krijgen eigenaren van woningen met een slecht energielabel en een lage woZ-waarde (financiële) ondersteuning om hun woning te laten isoleren. Met dit programma starten we een meerjarige aanpak om de woningen binnen de gemeente die dit het hardst nodig hebben, structureel te verduurzamen.

Naast isolatiemaatregelen werken we in 2026 ook verder aan de herijking van de Transitievisie Warmte, het warmteprogramma. Hiermee beogen we onze aanpak van de warmtetransitie verder te concretiseren en een duidelijke richting te geven aan de toekomstige warmtevoorziening.

Klimaatadaptatie

Als gemeente zijn we verplicht om in 2050 klimaatadaptief te zijn. Om dit te bereiken, worden er diverse acties uitgevoerd. Zo is input gegeven voor de uitvoering van nieuwe (meer actuele) klimaatstresstests. Ook zetten we onze klimaatadaptieve aanpak in de openbare ruimte voort. Bij de aanleg en het onderhoud van wegen en stoepen wordt gewerkt aan een juiste afwatering van hemelwater en infiltratie in de bodem. Tevens blijven we onze kernen vergroenen en zetten we in op bewustwording met onder andere de Waterklaarbus.

Biodiversiteit

We verwachten in 2026 te starten met het opstellen van een soortenmanagementplan wat een beeld geeft van de biodiversiteit in de gemeente. Dit plan is ook nodig voor woningisolatie in de gemeente. In samenhang met het onderdeel klimaatadaptatie wordt ingezet op een verdere vergroening van de gemeente.

Circulariteit

We blijven kijken naar hoe we de afvalscheiding kunnen verbeteren. Ook kijken we welke mogelijkheden er zijn om de R-ladder meer te gebruiken in onze eigen werkwijzen. Daarnaast willen we onderzoeken hoe we de afvalscheiding bij evenementen verder kunnen uitbouwen. Periodiek worden de ingezamelde afvalstromen gecontroleerd op kwaliteit door middel van sorteerproeven. We bereiden we ons voor op de uitvoering van de gft- en PMD-inzameling en het beheer van de milieustraat door Dar in 2027.

Herstel van iconische Maasheggen

Samen met Bergen en Gennep werken we aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van de Limburgse Maasheggen. In 2026 gaan we verder met de uitvoering van het project. Omdat het herstel van de Maasheggen een opstuwend effect kan hebben bij hoogwater, is er bij Rijkswaterstaat een watervergunning aangevraagd en inmiddels verleend. Nu we weten waar de heggen binnen de voorwaarden van de Waterwetvergunning rivierkundig verantwoord geplaatst kunnen worden, kunnen we in gesprek met grondeigenaren die openstaan voor de aanleg van heggen op hun terrein. Daarnaast zal uit aanpalende ontwikkelingen moeten blijken of een verder herstel van het Maasheggenlandschap met de daarbij verplichte waterstandsverlaging haalbaar is.

1.5. Programma Bestuur en organisatie

Als gemeente voeren we lokale én rijkstaken uit, die direct van belang zijn voor onze inwoners. We maken plannen voor hun leefomgeving en helpen ze bij extra ondersteuning. Wat we doen, doen we voor onze inwoners. We werken samen om de trotse, kleine gemeente te blijven die we zijn. Dat doen we met inwoners, ondernemers, partners in de regio, én intern door zoveel mogelijk samenhang te zoeken in projecten. Hierbij zijn we een betrouwbare, slagvaardige partner. Als gemeente staan we dichtbij. We zijn bereikbaar en laagdrempelig. Herkenbaar. We hebben een gezicht en maken heldere afspraken.

Omdat we als organisatie in toenemende mate te maken hebben met knappe in beschikbaarheid van mensen en materiaal, zien we ons gedwongen om afgewogen keuzes te maken in prioriteit en volgorde van uitvoering. We investeren in het behoud van voldoende kwaliteit in werkzaamheden. In 2026 kunnen we wat investeren op die plekken waar de echte knelpunten zitten. Ook updaten we een aantal applicaties en communicatiemiddelen om onze interne processen en dienstverlening aan de burger verder te verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitgangspunten

We investeren in het ontwikkelen van onze medewerkers, zorgvuldige werving van nieuwe medewerkers bij vacatures en het realiseren van voldoende kwaliteit in werkzaamheden. We gebruiken wat extra ruimte in 2026 en 2027 om knelpunten in de organisatie en de ICT te verbeteren. Meer informatie over onze interne bedrijfsvoering vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Aanpak inwonerparticipatie

In 2026 richten we ons op de praktische toepassing van de Participatieverordening, die eind 2025 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd. We informeren en ondersteunen zowel medewerkers als inwoners, en professionaliseren daarmee ons ondersteuningsaanbod voor participatie verder. Dit doen we door helder te sturen op procedures, concrete werkafspraken te maken en kennisdeling binnen de organisatie te stimuleren. Zo wordt participatie een vanzelfsprekend onderdeel van ons werk, kunnen collega's zelfstandig participatietrajecten begeleiden en benutten we de kennis en ervaring uit de gemeenschap nog beter. De inzichten uit de evaluatie van 2025 nemen we mee in deze ontwikkeling. Daarnaast starten we een doorlopende leercyclus, waarin trainingen en intervisiebijeenkomsten jaarlijks terugkeren om samen te blijven leren en verbeteren.

Communicatie

Vanaf 2026 hanteert de gemeente het principe 'digitaal, tenzij' voor communicatie: digitaal waar het kan, maatwerk waar nodig. De nieuwsbrief Ter Sprake verschijnt dan volledig digitaal. De overgang is zorgvuldig voorbereid: sinds 2025 sturen we wekelijks een digitale nieuwsbrief en zien we dat het aantal abonnees groeit, terwijl de behoefte aan papier beperkt blijft.

De digitale nieuwsbrief vormt de basis, maar we houden oog voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn of liever iets op papier lezen. We zorgen dat informatie voor iedereen bereikbaar blijft.

Door voor een digitale Ter Sprake te kiezen, ontstaat er ruimte om visueler en gericht te communiceren, bijvoorbeeld via MaasBuren, flyers of evenementen. Ook een huisstijlhandboek en verdiepend communicatieonderzoek behoren tot de nieuwe inzet, zodat we onze middelen blijven verbeteren.

Samenwerking

Samenwerking is voor Mook en Middelaar een belangrijk middel om er voor te zorgen dat wij onze taken kunnen uitvoeren, we over voldoende kennis en expertise kunnen beschikken en dat onze dienstverlening op niveau blijft. Mede door onze ligging zijn er veel samenwerkingsverbanden waar wij deel van uit kunnen maken. Daarom moeten we steeds keuzes maken waar wij bij aansluiten, in welke mate en op welke manier.

Veiligheidsregio

Als Limburgse gemeente horen we bij de Veiligheidsregio Limburg Noord en werken wij ook op bepaalde onderdelen van het fysieke domein (bijvoorbeeld de omgevingsdienst) op regionaal niveau samen in de provincie Limburg. In Noord-Limburg participeren we in een regiodeal op het onderdeel veiligheid en dragen we bij aan het regiobureau. De samenwerking in Noord-Limburg gebeurt met ingang van 2026 binnen het in 2025 opgerichte openbaar lichaam Regio Noord-Limburg.

Rijk van Nijmegen

Voor het sociaal domein en enkele bedrijfsvoeringsdomeinen is een keuze gemaakt voor samenwerking in het Rijk van Nijmegen. Wij doen dit onder andere door deel te nemen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling. Veel samenwerking binnen het Rijk van Nijmegen vindt op dit moment plaats binnen niet geformaliseerde (overleg) structuren. In 2025 is door het opstellen van een Visie en Samenwerkingsagenda (VSA) duidelijk geworden op welke domeinen wij als regio in de komende jaren samen aan de slag willen gaan. Eén van de afspraken die in de VSA zijn gemaakt is dat wij een manier gaan vinden om de samenwerking verder te professionaliseren. Belangrijk uitgangspunt hierbij is niet méér regio, maar een meer efficiënte regio.

Groene Metropoolregio

Tenslotte zijn we aangesloten bij de Groene Metropoolregio, een samenwerkingsverband van 17 gemeenten in de regio Arnhem – Nijmegen, waar we eveneens participeren in een regiodeal op 3 van de 5 opgaven; de Verbonden regio, de Groene Groeiregio en de Ontspannen regio.

We hechten aan continuering van de constructieve contacten in zowel Limburg-Noord, de regio Nijmegen als over de grens (Euregio). Ons uitgangspunt hierbij is dat regionale samenwerking voor zowel ons als onze samenwerkingspartners over het geheel genomen en op de langere termijn meerwaarde moet hebben én dat wij regionaal als betrouwbare partner bekend blijven staan. Dit kan betekenen dat wij in bepaalde periodes op sommige onderdelen in de samenwerking wat meer het voortouw nemen (met de hierbij behorende personele inzet), terwijl wij op andere onderdelen een wat meer ondergeschikte rol spelen.

Rekenkamer

In september van 2024 heeft de gemeenteraad de Verordening gemeentelijke rekenkamer Mook en Middelaar 2024 vastgesteld. Sinds de inwerkingtreding van de wet Versterking decentrale rekenkamers per 1 januari 2023 is iedere gemeente verplicht een onafhankelijke rekenkamer in te stellen. De rekenkamer doet als onafhankelijk orgaan zelfstandig onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk bestuur. In de gemeentelijke begroting is budget opgenomen voor de rekenkamer voor de maandelijkse vergoeding van de leden, het aangaan van verplichtingen en andere kosten die komen kijken bij de uitvoering van haar taken. Na een wervingsproces is de rekenkamer van Mook en Middelaar op 17 april 2025 door de gemeenteraad

benoemd. De rekenkamer neemt deel aan het DoeMee-onderzoek 2025 van de Vereniging van Rekenkamers en stelt een onderzoeksplan op voor 2026.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Op 18 maart 2026 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. Bij de gemeenteraadsverkiezingen is het gebruikelijk om, naast voorlichting over hoe en waar te stemmen, ook aandacht te schenken aan het bevorderen van de opkomst, bijvoorbeeld door het maken van een verkiezingskrant of het organiseren van verkiezingsdebatten. Na de verkiezingen moet worden gezorgd voor het afscheid van de huidige gemeenteraad en het installeren van de nieuwe gemeenteraad. Daarbij is een goed inwerkprogramma van belang. Voor de uitvoering van deze taken is in de begroting incidenteel budget opgenomen.

1.6. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter b jo. artikel 8, lid 5 BBV.

Algemeen

In de begroting worden specifieke en algemene dekkingsmiddelen onderscheiden.

Specifieke dekkingsmiddelen

Specifieke dekkingsmiddelen hangen samen met concrete beleidsvelden. Deze zijn opgenomen in de baten bij de desbetreffende programma's. Voorbeelden van specifieke dekkingsmiddelen zijn bepaalde inkomsten van het rijk (bijvoorbeeld een rijksbijdrage in verband met uitvoering van de Wet werk en bijstand), de inkomsten voor concrete gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing voor het ophalen van afval of leges voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van vergunningen of het afgeven van reisdocumenten).

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aanwendbaar. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma of programmadoel gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen een financiële dekking van de (nadelige) saldi van de programma's omdat daar met name de kosten zijn geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor 2026 bedragen de algemene dekkingsmiddelen, (afgerond) € 18,9 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (baten)	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Uitkeringen gemeentefonds (UG)						
Uitkeringen gemeentefonds lopend jaar	14.630	14.906	15.906	15.442	15.096	15.187
UG verrekening twee voorgaande jaren	38	0	0	0	0	0
Subtotaal uitkeringen gemeentefonds	14.668	14.906	15.906	15.442	15.096	15.187
Belastingen						
Onroerende zaakbelastingen	2.238	2.344	2.450	2.450	2.450	2.450
Toeristenbelasting	132	182	187	187	187	187
Hondenbelasting	42	43	41	41	41	41
Forensenbelasting	11	25	18	18	18	18
Subtotaal belastingen	2.423	2.594	2.696	2.696	2.696	2.696
Overig						
Dividend	313	338	338	338	338	338
Saldo van de financieringsfunctie (rentebaten -/- rentelasten)	251	-1	-41	-41	-41	-41
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal overig	564	337	297	297	297	297
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	17.654	17.837	18.900	18.436	18.090	18.181

In bovenstaand overzicht is al rekening gehouden met de financiële effecten van de september-circulaire 2025, een trendmatige verhoging van 2,53% voor de belastingopbrengsten en een extra verhoging van 2% voor de ozb conform het amendement van de raad. Ook het in de tijd verschoven ravijnjaar is in dit overzicht zichtbaar. Vanaf 2028 ontvangen we vijf tot acht ton minder van het rijk aan uitkeringen uit het gemeentefonds.

1.7. Overzicht van de kosten van overhead

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1, letter c BBV.

Kosten van overhead

Overhead betreft alle kosten die niet direct toegewezen kunnen worden aan een programma, zoals huisvesting en ICT. Salariskosten die niet direct toewijsbaar zijn aan programma's, zoals de kosten van het MT, Financiën en Juridische zaken, vallen onder de overhead.

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead is in het BBV voorgeschreven dat in het programmaplan hiervan een apart overzicht opgenomen moet worden.

Bedragen x € 1.000

Overhead	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Personeel en Organisatie (excl. direct verantwoord bij programma's)	3.148	3.261	3.271	3.271	3.269	3.269
Huisvesting en Facilitaire zaken	638	362	346	346	362	362
ICT	1.057	932	915	993	995	997
Financiën, Juridische zaken en Communicatie	183	152	211	182	187	187
Huisvesting buitendienst (werf)	247	304	221	221	179	179
Totaal Overhead	5.272	5.011	4.965	5.014	4.993	4.995

De salarislsten (onderdeel Personeel en Organisatie) stijgen in 2026 mede als gevolg van (voorzene) CAO-wijzigingen. Het verschil tussen het overzicht van kosten van overhead en het saldo van taakveld 0.4 betreft een mutatie in een bestemmingsreserves die wel in bovenstaande tabel is verwerkt, maar bij de taakvelden niet bij de overhead staat, maar op taakveld 0.10 Mutaties reserves.

1.8. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter d BBV.

Vennootschapsbelastingplichtige activiteiten

Vennootschapsbelasting (Vpb) is verschuldigd over fiscale winsten van activiteiten die de gemeente uitvoert in de hoedanigheid van ondernemer. De gemeente Mook en Middelaar heeft nauwelijks Vpb-plichtige activiteiten. De fiscus heeft landelijk het standpunt ingenomen dat de opbrengsten van afvalstromen Vpb-plichtig zijn. Mook en Middelaar heeft zeer beperkte opbrengsten van afvalstromen. De verschuldigde belasting is over het algemeen maximaal een paar honderd euro.

Vennootschapsbelasting begrotingsjaar 2026

Wij voorzien op basis van de huidige ramingen geen of nauwelijks fiscale winsten over 2026 (alleen de opbrengst van afvalstromen is fiscaal belast). Het geraamde bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting over 2026 stellen wij vooralsnog op (afgerond) € 0k.

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Geraamde Vpb	0	0	0	0	0	0
Betaalde Vpb	0	0	0	0	0	0

1.9. Bedrag voor onvoorzien

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter e jo. artikel 8, lid 6 BBV.

Onvoorzien

Op grond van de 'Financiële verordening Mook en Middelaar 2024' bedraagt het bedrag voor onvoorzien € 20k. Bij de behandeling en vaststelling van de Programmabegroting 2025 is deze post structureel verlaagd naar € 10k. Het bedrag voor onvoorzien bedraagt ongeveer 0,04% van de totale lasten van € 25,6 miljoen.

Bedragen x € 1.000						
Onvoorzien	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Bedrag voor onvoorzien	0	10	10	10	10	10

Paragrafen

Wettelijk kader

Artikel 9 BBV.

Toelichting

In de onderdelen 1.10 t/m 1.16 treft u de zeven paragrafen aan die verplicht zijn op grond van het BBV. De wetsartikelen die van toepassing zijn, zijn bij de diverse onderdelen vermeld. De onderdelen 1.17 en 1.18 betreffen twee aanvullende paragrafen.

In een paragraaf zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.

1.10. Paragraaf Lokale heffingen

Wettelijk kader

Artikel 10 BBV

Algemeen

De paragraaf 'Lokale heffingen' heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (en dus gerelateerd aan uitgaven), als op die waarvan de besteding ongebonden is (vrij aanwendbaar). Door in één paragraaf aandacht te besteden aan het beleid met betrekking tot de belastingheffing, wordt u als raad in staat gesteld te sturen op de hoofdlijnen van het beleid. Het vaststellen van de diverse belastingtarieven gebeurt niet met het vaststellen van de begroting, maar met het vaststellen van de desbetreffende belastingverordeningen in de openbare raadsvergadering van 11 december 2025.

De geraamde inkomsten

art. 10, letter a BBV

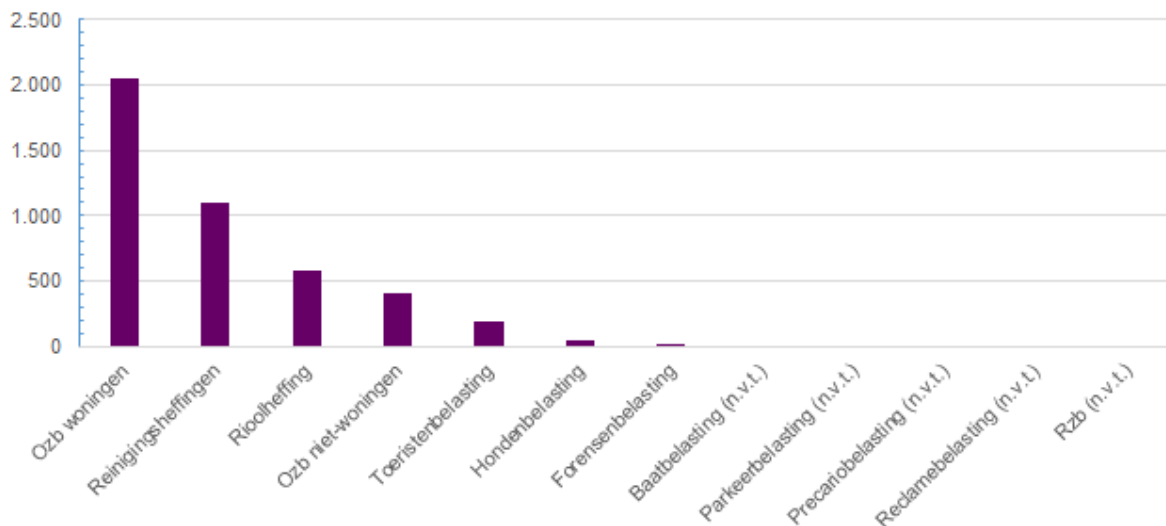
De belastingopbrengsten zijn (als initieel uitgangspunt) gebaseerd op een inflatiecorrectie van 2,53% (2025: 2,83%). Daarnaast is de ozb, op basis van een bij de Programmabegroting 2025 aangenomen amendement, extra verhoogd met 2%. De areaaluitbreiding van 'Maastuin' vindt gefaseerd plaats. Voor 2026 en verdere jaren zijn hiervoor nog geen extra opbrengsten geraamd. Dit gebeurt pas na realisatie van de woningen (peildatum 1 januari van elk jaar).

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten belastingen	W2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Niet-bestedingsgebonden lokale heffingen						
Onroerende zaakbelastingen:						
Ozb eigenaren woningen	1.883	1.956	2.045	2.045	2.045	2.045
Ozb eigenaren niet-woningen	224	241	252	252	252	252
Ozb gebruikers niet-woningen	130	147	153	153	153	153
Subtotaal ozb	2.238	2.344	2.450	2.450	2.450	2.450
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Forensenbelasting	11	25	18	18	18	18
Toeristenbelasting	132	182	187	187	187	187
Parkeerbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Hondenbelasting	42	43	41	41	41	41
Reclamebelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Precariobelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Totaal niet-bestedingsgebonden	2.423	2.594	2.696	2.696	2.696	2.696
Bestedingsgebonden lokale heffingen						
Baatbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Rioolheffing woningen en niet-woningen	569	561	574	574	574	574
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	1.027	1.069	1.096	1.096	1.096	1.096
Totaal bestedingsgebonden	1.596	1.630	1.670	1.670	1.670	1.670
Totaal lokale heffingen	4.019	4.224	4.366	4.366	4.366	4.366

De toeristenbelasting en de hondenbelasting zijn wettelijk gezien niet-bestedingsgebonden heffingen. In Mook en Middelaar worden deze opbrengsten wel min of meer gelabeld voor de dekking van de kosten daarvan. Een eventuele toename van de toeristenbelasting is mede afhankelijk van investeringen op het gebied van recreatie en toerisme.

Geraamde belastingopbrengsten 2026

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

art. 10, letter b BBV

Mede overeenkomstig de Kadernota 2026 zijn in deze Programmabegroting 2026 de volgende beleidsmatige uitgangspunten gehanteerd:

- de belastingopbrengsten van de niet-bestedingsgebonden heffingen indexeren met een correctie voor loon- en prijsontwikkeling van 2,53%;
- een wijziging van de grondslag van meer dan 5% muteren in de opbrengst;
- de belastingtarieven primair bepalen door de geraamde opbrengst te delen door de meeste recente grondslag zoals aangegeven door BsGW;
- de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing en leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn;
- in de meerjarenraming (2027 t/m 2029) worden de belastingopbrengsten gelijk gesteld aan de opbrengsten zoals geraamd in 2026;
- BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen) voert, met uitzondering van de leges, de heffing en invorderingsactiviteiten van de belastingen uit;
- de gemeente Mook en Middelaar voert de heffing en invorderingsactiviteiten van de leges uit.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

art. 10, letter c BBV

De mogelijkheid tot belastingheffing ligt vast in de Gemeentewet (Gw). De gemeenteraad bepaalt of een belasting wel of niet geheven wordt. Van de belastingen die geheven worden, worden in december 2025 de belastingverordeningen vastgesteld ten behoeve van het begrotingsjaar 2026.

De volgende belastingen worden wel of niet geheven:

Belasting	Wel geheven	Niet geheven
Onroerende zaakbelastingen	✓	
Forensenbelasting	✓	
Toeristenbelasting	✓	
Watertoeristenbelasting	✓	
Hondenbelasting	✓	
Rioolheffing (voor diensten)	✓	
Afvalstoffenheffing / reinigingsrecht (voor diensten)	✓	
Leges (voor diensten)	✓	
Baatbelasting		x
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten		x
Parkeerbelasting		x
Reclamebelasting		x
Precariobelasting		x

Onroerende-zaakbelastingen (art. 220 Gw)

De onroerende zaakbelastingen (ozb) zijn de belangrijkste belastingen die de gemeente aan haar burgers oplegt. Wanneer iemand een woning, gebouw of perceel grond in bezit heeft of huurt, binnen de gemeentegrenzen, dan wordt onroerende zaakbelasting (ozb) geheven.

Er zijn drie onroerende zaakbelastingen:

1. ozb eigenaren woningen;
2. ozb eigenaren niet-woningen;
3. ozb gebruikers niet-woningen.

Macronorm/benchmark woonlasten

Om de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk te maken, wordt een landelijke 'benchmark lokale woonlasten' toegepast. Hierbij worden naast de ozb ook de rioolheffing en de afvalstoffenheffing betrokken.

Artikel 12 norm

Gemeenten die in ernstige financiële problemen verkeren, kunnen op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet een aanvullende uitkering aanvragen. Dit kan als de algemene middelen van de gemeente aanmerkelijk en structureel tekortschieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten zich op een redelijk peil bevinden. Dit laatste betekent concreet dat afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend moeten zijn en dat het gewogen gemiddelde ozb-tarief ten minste 0,1648% van de woz-waarde moet bedragen (2025: 0,1595%). Niet-kostendekkende tarieven voor riool en reiniging zijn alleen toegestaan voor zover deze door een hoger ozb-tarief worden gecompenseerd. Artikel 12-gemeenten zijn dus genoodzaakt hoge tarieven te hanteren. Of dit ook altijd tot hoge lasten voor hun inwoners leidt, hangt af van de waarde van de onroerende zaken binnen deze gemeenten. Het huidige gewogen ozb-tarief (2025) voor Mook en Middelaar bedraagt 0,1297% en ligt hiermee bijna 19% onder het normtarief. De tarieven voor 2026 zijn nog niet door de raad vastgesteld.

Inflatiecorrectie/tarief

Voor 2026 is voor de ozb een inflatiecorrectie toegepast van 2,53%. Daarnaast wordt op grond van het amendement bij de Programmabegroting 2025 de ozb voor 2026 extra verhoogd met 2%. De uiteindelijke tarieven zijn afhankelijk van de grondslag (opbrengst gedeeld door grondslag is tarief). Areaaluitbreidingen (meer woningen) in enig jaar verhogen de opbrengst voor het daaropvolgende jaar.

Wet waardering onroerende zaken (woz)

De grondslag voor de ozb is standaard de woz-waarde van de onroerende zaak. De Waarderingskamer ziet erop toe dat de uitvoering van de Wet woz juist wordt uitgevoerd. De meest actuele waardegegevens als gevolg van de hertaxatie worden verwerkt in de definitieve ozb-tarieven. Deze hebben effect op het tarief, echter niet op de opbrengst.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (221 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Baatbelasting (art. 222 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Forensenbelasting (art. 223 Gw)

De forensenbelasting wordt geheven van niet-inwoners die in een (tweede) woning hebben in Mook en Middelaar. De opbrengst voor de forensenbelasting wordt voor 2026 geïndexeerd met 2,53%. Het tarief is afhankelijk van de woz-waarde. Omdat de forensenbelasting de lijn van de ozb volgt, is ook voorgesteld om de tarieven van de forensenbelasting in 2026 met 2% extra te verhogen. Dit betreft € 0,5k. Omdat de realisatie achterblijft ten opzichte van de raming (lagere grondslag) is de uiteindelijke opbrengst naar beneden bijgesteld.

Toeristen- en Watertoeristenbelasting (art. 224 Gw)

Naast de ozb heft onze gemeente als vrij aanwendbare belasting de toeristenbelasting. De baten worden gebruikt voor dekking van kosten op het gebied van recreatie en toerisme. Het tarief wordt geïndexeerd met 2,53% en stijgt hierdoor van € 2,00 naar € 2,05 per persoon per overnachting.

Parkeerbelasting (art. 225 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft geen parkeerbelasting, maar hanteert 'blauwe zones' voor parkeerregulering waarbij op bepaalde plaatsen een beperkte tijd geparkeerd mag worden.

Hondenbelasting (art. 226 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft hondenbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting valt formeel onder de algemene dekkingsmiddelen. Dit betekent dat de hondenbelasting de inkomsten van de gemeente verhoogt. In Mook en Middelaar worden hier echter ook de kosten mee gedekt voor het voorkomen dan wel beperken van overlast door hondenpoep, zoals het aanleggen en onderhouden van hondenuitlaatplaatsen. De opbrengst wordt voor 2026 geïndexeerd met een inflatiepercentage van 2,53%. De werkelijke opbrengst blijft echter achter bij de raming (lagere grondslag), daarom is per saldo de opbrengst voor 2026 iets verlaagd. De hoogte van het uiteindelijke tarief is afhankelijk van enerzijds de geraamde opbrengst en anderzijds het (geraamde) aantal honden. Voor kennelhouders geldt een afzonderlijk tarief.

Reclamebelasting (art. 227 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft op dit moment geen reclamebelasting.

Precariobelasting (art. 228 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft op dit moment geen precariobelasting.

Rioolheffing (art. 228a Gw)

Rioolheffing wordt geheven, mede op basis van het door de Raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2022-2026. In het GRP zijn de vervangingsinvesteringen opgenomen van het gemeentelijk rioleringsstelsel en de exploitatiekosten voor de aankomende jaren. Het systeem van rioolheffing is een gesloten systeem, waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De definitieve tarieven voor 2026 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van december 2025.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de rioolheffing wordt in beginsel geïndexeerd met 2,53%, maar mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van de riolering. Onder de kosten vallen ook de compensabele btw conform art. 228a, lid 3 Gw. en het aandeel overheadkosten. Daar waar mogelijk wordt de compensabele btw niet toegerekend en de overheadkosten functioneel doorbelast. Bij de tariefbepaling wordt onderscheid gemaakt in (klein)gebruikers t/m 400 m³ waterverbruik en grootverbruikers (meer dan 400 m³ waterverbruik). Een huishouden heeft gemiddeld 100 m³ waterverbruik en valt onder de kleinverbruikers.

Kostendekkendheid

In de paragraaf lokale heffingen moet inzicht gegeven worden in de mate van kostendekkendheid per heffing. Hierbij mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden voor wat betreft heffingen en rechten. Dit geldt voor de rioolheffing, de afvalstoffenheffing/reinigingsrecht en de leges. Om dit inzicht te geven wordt gebruik gemaakt van een model van de commissie BBV. De taakvelden betreffen de van toepassing zijnde wettelijke taakvelden zoals vermeld in onderdeel 2.16 van deze Programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing		€
Lasten taakveld		528
Baten taakveld		-82
Netto kosten taakveld		446
Toe te rekenen kosten		446
Aandeel kosten overhead		128
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds		0
Totale kosten		574
Opbrengst heffingen		574
Dekkingspercentage		100%

In de baten taakveld van € 82k zit een vrijval van de egalisatievoorziening van € 77k.

Afvalstoffenheffing (art. 219 Gw jo. 15.33 Wet Milieubeheer) / Reinigingsrecht bedrijven (art. 229 Gw)

Het afvalbeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met DAR N.V. Evenals in voorgaande jaren het geval was, worden de kosten van het afvalbeheer, waaronder de afvalinzameling en afvalverwerking, doorberekend aan de inwoners. In Mook en Middelaar betalen de inwoners een vast tarief (vastrecht) en een variabel tarief per lediging of klepopening. Het ophalen van huishoudelijk afval bij particulieren is een wettelijke verplichting. Het systeem van afvalstoffenheffing is een gesloten systeem waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De definitieve tarieven voor 2026 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van december 2025.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht wordt in beginsel geïndexeerd met 2,53%, maar mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van afvalinzameling en -verwerking (inclusief milieustraat). Onder de kosten vallen ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw en het aandeel in de kosten van overhead. Daar waar mogelijk wordt de compensabele btw niet toegerekend en de overheadkosten functioneel doorbelast.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid reinigingsheffingen		€
Lasten taakveld		985
Baten taakveld		-128
Netto kosten taakveld		857
Toe te rekenen kosten		857
Aandeel kosten overhead		239
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds		0
Totale kosten		1.096
Opbrengst heffingen		1.096
Dekkingspercentage		100%

In de baten taakveld van € 128k zit een vrijval van de egalisatievoorziening van € 2k.

Leges (art. 229 Gw)

Leges zijn verschuldigd voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een te leveren dienst, bijvoorbeeld het verstrekken van een paspoort, rijbewijs of omgevingsvergunning. Je betaalt niet voor de vergunning zelf (want het is ook mogelijk dat iemand geen vergunning krijgt, terwijl er wel werkzaamheden zijn verricht). Leges worden jaarlijks met een inflatiepercentage gecorrigeerd (conform de beleidsuitgangspunten).

Kostendekkendheid

Overeenkomstig het beleid worden de legestarieven 2026 verhoogd met 2,53% wegens inflatiecorrectie. De opbrengst mag maximaal kostendekkend zijn. Wettelijke tarieven zijn hierop een uitzondering.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid leges		€
Lasten m.b.t. leges		411
Baten m.b.t. leges		0
Netto kosten leges		411
Toe te rekenen kosten		411
Overhead		101
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds		0
Totale kosten		512
Opbrengst heffingen		512
Dekkingspercentage (maximaal)		100%

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de secretarieleges mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van behandeling van de aanvragen. Onder de kosten valt ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw en het aandeel in de kosten van overhead. Bij het vaststellen van de legesverordening in december 2025 wordt een voorstel gedaan voor het aanpassen van de tarieven.

Aanduiding van de lokale belastingdruk

Bij dit onderdeel van de lokale belastingdruk worden de voorlopige tarieven weergegeven, de voorlopige belastingdruk voor 2026 en de belastingdruk van buurgemeenten (over 2025) op basis van een jaarlijks onderzoek door COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

Overzicht van tarieven

De ozb en de forensen-, toeristen- en hondenbelasting worden trendmatig verhoogd met 2,53%. Het tarief is mede afhankelijk van een wijziging in de grondslag. De rioolheffing en reinigingsheffingen zijn maximaal 100% kostendekkend.

In onderstaande tabel zijn nog voorlopige tarieven weergegeven voor 2026 omdat op dit moment nog niet alle informatie voorhanden is om de definitieve tarieven te berekenen. De voorlopige tarieven zijn geïndexeerd met de inflatiecorrectie van 2,53%. De later vast te stellen definitieve tarieven zijn een afgeleide van de opbrengst gedeeld door de grondslag. De grondslag ontvangen wij van BsGW.

n.v.t. = niet van toepassing (deze belasting heffen wij niet).

VOORLOPIGE tarieven 2026 (bij gelijke grondslag)		2026	2025
Algemene inflatiecorrectie		2,53%	2,83%
Ozb woningen eigenaren	% woz-waarde	0,1212%	0,1159%
Ozb niet-woningen eigenaren	% woz-waarde	0,3043%	0,2911%
Ozb niet-woningen gebruikers	% woz-waarde	0,2276%	0,2177%
Rzb	-	n.v.t.	n.v.t.
Forensenbelasting	% woz-waarde	0,2952%	0,2824%
Toeristenbelasting	p.p.p.n.	2,05	2,00
Parkeerbelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Hondenbelasting			
Eerste hond	per eerste hond	68,16	66,48
Extra honden	per extra hond (150%)	102,24	99,72
Kenneltarief	per kennel (700%)	477,12	465,36
Reclamebelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Precariobelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Baatbelasting	bedrag per perceel	n.v.t.	n.v.t.
Rioolheffing	per perceel	123,36	120,36
	eerste 400 m3 waterverbruik	17,64	17,16
	vanaf 400m3 gestaffeld, per 400m3	175,92	171,60
Afvalstoffenheffing	vastrecht per jaar	228,12	222,48
	bedrag per lediging (restafval)	14,40	14,00
	bedrag per klepopening	2,88	2,80
Leges		divers	divers

De definitieve tarieven voor 2026 worden door uw raad vastgesteld middels het vaststellen van de belastingverordeningen, die aangeboden worden voor de raadsvergadering van 11 december 2025. Hierbij worden de laatste ontwikkelingen meegenomen, zoals de waardemutaties van de onroerende zaken.

Belastingdruk Mook en Middelaar

In onderstaande tabel staat de lokale lastendruk per huishouding, waarbij als uitgangspunt is genomen:

- Huurders betalen uitsluitend afvalstoffenheffing en gebruikersdeel rioolheffing;
- Woningeigenaren betalen afvalstoffenheffing, ozb en rioolheffing.

Bedragen in €

Voorlopige lastendruk	2026	2025
Huurder:		
Afvalstoffenheffing	315	324
Eigenaar / gebruiker:		
Onroerende-zaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing		
- bij een woningwaarde van € 200k	680	659
- bij een woningwaarde van € 300k	801	775
- bij een woningwaarde van € 500k	1.044	1.007

Belastingdruk andere gemeenten

COELO onderzoekt jaarlijks de woonlasten per huishouden. In onderstaande tabel zijn van enkele buurgemeenten de woonlasten weergegeven. Omdat de woonlasten over het komende jaar 2026 nog niet bekend zijn, worden altijd de woonlasten van het lopende begrotingsjaar (2025) vermeld.

Lastendruk 2025	Mook en Middelaar	Gennep	Heumen	Land van Cuijk	Gemidd. Limburg	Gemidd. Nederland
Eigenaar-bewoner						
Eenpersoonshuishouden	989	859	923	946	966	964
Meerpersoonshuishouden	1.023	897	1.002	1.018	1.036	1.053
Rangnummer *)	165 ^e	38 ^e	136 ^e	159 ^e		
Huurder						
Eenpersoonshuishouden	274	270	169	339	367	376
Meerpersoonshuishouden	307	309	248	412	436	480
Rangnummer *)	37 ^e	38 ^e	9 ^e	105 ^e		

*) 1e is goedkoopste gemeente

Bron: COELO 'Atlas van de lokale lasten 2025'

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid tot een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. De mogelijkheid tot kwijtschelding wordt geregeld in de belastingverordeningen. Kwijtschelding is op basis van de huidige verordeningen (2025) alleen mogelijk voor rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor alle andere belastingen wordt op grond van de huidige belastingverordeningen geen kwijtschelding verleend. Het wel of geen kwijtschelding verlenen kan jaarlijks herzien worden bij het vaststellen van de belastingverordeningen. Voor 2026 gebeurt dit in de raadsvergadering van 11 december 2025.

1.11. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wettelijk kader

Artikel 11 BBV.

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Mook en Middelaar om substantiële niet-begrote kosten te dekken die onverwachts kunnen optreden. Tevens wordt inzicht gegeven in de risico's die per eind september 2025 bekend en van substantieel belang zijn voor de financiële positie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en waarvoor ook geen verzekering is afgesloten. De weerstandscapaciteit bedraagt € 2 miljoen in de vorm van de Algemene Reserve en € 10k als bedrag voor onvoorziene uitgaven.

Inventarisatie van de risico's

Tegenover de weerstandscapaciteit staan risico's, die substantieel van belang zijn, maar die niet of niet geheel financieel gedekt zijn. Risico's worden in beginsel aangemerkt als incidenteel. Als risico's structureel optreden, dan wordt dit financieel ook structureel meegenomen in de begroting. Optredende risico's worden primair gedekt door de Algemene reserve. De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet wordt onderverdeeld in Zeer laag (10%), Laag (25%), Midden (50%), Hoog (75%) en Zeer hoog (90%). Maatregelen kunnen zijn: Accepteren, Overdragen (bijv. verzekeren), Preventief (voorkomen), Reductie (bedrag of risico verkleinen).

Voor 2026 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld of deze nog van toepassing dan wel relevant zijn. Dit resulteert in zes risico's voor de begroting van 2026.

Bedragen x € 1.000

Nr	Risico	Kwanti- ficering	Risico- inschatting	Kans	Omvang
1	Overschrijding van kosten binnen het Sociaal Domein	400	Hoog	75%	300
2	Uitvoering Participatiewet (vangnetregeling)	126	Gemiddeld	50%	63
3	Optreden van een ICT-veiligheidsprobleem (Cybersecurity)]	4.575	Zeer laag	10%	457
4	Aanspraak op achtervang als gevolg van niet aflossen leningen sociale woningbouw	6.394	Zeer laag	10%	639
5	Extra kosten bij verbonden partijen	660	Zeer laag	10%	66
6	Onvoorziene kosten als gevolg van juridische procedures	250	Zeer laag	10%	25
		12.404			1.551

Voor een nadere toelichting op de risico's verwijzen wij u naar bijlage 2 van deze programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

Risico	Incidenteel		Structureel	
	Kwantificering	Berekend bedrag	Kwantificering	Berekend bedrag
Zeer hoog (90%)	0	0	0	0
Hoog (75%)	400	300	0	0
Midden (50%)	126	63	0	0
Laag (25%)	0	0	0	0
Zeer laag (10%)	11.878	1.188	0	0
Totaal	12.404	1.551	0	0

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's (weerstandsvermogen)

Bepaling en betekenis weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als de relatie tussen de weerstandscapaciteit (beschikbare middelen) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio, die uit de hiervoor gehanteerde berekening volgt, kan worden gewaardeerd. Wij hanteren onderstaande beoordelingstabel.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen			
Categorie	Ratio weerstandsvermogen		Betekenis
	vanaf	tot	
A	2	∞	Uitstekend
B	1,4	2	Ruim voldoende
C	1	1,4	Voldoende
D	0,8	1	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	- ∞	0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Mook en Middelaar wenst minimaal een ratio te hebben in categorie C – voldoende. Dit betreft een ratio tussen de 1,0 en 1,4. Daarnaast wordt als structurele bovengrens een ratio van 3,0 gehanteerd. Als na drie achtereenvolgende jaren de ratio groter dan 3,0 is, wordt de Algemene reserve verlaagd. Overeenkomstig, als na drie achtereenvolgende jaren de ratio kleiner dan 1,0 is, wordt de Algemene reserve verhoogd.

Als risico's zich daadwerkelijk voordoen, ondanks de genomen beheersmaatregelen, dan kan een beroep gedaan worden op de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt hierbij is dat eerst wordt onderzocht of de gemeente ook andere mogelijkheden heeft om de gevolgen van risico's op te vangen. Denk bijvoorbeeld aan het aanwenden van eventueel onbenutte budgetten, bezuinigingen of bijstellingen van bestaand beleid.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 1,3 (weerstandscapaciteit € 2.010k gedeeld door risico's € 1.551k). Deze ratio valt in klasse 'C Voldoende'. Dit is de minimaal gewenste categorie.

Kengetallen

Naast de ratio voor het weerstandsvermogen zijn gemeenten verplicht om onderstaande kengetallen te verstrekken. Deze kengetallen mogen alleen in gezamenlijkheid beoordeeld worden voor de beeldvorming met betrekking tot de financiële positie van de gemeente (zie ook de tabel onderaan deze paragraaf).

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	W2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Netto schuldquote	-16%	-13%	-9%	17%	32%	30%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-18%	-15%	-12%	15%	29%	27%
Solvabiliteitsratio	44%	47%	47%	38%	32%	32%
Structurele exploitatieruimte	3%	2%	2%	1%	-1%	-1%
Grondexploitatie (n.v.t.)	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	103%	97%	97%	97%	97%	97%

1a Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast (vaste schuld en vlottende schulden) ten opzichte van de eigen middelen (vlottende activa). Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een negatieve schuldquote betekent dat er geen netto-schuld is, maar dat er een overschot is aan liquide middelen en vorderingen. Door investeringen, het benutten van de middelen in 's Rijks Schatkist en het toekomstig aantrekken van leningen voor financiering van investeringen, neemt de netto schuldquote toe.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit betreft hetzelfde kengetal als de netto schuldquote, maar nu wordt bij de eigen middelen niet alleen de vlottende activa meegenomen, maar ook de uitgezette leningen. Dit kengetal is altijd gelijk of lager dan de netto schuldquote.

2. Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate wij in staat zijn om op de lange termijn aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals uit de balans valt op te maken, bedraagt het eigen vermogen € 9,7 miljoen en het totaal vermogen € 20,6 miljoen. Dit betekent dat de omvang van het eigen vermogen 47% bedraagt ten opzichte van het totaal vermogen. De gangbare minimumnorm voor deze solvabiliteitsratio ligt bij niet-financiële ondernemingen tussen de 25% en 40%. Hoe hoger de ratio hoe solvabeler de organisatie is. Met een ratio van 47% voldoet de gemeente Mook en Middelaar boven de gangbare norm.

3. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage is een structureel overschot. Bij de bepaling van het saldo worden de mutaties in reserves niet meegenomen met uitzondering van

structurele onttrekkingen voor dekking kapitaallasten. Het structurele begrotingssaldo (exclusief mutaties reserves) is voor 2026 positief, maar wordt vanaf 2028 licht negatief.

4. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitaties (aankopen, bouw- en woonrijp maken en weer verkopen). Het kengetal bedraagt 0%.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend op basis van de woonlasten van een belastingplichtige (meerpersoonshuishouden met eigen woning) in Mook en Middelaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het laatst bekende begrotingsjaar. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2026 is dat 2025. Hiervoor worden de gegevens van COELO gebruikt zoals vermeld in de paragraaf Lokale heffingen. In de raadsvergadering van 11 december 2025 worden de nieuwe belastingverordeningen voor 2026 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Algemeen uitgangspunt is een indexerings van 2,53% en een extra verhoging van 2% voor de ozb en de daarvan afgeleide forensenbelasting.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De diverse kengetallen zijn onderling redelijk consistent en bevestigen het beeld van een gezonde financiële positie. Mook en Middelaar heeft geen uitstaande geldleningen meer (laatste aflossing was in 2025). Aan de andere kant is er ongeveer € 6 miljoen aanwezig in 's Rijks schatkist (voor aftrek van de betaling van alle restant kredieten). Qua exploitatie is er wel een aandachtspunt voor de meerjarenraming. De jaren 2028 en 2029 zijn nog niet sluitend.

Op basis van de categoriale indeling zit de gemeente Mook en Middelaar overwegend in de categorieën A en B (minst risicovol dan wel gemiddeld). De kengetallen moeten niet afzonderlijk beoordeeld worden, maar bepalen gezamenlijk het financiële beeld.

Kengetal	Waarde M&M	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote zonder correctie	-9%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote met correctie)	-12%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	47%	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	2%	positief	neutraal	negatief
Grondexploitatie	0%	< 20%	20-35%	> 35%
Belastingcapaciteit	97%	< 95%	95 - 105%	> 105%

1.12. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wettelijk kader

Artikel 12 BBV.

Onderstaande tabel bevat de actuele stand van zaken met betrekking tot de beheerprogramma's.

Beheerplan	Omschrijving / Naam	Periode	Datum vaststelling Raad	Te herzien in	Looptijd
Wegen	Wegenbeheerplan Meerjarenplanning	2025-2029	30 januari 2025	2029	5 jaar
Wegen/bruggen	Meerjaren onderhoudsplan bruggen / fin. actualisatie	2018-2067 2023-2068	15 september 2016	2066	50 jaar
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP)	2022-2026	16 december 2021	2026	5 jaar
Water	geen onderhoudsplan	-	-	-	-
Groen	Groenbeheerplan / renovatieplan	2016-2019 2019-2022	*)	**)	4 jaar
Gebouwen	Meerjarig onderhoudsplan (MJOP)	2024-2027	1 februari 2024	2027	4 jaar

*) Besluitvorming door College van burgemeester en wethouders.

**) Moet nog bepaald worden.

Wegen

1. Wegen

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verhardingen die zij in beheer heeft.

Beleidskader

Al jaren voert de gemeente structureel en planmatig onderhoud uit aan de verhardingen. Het gemeentelijke Wegenbeheerplan is hierbij richtinggevend. Het plan geeft inzicht in de kwaliteit en onderhoudsbehoefte van de gemeentelijke wegen/verhardingen en de financiële middelen die hiervoor nodig zijn. Het plan wordt voor een bepaalde tijd vastgesteld. Op 30 januari 2025 is het huidige plan vastgesteld voor de periode van 2025-2029.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de wegen is vastgesteld op het niveau B van de landelijke CROW-systematiek. Dit komt min of meer overeen met het niveau van instandhouding van de verhardingen, voorkomen dat (technische) normen worden overschreden.

Financiële consequenties beleidskader

De meerjarenplanning voor het structureel en planmatig wegonderhoud bedraagt op basis van het nieuwe Wegenbeheerplan voor de jaren 2025 tot en met 2029 op jaarbasis een bedrag van gemiddeld ongeveer

€ 306k inclusief klein onderhoud en € 250k exclusief klein onderhoud. Voor het onderhoud aan de gemeentelijke onverharde wegen is er jaarlijks een (aanvullend) bedrag beschikbaar van € 30k.

Financiële consequenties in de begroting

Om de onderhoudsvoorziening voor het structureel wegonderhoud op peil te houden word er jaarlijks € 250k aan toegevoegd. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud wegen					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2025	360	250	0	328	282
2026	282	250	0	267	265
2027	265	250	0	364	151
2028	151	250	0	167	234
2029	234	250	0	128	356

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Wegenbeheerplan uitgevoerd. Werkproces: voorbereiding (onderzoek), aanbesteding en uitvoering. Werkzaamheden worden zoveel mogelijk gecombineerd en afgestemd met gemeentelijke (bouw)ontwikkelingen. Streven naar integraal werken. Zo mogelijk wordt het onderhoud aan de wegen gecombineerd met andere ontwikkelingen en/of onderhoudswerkzaamheden (integraal werken).

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

2. Kunstwerken (Bruggen)

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verkeersbruggen binnen de gemeente. Het betreft twee bruggen, de brug Witteweg te Plasmolen en de brug Cuijksesteeg in Mook.

Beleidskader

Op 15 september 2016 heeft u het 'Meerjaren onderhoudsplan bruggen' vastgesteld. Het plan voorziet in het structurele / planmatige onderhoud aan de bruggen. Dit geeft een doorkijk voor de komende vijftig jaar (planperiode 2018-2067, inclusief een technische actualisatie in 2024 voor de planperiode 2023-2068). Onderhoud op basis van instandhouding van de huidige functionaliteit van de bruggen. Met het plan is dit gewaarborgd.

Onderhoudsniveau

Bij het onderhoudsniveau van de bruggen wordt er uitgegaan van niveau B van de landelijke CROW-systematiek (instandhouding). Dit komt min of meer overeen met het niveau van instandhouding van de verhardingen,

Financiële consequenties beleidskader

Voor de financiering van de onderhoudswerkzaamheden op de langere termijn (instandhouding) is er een voorziening groot onderhoud bruggen aanwezig. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 23k. Door de jaarlijkse dotatie is de voorziening gedurende een looptijd van 50 jaar nergens negatief.

Financiële consequenties in de begroting

Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud kunstwerken (bruggen)					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2025	84	23	0	0	107
2026	107	23	0	10	120
2027	120	23	0	0	143
2028	143	23	0	136	30
2029	30	23	0	0	53

Voortgang van het geplande onderhoud

In 2026 vindt onderhoud plaats conform het meerjarenonderhoudsplan. Voor 2026 zijn kosten voorzien voor de brug aan de Cuijksesteeg in Mook en in 2028 voor de brug aan de Witteweg in Plasmolen.

Omvang achterstallig onderhoud

Door invulling te geven aan het meerjarenonderhoudsplan bruggen wordt achterstallig onderhoud voorkomen en is niet aan de orde.

Riolering

Doel

Invulling geven aan de gemeentelijke watertaken, dit op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater. Meer concreet het in stand houden en verbeteren van de gemeentelijke riolering en voorzieningen voor de opvang en verwerking van het regenwater. Dit alles om te komen tot een goed functionerend(e) waterketen en watersysteem en daarmee het terugdringen van de kans op wateroverlast.

Beleidskader

De invulling van de gemeentelijke watertaken, en de financiering ervan, is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP), dat op 24 november 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. De planperiode van het GRP bestrijkt de jaren 2022 tot en met 2026. In het GRP is de vroegere specifieke zorg voor de riolering omgebogen naar de zorg voor het gemeentelijk waterbeheer. Dus niet specifiek het (stedelijk) afvalwater maar ook het regenwater en grondwater.

In het GRP is er aandacht voor het onderhoud en het in stand houden van de (water)voorzieningen, het doen van metingen en onderzoek, het terugdringen van de vuiluitworp naar oppervlaktewater en het terugdringen van de kans op wateroverlast ten gevolge van hevige neerslag. De afgelopen jaren zijn hierin al vorderingen gemaakt, wel baart de toenemende extreme neerslag zorgen. Hiervoor is blijvende aandacht in de vorm van generieke en specifieke maatregelen, zoals het afkoppelen van verhardingen en het creëren van berging. Hierbij worden ook de bewoners betrokken en gestimuleerd. Dit in de vorm van voorlichting en advies en ook met de mogelijkheid van een geldelijke bijdrage (dit laatste in samenwerking met het waterschap Limburg).

De mogelijkheid voor samenwerking met andere overheden en partijen is ook een blijvend aandachtspunt. Dit onder andere om de kosten voor de watertaken te verlagen. Hierbij is het streven om de wettelijke watertaken tegen de laagst mogelijke lasten uit te voeren.

In 2026 wordt er een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan worden opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de riolering is vastgesteld op niveau B van de landelijke CROW-systematiek (instandhouding).

Financiële consequenties beleidskader

De financiële gevolgen van de uitvoering van het GRP komen via de rioolheffing ten laste van belastingplichtige inwoners. Bij de behandeling van de belastingverordeningen worden ook de tarieven van de rioolheffing vastgesteld.

Financiële consequenties in de begroting

De dekking van de kosten voor het reguliere (dagelijks) onderhoud vindt plaats middels budgetten in de exploitatie. Nieuwe rioleringen worden geactiveerd en leiden tot kapitaallasten. De baten en lasten in relatie tot de tarieven voor rioolheffing worden geëgaliseerd middels een egalisatievoorziening. Riolering en rioolheffing is financieel een gesloten systeem. Gezien de omvang van de voorziening wordt in ieder geval, evenals in 2025, voor de periode 2026 t/m 2029 een bedrag van € 50k uit de voorziening gehaald, waardoor de netto te verhalen lasten middels rioolheffing hierdoor iets gunstiger uitvalt. In 2026 is een extra bedrag onttrokken van € 27k in verband met de kostendekkendheid. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening egalisatie rioolheffing					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2025	4.172	0	-50	0	4.122
2026	4.122	0	-77	0	4.045
2027	4.045	0	-50	0	3.995
2028	3.995	0	-50	0	3.945
2029	3.945	0	-50	0	3.895

Voortgang van het geplande onderhoud

Het dagelijks onderhoud en de inspanningen en werkzaamheden die voortvloeien uit het GRP worden voorbereid en uitgevoerd. Hierbij is het streven naar integraal werken, synergie en doelmatigheid.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Water

Passantenhaven

Doel

Mook en Middelaar heeft op het gebied van 'water' enkel de verplichting om de passantenhaven bevaarbaar te houden en het in stand houden van de functionaliteit van de haven, als bouwkundige voorziening.

Beleidskader

Inzicht hebben en houden in de diepgang en de staat van de passantenhaven als 'bouwwerk'.

Onderhoudsniveau

De metingen van de diepgang in de haven wijzen uit dat de haven bevaarbaar is. Met metingen wordt dit gevolgd.

Tot op heden is er geen onderhoudsplan voor de passantenhaven zelf, de waterbouwkundige (constructieve) onderdelen. De haven dateert uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Het is raadzaam om inzicht te krijgen in de staat van onderhoud en het benodigd toekomstig budget voor de instandhouding van de voorzieningen. Inzicht in de onderhoudsbehoefte, en het waarborgen daarvan, kan worden gekoppeld aan de wens van de ontwikkeling van het gebied Maaskade. Hierbij streven naar een integrale benadering en uitwerking, zowel ruimtelijk, functioneel als (onderhouds)technisch. Vanuit het oogpunt van onderhoud en beheer is deze inspanning niet vrijblijvend, ook niet in tijd. Als deze visie om welke redenen dan ook op zich laat wachten, is het wenselijk om los hiervan een onderhoudsplan op te stellen.

Financiële consequenties beleidskader

Indien het uitbaggeren van de passantenhaven noodzakelijk is, worden de kosten daarvan geschat op € 125k. Deze kosten zijn niet in de begroting opgenomen. Het dichtslibben is onder andere afhankelijk van het gebruik van de haven en zandverplaatsingen bij extreme hoogwaterstanden. De exacte kosten worden mede bepaald door het tijdstip waarop het baggeren noodzakelijk is en door de benodigde opslagcapaciteit voor het slib.

Financiële consequenties in de begroting

De dekking van de kosten voor het onderhoud vindt plaats door middel van het reserveren van budgetten in de exploitatie. Er is hiervoor op dit moment geen budget en geen voorziening aanwezig.

Voortgang van het geplande onderhoud

Ten aanzien van het bevaarbaar houden van de haven zijn er geen bijzonderheden te melden en worden er geen acties voorzien.

Omvang achterstallig onderhoud

Op basis van huidig inzicht is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

Groen

Doel

Het onderhouden en beheren van het gemeentelijk groen. Dit betreft plantsoenen, hagen, bomen, en het sportpark in Middelaar.

Beleidskader

Het beleidskader is vastgelegd in het Groenbeheerplan van 2015.

Onderhoudsniveau

In het Groenbeheerplan is het onderhoudsniveau van het openbaar groen vastgesteld conform de landelijke CROW-systematiek. Voor het groen in de woonkernen is dit niveau B; onderhoudsniveau basis met een sober/functioneel beeld. Op locaties waar het technisch mogelijk en verantwoord is, is gekozen voor een lager onderhoudsniveau- niveau C; extensief beheer. Veelal buiten de woonkernen.

Financiële consequenties beleidskader

In de begroting zijn de kosten voor het reguliere beheer en onderhoud van het openbaar groen opgenomen.

Financiële consequenties in de begroting

Het groenonderhoud vindt geheel plaats door middel van het budgetteren in de exploitatie.

Voortgang van het geplande onderhoud

Het reguliere onderhoud van het openbaar groen wordt uitgevoerd door INTOS/Buitenwerk. Voor specifieke onderhoudstaken zoals het onderhoud van de sportvelden, snoeien van laan- en straatbomen, maaien van bermen, onderhoud hondenuitlaatstroken, onderhoud hagen en beheersen eikenprocessierups worden aannemers ingehuurd. Daarnaast voert de eigen dienst diverse onderhoudstaken uit zoals het snoeien van vormbomen en het maaien van gras- en sportvelden.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is op dit moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen

Doel

Het college wil inzicht in de staat van het vastgoed en borgen dat het onderhoud plaatsvindt zodat de technische staat van het gebouw en installaties gewaarborgd blijft en de veiligheid gegarandeerd. Hiervoor hanteert de gemeente het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2024-2027 voor onderstaande gebouwen:

- Het gemeentehuis;
- De brandweerkazerne/gemeentewerf, de zoutloods en het kca-depot (milieustraat);
- Sportaccommodatie De Heikant (Astrantia);
- Sportaccommodatie De Maasvallei (Eendracht '30).

Beleidskader

Voor de gemeentelijke gebouwen hanteren we het MJOP 2024-2027 als leidraad en toetsingskader. Deze is begin 2024 door de raad vastgesteld. Met het MJOP werken we naar een actief gebouwenbeheer met bijbehorend onderhoudsniveau. Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen houdt in:

- dat de objecten er verzorgd en voldoende representatief uitzien;
- dat de waarde van de objecten in stand blijft;
- dat de beleving van de gebruikers van de gebouwen/objecten goed is;
- dat de technische voorzieningen in de gebouwen naar behoren functioneren
- dat op een planmatige manier verduurzaming plaatsvindt.

Financiële consequenties beleidskader

De gemeentelijke gebouwen worden conform het MJOP 2024-2027 onderhouden waarbij we altijd bezien of we doelmatig en efficiënt het onderhoud kunnen uitvoeren door schuiven in de tijd dan wel combineren van werkzaamheden.

Financiële consequenties in de begroting

Voor klein onderhoud is een budget in de exploitatie opgenomen. Voor groot onderhoud wordt jaarlijks € 140k gestort in de voorziening gebouwenbeheer. Hierbij heeft een afslag van 25% plaatsgevonden van de kosten (aanwendungen) ten opzichte van het beheerplan. Voor de jaren 2026 en 2027 vindt deze afslag echter niet plaats en bedraagt de dotatie € 240k.

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud gebouwen					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2025	716	140	0	65	791
2026	791	240	0	283	747
2027	747	240	0	114	873
2028	873	140	0	32	981
2029	981	140	0	34	1.087

Voortgang van het geplande onderhoud

In 2026 gaat het onderhoud plaatsvinden conform het MJOP beheerplan.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

1.13. Paragraaf Financiering

Wettelijk kader

Artikel 13 BBV.

Beleidsvoornemens t.a.v. het risicobeheer van de financieringsportefeuille

De gemeente Mook en Middelaar kiest voor een zorgvuldig en veilig financieel beleid. Dat betekent:

- we gebruiken eerst eigen financiële middelen voordat we gaan lenen;
- overtollig geld zetten we verplicht weg in de schatkist van het rijk (schatkistbankieren);
- we blijven binnen de wettelijke kasgeldlimiet en renterisiconorm.

Rentelasten

Lening

De gemeente had tot maart 2025 één langlopende lening. Deze is volledig afgelost. Voor 2026 verwachten we geen nieuwe lening aan te gaan.

Bedragen x € 1.000

Langlopende lening (per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Lening BNG	0	0	0	0	0

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft een grens aan voor het risico dat een gemeente mag lopen bij renteherzieningen en aflossingen. Het doel is te voorkomen dat in één jaar te veel leningen moeten worden afgelost of dat grote renteaanpassingen tegelijk plaatsvinden.

De norm is landelijk vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor Mook en Middelaar betekent dit dat in 2026 maximaal € 5,1 miljoen aan aflossingen en renteherzieningen samen mogen vallen.

We blijven hier ruim onder: de verplichte (geraamde) aflossingen bedragen slechts een fractie van de norm. Daarmee is het renterisico goed beheersbaar en ruim binnen de wettelijke kaders.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm		2025	2026	2027	2028	2029
1	Renteherzieningen op leningen o/g	0	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	182	0	0	200	300
3	Renterisico (1+2)	182	0	0	200	300
4	Renterisiconorm	5.643	5.113	4.578	4.559	4.568
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	5.462	5.113	4.578	4.359	4.268
5b	Overschrijding renterisiconorm (4<3)	-	-	-	-	-
Berekening						
4a	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
4b	Begrotingstotaal	28.215	25.563	22.892	22.794	22.841
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	5.643	5.113	4.578	4.559	4.568

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel een gemeente aan kort geld mag lenen (krediet). Het doel van deze norm is te voorkomen dat gemeenten te afhankelijk worden van kortlopende schulden. Het risico daarvan is dat kort lenen vaak duurder is dan lang lenen, waardoor de rentelasten hoger kunnen uitvallen.

De limiet is landelijk vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal (lasten). Voor Mook en Middelaar betekent dit dat we in 2026 maximaal € 2,2 miljoen kort mogen lenen.

Voor 2026 hebben we op begrotingsbasis geen kortlopende schulden. Er is juist een positief saldo aan vlottende middelen. Gemeenten mogen een beperkt bedrag aanhouden bij de eigen bank. Voor Mook en Middelaar is dat maximaal € 1 miljoen. Alles daarboven moeten we verplicht onderbrengen in de schatkist van het Rijk (schatkistbankieren). Medio september 2025 stond daar circa € 6 miljoen uit. Dit saldo is tijdelijk en wordt de komende jaren ingezet voor investeringen. De ruimte met betrekking tot de kasgeldlimiet bedraagt voor 2026 bijna € 7,5 miljoen. Voor dit bedrag mogen we kortlopend (dag)geld aantrekken.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	2025	2026	2027	2028	2029
Omvang primitieve begroting per 1 januari (= grondslag)	28.215	25.563	22.892	22.794	22.841
1. Toegestane kasgeldlimiet					
- In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
- In bedrag van de grondslag	2.398	2.173	1.946	1.937	1.941
2. Omvang vlottende korte schuld					
- Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
- Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
- Gestorte gelden van derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
- Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
- Totale omvang van de vlottende schuld	0	0	0	0	0
3. Vlottende middelen					
- Contante gelden in kas	1	1	1	1	1
- Tegoeden in rekening-courant	6.659	5.308	4.939	4.524	4.790
- Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
- Totale omvang van de vlottende middelen	6.660	5.309	4.940	4.525	4.791
4. Toets kasgeldlimiet					
- Totaal netto vlottende schuld (2) -/-(3)	-6.660	-5.309	-4.940	-4.525	-4.791
- Toegestane kasgeldlimiet (1)	2.398	2.173	1.946	1.937	1.941
- Ruimte (+)/Overschrijving (-) (1) -/-(4)	9.058	7.482	6.886	6.462	6.733

Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo van de rente die de gemeente betaalt en de rente die zij ontvangt. Voor 2026 gaat het per saldo om ongeveer € 41k te betalen. Dit betekent dat de rentelasten in 2026 beperkt zijn en geen groot effect hebben op de begroting.

Bedragen x € 1.000

Renteresultaat		2026
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	80
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-39
	Saldo rentelasten en rentebaten	41
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-0
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	41
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	41
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	41

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte geeft aan of de gemeente in een jaar extra geld moet lenen om uitgaven te kunnen doen. De berekening hiervan is gebaseerd op de liquiditeitenplanning, waarin alle verwachte inkomsten, uitgaven en investeringen zijn opgenomen.

Volgens de planning is er in 2026 geen aanvullende financiering nodig. Het saldo van inkomsten en uitgaven is voldoende om de geplande activiteiten te dekken. Vanaf 2027 kan dit veranderen, omdat er dan grotere investeringen gepland staan. Openstaande investeringen per eind 2024 worden geacht uitgegeven te worden in de daaropvolgende drie jaren (2025 t/m 2027). Om de (nieuwe) investeringen te financieren is in de begroting rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe leningen.

In de jaarstukken wordt jaarlijks op basis van de realisatie een meer gedetailleerd kasstroomoverzicht vermeld.

Bedragen x € 1.000

Inkomsten en uitgaven	2025	2026	2027	2028	2029
Beginsaldo liquiditeiten	8.927	5.910	4.559	4.190	3.775
Bij:					
Inkomsten volgens exploitatie	29.098	26.117	23.233	22.468	22.559
Mutatie leningen	0	0	6.000	3.000	0
Mutatie werkkapitaal	0	0	0	0	201
Subtotaal bij	29.098	26.117	29.233	25.468	22.759
Af:					
Uitgaven volgens exploitatie	27.611	24.932	21.758	21.607	21.654
Uitgaven voor investeringen	229	475	6.183	3.250	326
Mutatie leningen	182	0	0	200	300
Aanwending voorziening	463	613	528	387	213
Mutatie werkkapitaal	3.630	1.448	1.133	439	
Subtotaal af	32.115	27.467	29.602	25.883	22.493
Totaal	5.910	4.559	4.190	3.775	4.041

Conclusie

De gemeente Mook en Middelaar heeft de financiering in 2026 op orde. Er zijn geen langlopende leningen, de kasgeldlimiet en renterisiconorm worden ruimschoots nageleefd en er is geen aanvullende financiering nodig. Vanaf 2027 ontstaat mogelijk een financieringsbehoefte door geplande investeringen.

1.14. Paragraaf Bedrijfsvoering

Wettelijk kader

Artikel 14 BBV.

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Personeel en organisatiebeleid

Arbeidsmarktperspectief

De veranderende arbeidsmarkt – naar meer werk dan werkenden – geeft uitdagingen en vraagt om anders naar de toekomst te kijken. Langetermijnstrategieën om te bouwen aan een wendbare en toekomstbestendige organisatie zijn nog meer van belang. Met elkaar verkennen we de (te verwachten) ontwikkelingen en bekijken we welke verandering nodig is. Vragen als hoe kunnen we ons personeel het beste werven, behouden en ontwikkelen staan hierbij centraal. We streven ernaar om binnen de kaders van ons personeelsbudget een aantrekkelijke werkgever te zijn. Hierbij vinden we het belangrijk om aandacht te hebben voor onze nieuwere generaties die andere kwaliteiten, behoeften en verwachtingen hebben.

Personeels- en organisatiebeleid

Ook in 2026 is de organisatie in staat om uitvoering te geven aan de taken die de organisatie heeft en de behoeften die ontstaan door maatschappelijke ontwikkelingen. Het managementteam zorgt ervoor dat de organisatie voldoende flexibel is en op orde blijft. Ook wordt bekeken welke visie, waarden en gedragsnormen bij onze organisatie passen. De Ondernemingsraad denkt hierin mee op basis van een constructieve, prettige samenwerking. We blijven werken aan het zo doelmatig mogelijk inrichten van werkprocessen, de administratieve organisatie en de verdeling van taken.

Formatie en inhuur

Ook voor 2026 is zeer kritisch gekeken naar de benodigde formatie, waarbij per afdeling is gezien welke capaciteit nodig is. Externe inhuur houden we zo beperkt mogelijk, maar passend bij het gewenste dienstverleningsniveau en de mogelijkheden binnen onze eigen formatie. De groei van de gemeente leidt naar verwachting tot extra werkzaamheden, denk onder meer aan burgerzaken, uitgifte van vergunningen en uitgifte van uitkeringen. We bekijken of het nodig is om de bestaande formatie daarop gaandeweg aan te passen.

Duurzame inzetbaarheid en vitaliteit

Duurzame inzetbaarheid is een belangrijke pijler van ons personeelsbeleid om ervoor te zorgen dat medewerkers fit, vaardig en gemotiveerd blijven voor het werk. Vitaliteit is daarvan een belangrijk onderdeel en richt zich vooral op energie, veerkracht en motivatie van medewerkers. Dit is van invloed op de duurzaam inzetbaarheid van de teams en bepaald hoe we preventief kunnen sturen op gezondheid en prestaties. Voor ons als werkgever is het belangrijk om preventief en systematisch te werken aan de arbeidsomstandigheden die zorgen voor een zo groot mogelijke veiligheid, gezondheid en welzijn van onze medewerkers. Wij blijven hier in 2026 aandacht voor hebben.

Personele inzet door regionale samenwerking

De samenwerking met onze buurgemeenten breiden we verder uit om als organisaties beter voorbereid te zijn op de toekomst. Bij personele uitdagingen zoeken we de samenwerking op en we verbreden onze arbeidsmarkt door ook gezamenlijk te werven. We hebben daarbij een open blik naar

alle regio's waarmee onze gemeente samenwerkt, maar focussen in de samenwerking op personeelsgebied op de gemeenten Heumen en Berg en Dal.

Informatisering / automatisering

Digitalisering

Digitalisering speelt een cruciale rol in de wijze waarop we in de nabije toekomst inspelen op de behoeften van onze inwoners en de wijze waarop we de dienstverlening aan onze inwoners vormgeven. Bijna alles hangt met digitalisering samen: processen kunnen efficiënter en effectiever verlopen en informatie kan sneller beschikbaar komen en gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt. Daarnaast heeft het indirect effect op de werkdruk, het maakt ons als organisatie flexibeler vanwege de toegankelijkheid van informatie. De digitale wereld verandert echter zo snel dat we continu aandacht moeten blijven besteden aan onze informatiesystemen. Het beheer vraagt om extra inspanning. Belangrijke componenten hierin zijn beveiliging, werken in de cloud en Microsoft 365.

In 2026:

- implementeren we Microsoft 365 als ons centrale platform. De organisatiebrede impact hiervan is niet te onderschatten. We besteden daarom veel aandacht aan deze nieuwe manier van werken;
- werkt het Sociaal Team Wmo en Jeugd in een nieuwe Cloud-applicatie;
- starten met de vervanging van onze financiële systemen;
- maken we werk van verdere WOO (Wet Open Overheid) en WMEBV (Wet Modernisering Elektronische Bestuurlijk Verkeer) implementatie.
- dit alles vanzelfsprekend met aandacht voor de privacy en informatieveiligheid.

De informatiebeveiliging komt aan bod in paragraaf 1.17.

Regionale samenwerking

We blijven de vruchten plukken van de regionale ICT samenwerking. iRvN ontwikkelt door, ook organisatorisch, en participeert in landelijke ontwikkelingen. Dit stelt ons in staat om bij te blijven in de stormachtige ontwikkelingen in de wereld van automatisering. Daarnaast werken we in toenemende mate samen met gemeenten Heumen en Berg en Dal rond functioneel beheer en verantwoordingstaken.

Budgetten

Overzicht budgetten raad

Naast de diverse bedrijfsvoeringsaspecten zijn er ook specifiek budgetten voor de raad. Ofschoon deze formeel geen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering, worden deze hieronder volledigheidshalve wel vermeld.

Bedragen x € 1.000

Wie	Toelichting	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Raad	salarissen, vergoedingen, werkbudget enz.	264	245	271	250	250	250
Raadscommissies	vergoedingen	4	6	6	6	6	6
Griffie	salarissen, incl. ondersteuning griffie	149	139	142	142	142	142
Rekenkamer	budget voor rekenkamer(commissie)	0	15	15	15	15	15
Controlekosten	kosten accountant	58	75	75	75	75	75

1.15. Paragraaf Verbonden partijen

Wettelijk kader

Artikel 15 BBV

Algemeen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap over de verbonden partij, hetzij middels vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij middels stemrecht (bijvoorbeeld door het hebben van aandelen). Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Als er alleen een bestuurlijk belang óf een financieel belang is, dan is er géén sprake van een verbonden partij zoals bedoeld in het BBV.

Verbonden partijen kunnen onderverdeeld worden in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen; en
- overige verbonden partijen.

Hieronder zijn alle verbonden partijen opgesomd met het aandeel dat Mook en Middelaar in de desbetreffende verbonden partij heeft. In bijlage 3 treft u nadere informatie aan over elke verbonden partij.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor de gemeenschappelijke regelingen zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Begroting 2026 aanwezig	Belang	Bijdrage 2026
Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen	Sociaal Domein / Bestuur en organisatie	ja	3,00% (6/200e deel)	891
GR Groene Metropoolregio	Fysieke leefomgeving / Bestuur en organisatie	ja	5,88% (1/17e deel)	50
GR Euregio Rijn-Waal (Kleve)	Bestuur en organisatie	nee	1,20%	3
GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)	Toerisme, natuur en duurzaamheid	ja	4,76% (1/21e deel)	0
GR Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)	Sociale leefomgeving	ja	6,67% (1/15e deel)	678
BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	Sociale leefomgeving / Sociaal Domein	ja	5,56% (1/18e deel)	262
GR Regionale uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD)	Sociale leefomgeving	nee	6,25% (1/16e deel)	95
GR Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Fysieke leefomgeving / Bestuur en organisatie / Algemene dekkingsmiddelen	ja	0,50% (1/200e deel)	153

Vennootschappen en coöperaties

Voor de Vennootschappen en coöperaties zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Begroting 2026 aanwezig	Belang	Bijdrage 2026
BNG Bank N.V.	n.v.t. (algemene dekkingsmiddelen)	nee	0,22%	0
NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)	Toerisme, natuur en duurzaamheid	nee	0,60%	0
Enexis Holding N.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	nee	0,09%	0
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Afgeleide van Enexis	nee	0,09%	0
CSV Amsterdam B.V.	Afgeleide van Enexis	nee	0,09%	0
Inkoopcentrum Zuid	n.v.t. (inkoop algemeen)	nee	p.m.	8
Leisurelands B.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	nee	0,18%	0
DAR N.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	nee	1,33%	0
Nazorg (bodemzorg) Limburg B.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	nee	0,69%	0

Stichtingen en verenigingen

Voor de stichtingen en verenigingen zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Begroting 2026 aanwezig	Belang	Bijdrage 2026
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)	Afgeleide van Enexis	nee	0,09%	

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

1.16. Paragraaf Grondbeleid

Wettelijk kader

Artikel 16 BBV.

Visie grondbeleid (in relatie tot de doelstellingen in de programma's)

Grondbeleid is een gemeentelijk instrument in de ruimtelijke ordening waarmee een gemeente de gewenste ontwikkelingen kan bevorderen en ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan. In de Nota Grondbeleid zijn de beleidskaders uitgezet waarmee wordt aangegeven welke ambitie de gemeente Mook en Middelaar heeft en hoe deze ambitie waargemaakt kan worden. De gemeente Mook en Middelaar voert geen actief grondbeleid in die zin dat actief gronden worden aangekocht en verkocht. Het grondbeleid van de gemeente Mook en Middelaar kan het beste worden getypeerd als Selectief Strategisch Grondbeleid.

Uitvoering grondbeleid

Er wordt, overeenkomstig de Nota Grondbeleid, een selectief strategisch grondbeleid gevoerd. Dit houdt in: aankoop en verkoop van gronden als er een duidelijk algemeen belang mee wordt gediend. Tevens wanneer daarmee de bestaande belangen worden behouden en zo mogelijk worden geoptimaliseerd en versterkt, rekening houdende met de bestaande groene buffers, landgoederen en het behoud van agrarische en archeologische waarden. Bij het aankopen en verkopen van gronden door de gemeente zal daarom altijd het behoud en beheer van strategisch gelegen gronden het uitgangspunt zijn.

Gelet op de aard van de ontwikkelingen (beperkte omvang en beperkte impact) in de gemeente, de schaalgrootte van de gemeente, het beschikken over relatief weinig onroerende zaken, de beperkte financiële middelen en de interne capaciteit, zal de gronduitgifte binnen de gemeente gering zijn.

Aan- en verkopen van grond die het bedrag van € 200k overschrijden worden daarnaast overeenkomstig artikel 9 van de 'Financiële verordening Mook en Middelaar 2024' voorgelegd aan de raad.

Actuele prognose te verwachten resultaten grondexploitaties

De gemeente Mook en Middelaar heeft geen grondexploitaties. Wel heeft de gemeente diverse grondposities. Voor 2026 zijn de volgende grondposities van belang.

Startsche Veld

De gronden van Startsche Veld zijn gelegen tussen de Cuijksesteeg, de Startsedijk en de Rijksweg in Mook. Een deel van deze gronden, grenzend aan de Startsedijk, is ingezet ten behoeve van de verplaatsing van de volkstuintenvereniging Middelwaert in verband met de nieuwbouw in de Maastuin. Voor de resterende gronden is een verkenning opgestart om de mogelijkheden voor woningbouw te onderzoeken.

Rijksweg 156 te Plasmolen

In 2018 heeft de gemeente Rijksweg 156 te Plasmolen aangekocht. De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel te herontwikkelen. Welke herontwikkeling, wordt onderzocht met het doel om het pand eind 2025 (met uitloop naar begin 2026) in de verkoop te kunnen zetten.

Kerkplein Middelaar

Aan het kerkplein in Middelaar liggen enkele bouwtitels (een appartementencomplex en een twee-onder-een-kap-woning), die gezien de opgave van en uitgangspunten bij het Lob van Gennep in deze vorm niet wenselijk is. Er is gezocht naar een alternatieve, passende invulling met sociale woningbouw. De ondergrond is echter dusdanig vervuild met puin dat er twijfel is of de ontwikkeling haalbaar is op deze locatie. Er wordt samen met de corporatie gezocht naar een alternatieve locatie om nieuwbouw in Middelaar te realiseren.

Maastuin

In de Maastuin heeft de gemeente de grondpositie (het voormalige volkstuintencomplex) in 2024 verkocht. Samen met drie ontwikkelaars die overige grondposities in het gebied hebben, zijn plannen ontwikkeld voor een woonwijk van ongeveer 250 woningen. Het wordt een woonwijk met een gevarieerd woonprogramma in aansluiting op de uitgangspunten van de woondeal. De bouwwerkzaamheden zijn gestart lopen volgens planning door tot 2029. De eerste fase, met daarin met name woningen in de sociale huur en middendure huur, wordt eind 2025 / begin 2026 opgeleverd.

Rijksweg 37 Mook

De locatie Rijksweg 37 is enige jaren geleden aangekocht in verband met de aanleg van de spoorbrug. De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel tot ontwikkeling te brengen. Wij zijn in gesprek met de woningcorporatie om hier woonruimte in het goedkope segment te kunnen laten aanbieden.

Onderbouwing geraamde winstneming

Op basis van het gevoerde grondbeleid, de huidige markt, feiten en cijfers wordt er geen fiscale winstneming verwacht in 2026.

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot de risico's

Er zijn geen reserves of voorzieningen voor grondexploitaties. Grondaankopen worden geactiveerd op de balans. Verkoopbaten hoger dan de boekwaarde komen via de exploitatie ten gunste van het begrotingssaldo en/of rekeningresultaat.

1.17. Paragraaf Informatieveiligheid

Wettelijk kader

Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

Burgers en bedrijven verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Het gaat om beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie, in de meest brede zin van het woord. Het waarborgen van de betrouwbaarheid van informatie zorgt voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor haar informatiebeveiliging. Omdat we op ICT-gebied nauw samenwerken met alle gemeenten van het Rijk van Nijmegen, stemmen we in gezamenlijkheid af met onze partnergemeenten. iRvN (ICT Rijk van Nijmegen) is de uitvoerende partij. Zij faciliteert de ICT hardware en beheert de technische infrastructuur. Ambtelijk zijn we er in drie gremia bij betrokken. Op reguliere basis vindt overleg plaats met alle betrokken organisaties onder regie van iRvN: hoofden bedrijfsvoering, informatiemanagers, CISO's. Bestuurlijk is de burgemeester betrokken (portefeuillehouder ICT) in het PFO MGR ICT.

Het College stelt naar verwachting eind 2025 het *Strategisch gemeentelijk informatiebeveiligingsbeleid Mook en Middelaar 2025 t/m 2028* vast. Met jaarplannen geven we praktisch invulling aan dit beleid. Ons streven is om zoveel mogelijk BIO-compliant te zijn. Dat is een continu proces waarbij enerzijds leveranciers en iRvN de technische maatregelen voor hun rekening nemen, en anderzijds de gemeente de organisatorische maatregelen invult en als opdrachtgever nauw betrokken is bij de totstandkoming van het technisch beleid.

Vanuit het Rijk zijn we verplicht te verantwoorden middels ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA wordt door gemeenten, provincies, waterschappen en enkele onderdelen binnen de rijksoverheid gebruikt om zich te verantwoorden over de staat van informatiebeveiliging op basis van de BIO en het gebruik van de geo-basisregistraties, inclusief de WOZ. Op het gebied van informatiebeveiliging maakt een externe audit onderdeel uit van ENSIA, specifiek gericht op de onderdelen DigiD en Suwinet. Het normenkader wordt doorlopend complexer en strenger. Het vergt van de gemeente dus in toenemende mate inspanning om te kunnen blijven voldoen.

Daarnaast speelt ook de internationale context een steeds grotere rol. Door toenemende mondiale digitale dreigingen en geopolitieke spanningen neemt de urgentie toe om onze digitale weerbaarheid op orde te hebben. De EU heeft in 2024 de *Network and Information Security directive (NIS2)* vastgesteld. Deze wordt in Nederland ondergebracht in de Cyberbeveiligingswet. Het aannemen van deze wet heeft vertraging opgelopen, vermoedelijk treedt deze in het tweede kwartaal van 2026 in werking. Gemeenten worden hierdoor verplicht tot strengere cybersecuritymaatregelen, waaronder risicobeoordelingen, beveiligingsbeleid, incidentmelding en audits. Dit leidt niet alleen tot meer administratieve en organisatorische lasten, hogere eisen aan IT-beveiliging en toezicht, en zwaardere verantwoordingsplicht richting toezichthouders, maar ook tot oplopende kosten. iRvN heeft reeds aangegeven dat we in de komende jaren rekening moeten houden met een stijging van de ICT-uitgaven, omdat de beveiliging van onze netwerken meer vraagt dan voorheen.

1.18. Paragraaf Wet open overheid

Wettelijk kader

Artikel 3.5 Wet open overheid.

Beleidsvoornemens en uitvoering

De Wet open overheid (Woo) verplicht gemeenten om steeds meer informatie actief openbaar te maken. Inwoners, bedrijven en organisaties kunnen documenten zo rechtstreeks raadplegen, zonder eerst een verzoek te hoeven indienen.

De wet kent zeventien categorieën informatie die in fases (tranches) verplicht openbaar worden. Sinds november 2024 geldt de eerste tranche met vijf categorieën. In 2026 bereiden we ons voor op de tweede tranche, waarin nieuwe categorieën volgen.

Informatiecategorieën 1e tranche

verplicht sinds 1 november 2024

- 1 Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- 2 Overige besluiten van algemene strekking
- 3 Vergaderstukken van de Staten-Generaal (geldt alleen voor het Rijk)
- 4 Organisatie en werkwijze
- 5 Bereikbaarheidsgegevens

Informatiecategorieën 2e tranche

verwachte invoering 2026-2027

- 6 Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag
- 7 Vergaderstukken decentrale overheden
- 8 Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges
- 9 Adviezen
- 10 Jaarplannen en jaarverslagen

Informatiecategorieën 3e tranche

verwachte invoering 2026-2027

- 11 Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken
- 12 Convenanten
- 13 Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking
- 14 Woo-verzoeken en -besluiten
- 15 Onderzoeksrapporten
- 16 Klachtoordelen

Focus 2026

In 2026 ligt de focus met betrekking tot de Woo op de volgende onderdelen:

- voorbereiden en uitvoeren tweede en derde tranche (op basis van inspanningsverplichting);
- voortzetten invullen WOO-register;
- inrichten van processen voor nieuwe categorieën, onder andere subsidies, beschikkingen en convenanten;
- bewaken van kwaliteit, toegankelijkheid en vindbaarheid van informatie; en
- ondersteunen en opleiden van medewerkers in hun rol bij actieve openbaarmaking.

Het doel is dat inwoners in 2026 duidelijk merken dat de gemeente opener en transparanter werkt. Informatie is eenvoudiger te vinden en draagt bij aan vertrouwen, betrokkenheid en samenwerking tussen inwoners en overheid.

2. FINANCIËLE BEGROTING (INCLUSIEF MEERJARENRAMING)

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Wettelijk kader

Artikel 19 BBV.

Algemeen

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een overzicht met:
 - het gerealiseerde saldo van 2024 (laatst volledig gerealiseerd jaar);
 - de raming van 2025 (vergelijkend vorig jaar);
 - de raming van 2026 (begrotingsjaar); en
 - de ramingen van 2027 t/m 2029 (meerjarenraming).
- De uitgangspunten en analyse van aanmerkelijke verschillen van de ramingen;
- Een overzicht van incidentele baten en lasten; en
- Een overzicht van structurele mutaties van reserves.

Na het programma 'Bestuur en organisatie' is een 'programma Admo' opgenomen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien. Deze onderdelen vallen op grond van het BBV buiten de programma's.

2.1. Overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten over 2026 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserve	Saldo
Sociale leefomgeving	5.270	-2.413	2.857	0	2.857
Sociaal domein	8.035	-1.994	6.040	0	6.040
Fysieke leefomgeving	3.072	-1.156	1.916	-32	1.884
Toerisme, natuur en duurzaamheid	2.594	-1.228	1.366	0	1.366
Bestuur en organisatie	1.504	-1	1.503	274	1.777
Subtotaal	20.474	-6.791	13.683	242	13.925
Algemene dekkingsmiddelen	80	-18.980	-18.900	0	-18.900
Overhead	4.999	0	4.999	-34	4.965
Vpb	0	0	0	0	0
Onvoorzien	10	0	10	0	10
Totaal	25.563	-25.771	-208	208	0

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Totaal lasten	28.671	28.215	25.563	22.892	22.794	22.841
Totaal baten	-29.569	-28.748	-25.771	-23.283	-22.518	-22.609
<i>Saldo van baten en lasten (A)</i>	<i>-897</i>	<i>-532</i>	<i>-208</i>	<i>-391</i>	<i>276</i>	<i>232</i>
Toevoegingen aan reserves	1.540	400	425	0	0	0
Onttrekkingen van reserves	-1.110	-185	-217	-71	-71	-71
<i>Saldo mutatie reserves (B)</i>	<i>431</i>	<i>215</i>	<i>208</i>	<i>-71</i>	<i>-71</i>	<i>-71</i>
Begrotingssaldo (A+B)	-467	-317	0	-462	205	161
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	675	0	429	-250	0	0
Structureel begrotingssaldo	-1.142	-317	-429	-212	205	161
	V	V	V	V	N	N

2.2. Financieel overzicht

Hieronder treft u per programma de grootste verschillen aan tussen enerzijds het gerealiseerde jaar 2024 en het begrotingsjaar 2026 en anderzijds tussen de begrotingsjaren 2025 en 2026. Beiden voor zover de verschillen minimaal € 50k zijn.

Programma Sociale leefomgeving

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	8.376	6.654	5.270	3.028	3.148	3.164
Totaal baten	-6.347	-4.283	-2.413	-238	-238	-238
Saldo baten en lasten	2.028	2.371	2.857	2.790	2.910	2.926
Toevoegingen aan reserves	0	150	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-137	-20	0	0	0	0
Geraamd resultaat	1.891	2.501	2.857	2.790	2.910	2.926

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten -/- € 3.106k

In 2026 lager geraamde lasten SiSa-regeling M16: opvang vluchtelingen Oekraïne (wordt 100% vergoed)	-/- 3.475
In 2024 verantwoorde lasten SiSa-regeling D8: Onderwijsachterstandenbeleid	-/- 64
In 2026 lager geraamde lasten SiSa-regeling A38: Inburgering	-/- 113
In 2026 lager geraamde overige SiSa-regelingen (< € 50k)	-/- 76
In 2026 hoger geraamde salarislaster (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	468
In 2026 geraamde taakmutatie bibliotheekwerk (vanuit UG)	100
In 2026 hoger geraamde bijdrage RUD (i.v.m. doorontwikkeling)	70
Overige verschillen	-/- 16
	-/- 3.106

B2026-W2024: Verschil baten € 3.934k

In 2026 lager geraamde baten SiSa-regeling M16: opvang vluchtelingen Oekraïne	3.475
In 2024 verantwoorde baten SiSa-regeling D8: Onderwijsachterstandenbeleid	64
In 2024 verantwoorde baten SiSa-regeling A38: Inburgering	133
In 2026 lager geraamde overige SiSa-regelingen (< € 50k)	76
In 2024 verantwoorde baten bijdrage van RUD en gemeente Gennep voor verleende werkzaamheden VTH	81
In 2024 verantwoorde baten bijdrage van gemeente Maastricht voor projectplan RIEC	68
Overige verschillen	37
	3.934

B2026-W2024: Verschil onttrekking aan reserves € 137k

In 2024 verantwoorde onttrekking uit bestemmingsreserve Budgetoverheveling	117
In 2024 verantwoorde onttrekking uit bestemmingsreserve Vluchtelingen en statushouders (dekking kosten in 2024)	20
	<hr/> 137

B2026-B2025: Verschil lasten -/- € 1.384k

In 2026 lager geraamde lasten SiSa-regeling M16: opvang vluchtelingen Oekraïne (wordt 100% vergoed)	-/- 1.400
In 2025 geraamde lasten SiSa-regeling D8: Onderwijsachterstandenbeleid	-/- 100
In 2025 geraamde lasten SiSa-regeling H35: IZA-doelen	-/- 71
In 2026 lager geraamde lasten SiSa-regeling A38: Inburgering	-/- 233
In 2026 lager geraamde overige SiSa-regelingen (< € 50k)	-/- 47
In 2026 hoger geraamde salarislaster (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	367
In 2026 hoger geraamde bijdrage RUD (i.v.m. doorontwikkeling)	70
Overige verschillen	30
	<hr/> -/- 1.384

B2026-B2025: Verschil baten € 1.871k

In 2026 lager geraamd baten SiSa-regeling M16: opvang vluchtelingen Oekraïne	1.400
In 2025 geraamde baten SiSa-regeling D8: Onderwijsachterstandenbeleid	100
In 2025 geraamde baten SiSa-regeling H35: IZA-doelen	71
In 2025 geraamde baten SiSa-regeling A38: Inburgering	233
In 2026 lager geraamde overige SiSa-regelingen (< € 50k)	67
	<hr/> 1.871

B2026-B2025: Verschil toevoeging aan reserves -/- € 150k

In 2025 geraamde toevoeging aan bestemmingsreserve Maatschappelijke weerbaarheid	-/- 150
	<hr/> -/- 150

B2026-B2025: Verschil onttrekking aan reserves € 20k

In 2025 geraamde onttrekking in 2025 uit bestemmingsreserve Vluchtelingen en statushouders (dekking kosten in 2025)	20
	<hr/> 20

Programma Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	7.800	8.279	8.035	8.069	8.069	8.103
Totaal baten	-1.924	-2.188	-1.994	-1.974	-1.955	-1.955
Saldo baten en lasten	5.875	6.091	6.040	6.095	6.114	6.148
Toevoegingen aan reserves	19	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-118	-19	0	0	0	0
Geraamd resultaat	5.776	6.072	6.040	6.095	6.114	6.148

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten € 235k

Betreft bijstelling diverse ramingen in 2026 t.o.v. de realisatie in 2024:

Diverse budgetverschillen Wmo	-/- 63
Diverse budgetverschillen Jeugd	276
In 2026 hoger geraamde lasten voor SiSa-regelingen G2 UPW en G3 (BBZ)	131
In 2024 verantwoorde lasten voor SiSa-regelingen B2 (toeslagenproblematiek) en J55 (aanpak energiearmoede). Niet geraamd in 2026	-/- 58
In 2026 lager geraamde salarislasten (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	-/- 112
Overige verschillen	61
	<hr/> 235

B2026-W2024: Verschil baten -/- € 70k

Diverse budgetverschillen Wmo (bijdragen)	45
In 2026 hoger geraamde uitkering Participatiewet	-/- 124
Overige verschillen	9
	<hr/> -/- 70

B2026-W2024: Verschil onttrekking aan reserves € 118k

In 2024 gerealiseerde onttrekking uit bestemmingsreserve Budgetoverheveling	118
	<hr/> 118

B2026-B2025: Verschil lasten -/- € 244k

In 2025 geraamde lasten SiSa-regeling J55 aanpak energiearmoede	-/- 95
In 2026 lager geraamde salarislasten (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	-/- 134
Overige verschillen	-/- 15
	<hr/> -/- 244

B2026-B2025: Verschil baten € 194k

In 2026 lager geraamde baten SiSa-regeling G2 (uitkering participatiewet)	105
In 2025 geraamde baten SiSa-regeling J55 (aanpak energiearmoede)	95
Overige verschillen	-/- 6
	<hr/> 194

Programma Fysieke leefomgeving

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	3.243	3.184	3.072	3.000	2.823	2.823
Totaal baten	-1.877	-1.931	-1.156	-1.329	-929	-929
Saldo baten en lasten	1.366	1.253	1.916	1.671	1.893	1.893
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-225	-38	-32	-32	-32	-32
Geraamd resultaat	1.140	1.215	1.884	1.639	1.861	1.861

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten -/- € 171k

In 2026 lagere geraamde onderhoudskosten (meer kosten in 2024)	-/- 193
In 2026 geraamd werkbudget voor opstellen visie maatschappelijk vastgoed	150
In 2024 verantwoorde lasten i.v.m. verplaatsen volkstuintencomplex	-/- 83
In 2026 lagere raming laten i.v.m. initiële implementatie Omgevingswet	-/- 67
Overige verschillen	22
	<hr/>
	-/- 171

B2026-W2024: Verschil baten € 721k

In 2024 verantwoorde baten i.v.m. grondverkoop	521
In 2024 verantwoorde baten exploitatiebijdragen voorverkenning Maasdal	119
In 2024 ontvangen bijdrage derden	79
In 2026 hogere raming baten omgevingsvergunningen (i.v.m. Maastuin)	-/- 134
In 2026 lagere egalisatie rioolheffing (vrijval voorziening en baten)	70
Overige verschillen	66
	<hr/>
	721

B2026-W2024: Verschil onttrekking aan reserves € 193k

In 2024 gerealiseerde onttrekking uit bestemmingsreserve Budgetoverheveling	144
In 2024 gerealiseerde onttrekking uit de VBR (dekking kosten)	49
	<hr/>
	193

B2026-B2025: Verschil lasten -/- € 112k

In 2025 geraamde lasten voor SiSa-regelingen E20, E84 en E120: Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021/2024, 2022-2023 en 2025-2028	-/- 625
In 2026 geraamd werkbudget voor opstellen visie maatschappelijk vastgoed	150
In 2026 hoger geraamde salarislaster (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	126
In 2026 hoger geraamde lasten voor expertise Omgevingswet	100
Overige verschillen (< € 50k)	137
	<hr/>
	-/- 112

B2026-B2025: Verschil baten € 775k

In 2025 geraamde baten voor SiSa-regelingen E20, E84 en E120: Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021/2024, 2022-2023 en 2025-2028	625
In 2026 incidenteel geraamde opbrengst omgevingsvergunningen (i.v.m. Maastuin)	200
Overige verschillen (< € 50k)	-/- 50
	<hr/>
	775

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	2.484	3.438	2.594	2.202	2.201	2.201
Totaal baten	-1.480	-2.467	-1.228	-1.226	-1.226	-1.226
Saldo baten en lasten	1.004	971	1.366	976	976	976
Toevoegingen aan reserves	271	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-367	-19	0	0	0	0
Geraamd resultaat	909	951	1.366	976	976	976

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten € 110k

In 2026 lager geraamde lasten afvalverwerking in 2026 t.o.v. realisatie 2024 (in 2024 hogere kosten mede i.v.m. dotatie aan egalisatievoorziening)	-/- 134
In 2024 verantwoorde last SiSa-regeling K28 Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) (is omgezet in een decentralisatie-uitkering)	-/- 76
In 2026 hogere raming voor CDOKE (geen SiSa-regeling meer)	322
In 2026 hoger geraamde salarislaster (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	64
In 2024 verantwoorde kosten t.b.v. 450 jaar Slag op de Mookerheide	-/- 59
Overige verschillen	-/- 7
	<hr/> 110

B2026-W2024: Verschil baten € 252k

In 2026 lager geraamde baten reststromen (vergoedingen zijn gedaald)	242
In 2026 hogere raming opbrengst afvalstoffenheffing t.o.v. realisatie 2024	-/- 66
In 2024 verantwoorde last SiSa-regeling K28 Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) (in omgezet in decentralisatie-uitkering)	76
	<hr/> 252

B2026-W2024: Verschil toevoeging aan reserves -/- € 271k

In 2024 gerealiseerde toevoeging aan bestemmingsreserve Klimaatbeleid	-/- 271
	<hr/> -/- 271

B2026-W2024: Verschil onttrekking aan reserves € 367k

In 2024 gerealiseerde onttrekking uit de VBR t.b.v. toevoeging aan bestemmingsreserve Klimaatbeleid	271
In 2024 gerealiseerde onttrekking uit de VBR t.b.v. dekking lasten	1
In 2024 gerealiseerde onttrekking uit de bestemmingsreserve budgetoverheveling	95
	<hr/> 367

B2026-B2025: Verschil lasten -/- € 844k

In 2026 niet meer geraamde lasten SiSa-regeling K28 Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) (is omgezet in een decentralisatie-uitkering)	-/- 683
---	---------

In 2025 geraamde lasten SiSa-regeling J94 (lokale aanpak isolatie)	-/- 586
In 2026 hogere raming voor CDOKE (geen SiSa-regeling meer)	322
In 2026 hoger geraamde salarislaster (mutaties n.a.v. cao-stijging, formatiewijziging en functionele doorbelasting)	50
Overige verschillen	53
	<hr/>
	-/- 844k

B2026-B2025: Verschil baten € 1.240k

In 2026 niet meer geraamde baten SiSa-regeling K28 Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) (is omgezet in een decentralisatie-uitkering)	683
In 2025 geraamde baten SiSa-regeling J94 (lokale aanpak isolatie)	586
Overige verschillen	-/- 29
	<hr/>
	1.240

Programma Bestuur en organisatie

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	1.427	1.515	1.504	1.456	1.436	1.432
Totaal baten	-225	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo baten en lasten	1.202	1.514	1.503	1.455	1.436	1.431
Toevoegingen aan reserves	1.200	250	425	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-203	-5	-151	-5	-5	-5
Geraamd resultaat	2.200	1.759	1.777	1.450	1.431	1.426

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten € 77k

In 2024 afwikkelingsverschillen in voorgaande jaren	236
In 2024 hogere dotatie voor pensioenvoorziening (a.g.v. lage rekenrente)	-/- 226
Overige verschillen (< € 50k)	67
	<hr/>
	77

B2026-W2024: Verschil baten € 224k

In 2024 gerealiseerde afwikkelingsverschillen	194
Overige verschillen	30
	<hr/>
	224

B2026-W2024: Verschil toevoeging aan reserves -/- € 775k

In 2024 incidenteel geraamde toevoeging aan de VBR	-/- 1.200
In 2026 incidenteel geraamde toevoeging aan bestemmingsreserve leefbaarheidsfonds	400
In 2026 incidenteel geraamde toevoeging aan bestemmingsreserve dekking kap.lasten	25
	<hr/>
	-/- 775

B2026-W2024: Verschil onttrekking aan reserves € 52k

In 2024 incidentele vrijval deel bestemmingsreserve afschrijvingskosten	172
In 2024 incidentele vrijval bestemmingsreserve centrumplan Mook	13
In 2024 incidentele onttrekking VBR (dekking kosten)	13
In 2026 geraamde onttrekking VBR (3%)	-/- 146
	<hr/> 52

B2026-B2025: Verschil toevoeging aan reserves € 175k

In 2025 incidenteel geraamde toevoeging aan de VBR	-/- 250
In 2026 incidenteel geraamde toevoeging aan bestemmingsreserve leefbaarheidsfonds	400
In 2026 incidenteel geraamde toevoeging aan bestemmingsreserve dekking kap.lasten	25
	<hr/> 175

B2026-B2025: Verschil onttrekking aan reserves -/- € 146

In 2026 geraamde onttrekking VBR (3%)	-/- 146
	<hr/> -/- 146

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	12	40	80	80	80	80
Totaal baten	-17.667	-17.877	-18.980	-18.516	-18.170	-18.261
Saldo baten en lasten	-17.654	-17.837	-18.900	-18.436	-18.090	-18.181
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-17.654	-17.837	-18.900	-18.436	-18.090	-18.181

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten € 68k

In 2026 hoger geraamde rentelasten	68
	<hr/> 68

B2026-W2024: Verschil baten -/- € 1.313k

In 2026 hoger geraamde uitkering gemeentefonds n.a.v. septembercirculaire	-/- 1.238
In 2026 hoger geraamde ozb opbrengsten t.o.v. realisatie in 2024	-/- 213
In 2026 hoger geraamde overige belastingopbrengsten t.o.v. realisatie in 2024	-/- 54
In 2026 lager geraamde rentebaten t.o.v. realisatie in 2024	221
Overig verschillen	-/- 29
	<hr/> -/- 1.313

B2026-B2025: Verschil baten -/- € 1.102k

In 2026 hoger geraamde uitkering n.a.v. septembercirculaire	-/- 1.000
In 2026 hoger geraamde baten ozb t.o.v. raming 2025	-/- 106
Overige verschillen	4
	<hr/> -/- 1.102

Overhead

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	5.329	5.095	4.999	5.048	5.027	5.029
Totaal baten	-48	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	5.281	5.095	4.999	5.048	5.027	5.029
Toevoegingen aan reserves	50	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-59	-84	-34	-34	-34	-34
Geraamd resultaat	5.272	5.011	4.965	5.014	4.993	4.995

Analyse begroting

Bedragen x € 1.000

B2026-W2024: Verschil lasten -/- € 330k

In 2026 lager geraamde ICT-kosten t.o.v. realisatie in 2024	-/- 142
In 2026 lager geraamde kosten voor huisvesting t.o.v. realisatie in 2024	-/- 241
Overige verschillen (< € 50k)	53
	<hr/> -/- 330

B2026-B2025: Verschil lasten -/- € 97k

In 2026 hoger geraamde lasten voor communicatie t.o.v. raming 2025	54
In 2026 lager geraamde lasten voor huisvesting en facilitaire zaken	-/- 66
In 2026 lager geraamde lasten voor werf/kazerne	-/- 83
Overige verschillen	-/- 2
	<hr/> -/- 97

Vennootschapsbelasting

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

Analyse begroting

Er zijn geen verschillen groter dan € 50k.

Bedrag voor onvoorzien

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	0	10	10	10	10	10
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	0	10	10	10	10	10
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	10	10	10	10	10

Analyse begroting

Er zijn geen verschillen groter dan € 50k.

Totaal

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal lasten	28.671	28.215	25.563	22.892	22.794	22.841
Totaal baten	-29.569	-28.748	-25.771	-23.283	-22.518	-22.609
Saldo baten en lasten	-897	-532	-208	-391	276	232
Toevoegingen aan reserves	1.540	400	425	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-1.110	-185	-217	-71	-71	-71
Geraamd resultaat	-467 V	-317 V	0 V	-462 V	205 N	161 N

2.3. Begrotingsevenwicht

Wettelijk

Op grond van artikel 189 lid 2 Gw ziet de raad erop toe dat de begroting (jaarschijf 2026) structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

Toezicht Provincie

In het kader van het financieel toezicht door de provincie (op grond van artikel 203 Gw) behoeft de begroting goedkeuring van gedeputeerde staten, indien naar hun oordeel de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en het blijkt de meerjarenraming niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Om inzicht te krijgen in het structureel en reëel evenwicht in de (meerjaren)begroting verzoekt de provincie om onderstaande tabel op te nemen in de Programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

Recapitulatie begrotingsevenwicht	2026			2027			2028			2029		
	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.
Lasten programma 1 Sociale leefomgeving	5.270	2.295	2.975	3.028	0	3.028	3.148	0	3.148	3.164	0	3.164
Lasten programma 2 Sociaal domein	8.035	0	8.035	8.069	0	8.069	8.069	0	8.069	8.103	0	8.103
Lasten programma 3 Fysieke leefomgeving	3.072	50	3.022	3.000	0	3.000	2.823	0	2.823	2.823	0	2.823
Lasten programma 4 Toerisme, natuur en duurzaamheid	2.594	30	2.564	2.202	0	2.202	2.201	0	2.201	2.201	0	2.201
Lasten programma 5 Bestuur en organisatie	1.504	150	1.354	1.456	150	1.306	1.436	0	1.436	1.432	0	1.432
Totaal lasten programma's	20.474	2.525	17.950	17.754	150	17.604	17.677	0	17.677	17.722	0	17.722
Baten programma 1 Sociale leefomgeving	-2.413	-2.175	-238	-238	0	-238	-238	0	-238	-238	0	-238
Baten programma 2 Sociaal domein	-1.994	0	-1.994	-1.974	0	-1.974	-1.955	0	-1.955	-1.955	0	-1.955
Baten programma 3 Fysieke leefomgeving	-1.156	-200	-956	-1.329	-400	-929	-929	0	-929	-929	0	-929
Baten programma 4 Toerisme, natuur en duurzaamheid	-1.228	0	-1.228	-1.226	0	-1.226	-1.226	0	-1.226	-1.226	0	-1.226
Baten programma 5 Bestuur en organisatie	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1
Totaal baten programma's	-6.791	-2.375	-4.417	-4.767	-400	-4.367	-4.348	0	-4.348	-4.348	0	-4.348
saldo baten en lasten programma's	13.683	150	13.533	12.987	-250	13.237	13.329	0	13.329	13.374	0	13.374

Recapitulatie begrotingsevenwicht	2026			2027			2028			2029		
	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.
Lasten algemene dekkingsmiddelen	80	0	80	80	0	80	80	0	80	80	0	80
Lasten overhead	4.999	0	4.999	5.048	0	5.048	5.027	0	5.027	5.029	0	5.029
Lasten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	10	0	10	10	0	10	10	0	10	10	0	10
Totaal lasten admo	5.089	0	5.089	5.138	0	5.138	5.117	0	5.117	5.119	0	5.119
Baten algemene dekkingsmiddelen	-18.980	0	-18.980	-18.516	0	-18.516	-18.170	0	-18.170	-18.261	0	-18.261
Baten overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten admo	-18.980	0	-18.980	-18.516	0	-18.516	-18.170	0	-18.170	-18.261	0	-18.261
Saldo van admo	-13.891	0	-13.891	-13.378	0	-13.378	-13.053	0	-13.053	-13.142	0	-13.142
Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en admo	-208	150	-358	-391	-250	-141	276	0	276	232	0	232
Stortingen in reserves	425	425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserve	-217	-146	-71	-71	0	-71	-71	0	-71	-71	0	-71
Geraamd resultaat	0	429	-429	-462	-250	-212	205	0	205	161	0	161
Totaal structurele lasten			23.038			22.742			22.794			22.841
Totaal structurele baten			-23.467			-22.954			-22.589			-22.680
Structureel begrotingssaldo			-429			-212			205			161
			V			V			N			N

De begrotingsjaren 2026 en 2027 zijn sluitend door het benutten van (structurele) stelposten voor loon- en prijsstijgingen en voor 2026 door inzet van zo'n 3% van de VBR. De begrotingssaldi voor 2028 en 2029 vertonen nog tekorten rond de twee ton. Dit komt voornamelijk door een lagere uitkering van het rijk uit het gemeentefonds. Landelijk wordt 2028 ook wel het 'ravijnjaar' genoemd, dat oorspronkelijk van toepassing was op 2026.

2.4. Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten vermeld (vanaf € 20k). Hierbij is aansluiting gezocht bij de 'Notitie incidentele en structurele baten en lasten' van de commissie BBV. Daarbij gaat het om de aard van de baten en lasten en niet de looptijd. Mutaties reserves zijn in beginsel incidenteel, maar structurele onttrekkingen uit reserves ter dekking van (structurele) kapitaallasten of ter (structurele) compensatie van dividenden) worden volgens deze notitie niet als incidenteel aangemerkt. SPUK-regelingen zijn veelal geldig voor enkele jaren en daarmee incidenteel. Dit geldt bijvoorbeeld weer niet voor de SPUK-regeling participatiewet omdat deze regeling meer structureel van aard is. Het belang van dit overzicht is om te bepalen of er wel of geen sprake is van een structureel sluitende begroting. De incidentele baten en lasten dienen gecorrigeerd te worden op het begrotingssaldo om dit te kunnen bepalen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
INCIDENTELE LASTEN					
<i>Sociale leefomgeving</i>	SiSa A16: Vluchtelingen Oekraïne	2.100	-	-	-
	SiSa A38: Inburgering	20	-	-	-
	SiSa H30: Spuk-Breed	75	-	-	-
	Werkbudget bibliotheekwerk	100	-	-	-
<i>Fysieke leefomgeving</i>	Verhogen perrons bushaltes	50	-	-	-
<i>Toerisme, natuur en duurzaamheid</i>	Restauratie historisch hekwerk (erfgoed)	30	-	-	-
<i>Bestuur en organisatie</i>	Werkbudget visie maatschappelijk vastgoed	150	150	-	-
<i>Mutaties reserves</i>	Toevoeging aan reserve Lokaal Leefbaarheidsfonds	400	-	-	-
	Toevoeging aan reserve dekking kapitaallasten	25	-	-	-
	Subtotaal incidentele lasten	2.950	150	0	0
INCIDENTELE BATEN					
<i>Sociale leefomgeving</i>	SiSa A16: Uitkering rijk	-2.100	-	-	-
	SiSa A38: Uitkering rijk	0	0	0	0
	SiSa H30: Uitkering rijk	-75	-	-	-
<i>Fysieke leefomgeving</i>	Omgevingsvergunningen	-200	-400	-	-
<i>Mutaties reserves</i>	Onttrekking uit VBR (dekkingsplan)	-146	-	-	-
	Subtotaal incidentele baten	-2.520	-400	0	0
	Saldo incidentele baten en lasten	429	-250	0	0

Toelichting

Binnen programma Sociale leefomgeving ontvangen we van het rijk enkele specifieke uitkeringen. Voor hetzelfde bedrag zijn de kosten van opvang geraamd. Daarnaast is voor bibliotheekwerk een bedrag van € 100k geraamd.

Binnen de programma's Fysieke leefomgeving en Toerisme, natuur en duurzaamheid zijn twee projecten opgenomen voor eenmalige verhoging van de perrons bij bushaltes (betere

toegankelijkheid) en de restauratie van een historisch kunstwerk dat valt onder cultureel erfgoed. Bij Fysieke leefomgeving worden voor de jaren 2026 en 2027 extra legesopbrengsten verwacht in relatie tot het bouwproject Maastuin in Molenhoek-Zuid.

Binnen Bestuur en organisatie is tweemaal een werkbudget opgenomen van € 150k voor het opstellen van een visie op maatschappelijk vastgoed. Wellicht is ook een deel beschikbaar voor uitvoeringskosten.

Verder zijn er drie incidentele mutaties in reserves. Twee toevoegingen en één onttrekking. De toevoegingen betreffen een toevoeging aan de bestemmingsreserve Lokaal Leefbaarheidsfonds ter financiering van diverse lokale projecten en een toevoeging aan de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten in verband met de aanschaf van een elektrische wagen voor de buitendienst). De onttrekking betreft een onttrekking uit de VBR (van 3%) als algemeen dekkingsmiddel. Dit mag voor maximaal 10% van de vrije ruimte in de algemene reserve. Bij Mook en Middelaar is dat de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).

2.5. Uitgangspunten en analyse ramingen

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor 2026 zijn onder andere gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze in de Kadernota 2026 zijn verwoord en zijn voor de begroting 2026 als volgt:

- De basis van het nieuw beleid is het Beleidsprogramma 22-26;
- Het begrotingsjaar 2026 is reëel en sluitend (art. 189, lid 2 Gw);
- De ramingen gebeuren op basis van reële inschattingen;
- De raming voor de zorgbudgetten van Wmo/Jeugd gebeurt op basis van de prognoses van het Regionaal ondersteuningsbureau (ROB);
- De uitkering gemeentefonds wordt gewaardeerd tegen constante prijzen. Hiertegenover staat dat de lasten meerjarig niet automatisch worden geïndexeerd;
- De loonsom wordt geraamd op basis van de werkelijke lasten over 2025, gecorrigeerd met de voorziene fte-mutaties en de cao-ontwikkelingen;
- Investerings worden lineair afgeschreven;
- De tarieven voor belastingen indexeren met correctie voor loon- en prijsontwikkeling (25% prijsontwikkeling en 75% loonontwikkeling), zijnde per saldo 2,53%;
- De belastingtarieven primair bepalen door de geraamde opbrengst te delen door de meeste recente grondslag zoals aangegeven door de BsGW;
- Een wijziging van de grondslag van meer dan 5% muteren in de opbrengst
- Geen stelpost opnemen voor een eventuele ruimte onder het plafond van het btw-compensatiefonds (BCF);
- De Algemene reserve handhaven op € 2 miljoen, behoudens een structurele onder- of overschrijding van de ratio tussen vermogen en risico's (ratio tussen 1 en 3);
- De pensioenvoorziening voor (gewezen) wethouders actuarieel berekenen (en de dotatie of vrijval verwerken in de eindejaarsrapportage van het begrotingsjaar).

Analyse

Jaarlijks wordt opnieuw bekeken waar de prioriteiten/aandachtsgebieden liggen en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Hierboven bij onderdeel 2.1 'Financieel overzicht' is onder andere een analyse gegeven per programma tussen de begrotingsjaren 2025 en 2026. Op hoofdlijnen zijn de verschillen (evenals voorgaande jaren) voornamelijk het gevolg van incidentele budgetten in 2025 en/of in 2026.

2.6. Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder treft u het overzicht aan van de voorgenomen structurele toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves. Dit betreft in het algemeen compensatie van weggefallen dividenden of dekking van kapitaallasten. Op de lange termijn kunnen deze bestemmingsreserves 'leeg lopen' waardoor op de lange termijn naar vervangende dekkingsmiddelen gezocht moet worden. Voor wat betreft dekking kapitaallasten; de kapitaallasten van alle nieuwe investeringen worden als last opgenomen in de begroting en worden niet meer specifiek gedekt door een onttrekking uit een reserve.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 1 januari 2026	Resultaat voorgaand jaar	Toevoeging	Onttrekking	T.b.v. kapitaal-lasten	Saldo 31 december 2026
Bestemmingsreserves:						
Reserve verkoop aandelen Attero	85	0	0	-5	0	80
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf	410	0	0	0	-34	376
Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016	1.310	0	0	0	-32	1.278
Totaal	1.805	0	0	-5	-66	1.734

Toelichting

De onttrekking uit de bestemmingsreserve Attero betreft compensatie van vervallen dividend. De andere twee onttrekkingen betreffen dekking van (lopende) kapitaallasten van 'oude' investeringen.

Meerjarig ziet het verloop er als volgt uit, waarbij
+ = toevoeging (last), - = onttrekking (baat):

Bedragen x € 1.000

Omschrijving reserve	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2028
Reserve Verkoop aandelen Attero	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats	-34	-34	-34	-34	-34	-34
Reserve Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Totaal	-71	-71	-71	-71	-71	-71

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Wettelijk kader

Artikel 20 BBV.

Algemeen

De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit:

- de financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid;
- de geprognoseerde balans;
- het emu-saldo;
- de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen;
- de investeringen;
- de financiering;
- de stand en het verloop van de reserves;
- de stand en het verloop van de voorzieningen.

2.7. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De basis voor de Programmabegroting 2026 is de meerjarenraming van het voorgaande begrotingsjaar. Deze initiële (meerjaren)begroting wordt beschouwd als bestaand beleid en is inclusief de structurele doorwerking van de Zomerrapportage 2025. Deze initiële startbegroting wordt ten behoeve van de Programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 gemuteerd met nagekomen wijzigingen. De mutaties van de Zomerrapportage 2025 en de nagekomen wijzigingen betreffen voornamelijk bijstellingen van bestaande budgetten (bestaand beleid) en sporadisch opvoering van nieuwe budgetten (nieuw beleid). De bedragen die horen bij de nagekomen mutaties zijn reeds verwerkt in deze programmabegroting. De bijstellingen hebben de volgende financiële effecten:

		Bedragen x € 1.000			
Begrotingsresultaat (na mutaties)		2026	2027	2028	2029
Begrotingsresultaat op basis van Zomerrapportage 2025		504 N	387 N	804 N	844 N
Nagekomen mutaties bestaand beleid					
1	Hogere uitkering gemeentefonds	-1.044	-1.099	-746	-837
2	Uitvoeringsbudgetten	350	350	0	0
3	Bijstelling salarislasten	269	249	249	249
4	Visie (en uitvoering) maatschappelijk vastgoed	150	150	0	0
5	Bijstelling verbonden partijen	114	118	120	122
6	Inhuur expertise Omgevingswet	100	100	100	100
7	Voorzieningen op peil brengen	100	100	0	0
8	Bijstelling budgetten Sociaal Domein (excl. POH)	-82	-82	-82	-82
9	Nieuwe organisatievorm RUD	70	100	110	115
10	Verhogen perrons bushaltes	50	0	0	0
11	Bijstelling budget Werkkostenregeling	45	45	45	45
12	Restauratie historisch hekwerk	30	0	0	0
13	Solarcarport Witteweg	25	0	0	0
14	Speelruimtebeleidsplan	25	0	0	0
15	Maatjesproject	20	20	20	20
16	Bijstelling budgetten POH	10	48	48	48
17	Investering software (afschrijvingskosten)	0	75	75	75
18	SPUK Opvang vluchtelingen Oekraïne	0	0	0	0
19	Afschrijvingskosten IHP	p.m.	0	0	0
20	Overige bijstellingen < € 20k	59	34	19	19
21	Mutatie ozb	-106	-106	-106	-106
22	Mutatie riool/reiniging (100% kdh)	-67	-40	-40	-40
23	Mutatie overige belastingen	-6	-6	-6	-6
24	Mutatie reserves	425	0	0	0
Subtotaal nagekomen mutaties		537 N	56 N	194 V	278 V

Begrotingsresultaat inclusief bijstellingen	1.041 N	443 N	610 N	566 N
--	----------------	--------------	--------------	--------------

Mutaties nieuw beleid

25 Participatieverordening	30	20	20	20
----------------------------	----	----	----	----

Subtotaal nieuw beleid	30 N	20 N	20 N	20 N
-------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Begrotingsresultaat inclusief bijstellingen	1.071 N	463 N	630 N	586 N
--	----------------	--------------	--------------	--------------

Op basis van de huidige nagekomen mutaties laat het jaar 2026 een tekort zien. Ook de jaren 2027 t/m 2029 laten een tekort zien, dat gemiddeld ongeveer € 0,5 miljoen minder is dan het tekort in 2026. Onder deze toelichting van de nagekomen mutaties is het dekkingsplan met toelichting vermeld.

Toelichting

- 1. Uitkeringen gemeentefonds**

Naar aanleiding van de septembercirculaire 2025 zijn de uitkeringen gemeentefonds bijgesteld. Voor 2026 is het accres fors toegenomen en is de uitkeringsfactor verhoogd. Daarnaast zijn gemeenten gecompenseerd voor terugval in het gemeentefonds en voor de kosten in de jeugdzorg. Vanaf 2028 zijn de door het rijk verstrekte middelen onvoldoende toereikend. Het jaar 2028 wordt ook wel het 'ravijnjaar' genoemd, dat oorspronkelijk van toepassing was op 2026.
- 2. Uitvoeringsbudgetten**

Voor 2026 en 2027 zijn uitvoeringsbudgetten opgenomen voor toekomstige uitgaven zoals het op peil brengen van voorzieningen of de inhuur van expertise voor het opstellen van strategisch beleid. Omdat deze posten daadwerkelijk zijn ingevuld (zie nrs. 4 en 7) valt dit budget bij het dekkingsplan ook weer vrij.
- 3. Bijstelling salarissen**

De formatie over 2026 is opnieuw bepaald. In de begroting is reeds rekening gehouden met een uitbreiding van de formatie met 4,5 fte om de dienstverlening kwantitatief en kwalitatief, op peil te houden. Hierin zit ook een uitbreiding van 0,6 fte voor de wethouders in verband met de verkiezingen (wettelijk standaard fulltime tenzij de raad anders besluit). Daarnaast is een stijging geraamd op grond van de CAO.
- 4. Visie (en uitvoering) maatschappelijk vastgoed**

Dit betreft een overkoepelende visie op maatschappelijk vastgoed (inclusief onderwijshuisvesting). We onderzoeken de haalbaarheid en mogelijke koppelkansen die er zijn tussen scholen, kinderopvang en eventueel andere maatschappelijke partners en hoe projecten gefinancierd zullen moeten worden.
- 5. Bijstellingen verbonden partijen**

Op basis van de begrotingen van de diverse verbonden partijen is de gemeentelijke bijdrage van enkele verbonden partijen verhoogd. De grootste stijging ligt bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling voor de onderdelen ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) en het Werkbedrijf.

6. Inhuur expertise Omgevingswet Met de invoering van de Omgevingswet zijn alle bestemmingsplannen en een aantal andere wetten en regels samengevoegd in een tijdelijk omgevingsplan. Voor 2032 moet dit worden omgezet naar een definitief plan. Hiervoor is specialistische kennis en veel tijd nodig. Het budget is (t/m 2031) bestemd door het inhuren van externe deskundigen.

7. Voorzieningen op peil brengen In de Programmabegroting 2025 is als bezuinigingsmaatregel een afslag van 25% doorgevoerd op de kosten van groot onderhoud. Hierdoor waren ook de dotaties aan de voorzieningen lager. Voor 2026 en 2027 brengen we de voorziening weer op peil door een hogere dotatie waardoor er een betere aansluiting is met de beheerplannen.

8. Bijstelling budgetten SD Op basis van de meest recente regionale prognoses kunnen de diverse budgetten binnen het sociaal domein per saldo verlaagd worden (zonder afbreuk te doen aan de mate van zorg).

9. Nieuwe organisatievorm RUD De RUD is bezig met een doorontwikkeling die aansluit bij de aanbevelingen van het rapport Van Aartsen en de robuustheidscriteria uit het interbestuurlijk toezicht VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving). Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in versterking van de organisatie en in een gezamenlijk VTH-systeem dat aansluit bij het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit betekent meer kennis en kunde, maar ook een hogere gemeentelijke bijdrage.

10. Verhogen perrons bushaltes Een verhoging van de bushaltes is een investering in de bereikbaarheid en leefbaarheid van al onze dorpen. Momenteel is de toegankelijkheid bij het merendeel van de buurtbushaltes niet op orde. Met verhoogde perrons en geleide-lijnen kunnen we zorgen voor meer herkenbaarheid en een beter en veiliger instappen. Dit maakt verschil voor mensen die minder mobiel zijn en verhoogd daarmee de toegankelijkheid van het Openbaar Vervoer in Mook en Middelaar. Daarnaast kunnen inwoners dan langer zelfstandiger blijven reizen met mogelijke besparingen op het vlak van de Wmo.

11. Budget werkkostenregeling Het budget voor de werkkostenregeling (WKR) is opgehoogd omdat de uitgaven van organisatie en bestuur die onder de WKR vallen (zoals representatiekosten en diverse vergoedingen) hoger zijn dan de beschikbare fiscale vrije ruimte. Hierdoor moet de gemeente jaarlijks afdrachten aan de Belastingdienst doen. Met deze bijstelling wordt dit correct in de begroting verwerkt en wordt voorkomen dat er achteraf tekorten ontstaan op dit budget.

12. Restauratie historisch hekwerk Naast de kerk in Molenhoek staat een historisch hekwerk dat in eigendom is van de gemeente. Het onderhoud van het hekwerk is de afgelopen jaren door vrijwilligers deels bijgehouden. Het metselwerk en de ijzeren poort verkeren echter in een slechte

- staat. Zonder restauratie zal het verval verder toenemen en kan schade of gevaar ontstaan. Met de gevraagde middelen wordt het hekwerk duurzaam hersteld, waarmee cultureel erfgoed behouden blijft en een veilig en representatief straatbeeld wordt gegarandeerd.
13. Solarcarport Witteweg
- De parkeerplaats aan de Witteweg biedt kansen om duurzaam energie op te wekken in combinatie met verbetering van de openbare ruimte. Door de aanleg van een solarcarport wordt het terrein niet alleen functioneler en aantrekkelijker ingericht, maar wordt ook lokaal duurzame elektriciteit opgewekt. Dit sluit aan bij de klimaatdoelen van de gemeente en kan tevens voorzien in laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen. De investering levert dus zowel een duurzaamheidswinst als een kwaliteitsverbetering van de locatie op.
14. Speelruimtebeleidsplan
- De afgelopen jaren zijn in onze gemeente speeltoestellen en speelterreinen vaak projectmatig en versnipperd gerealiseerd, zonder een integrale visie op de totale speelruimte. In 2026 willen wij daarom een nieuw speelruimtebeleidsplan opstellen. Dit plan geeft richting aan de toekomstige inrichting van speelvoorzieningen en zorgt voor samenhang tussen bestaande en nieuwe speelplekken. Daarbij kijken we naar de behoefte van kinderen en ouders, de spreiding over de kernen en de gemeentelijke dekking als geheel. Met dit beleidsplan willen we komen tot een toekomstbestendige en evenwichtige inrichting van speelruimte, waarin bewegen, ontmoeten en leefbaarheid centraal staan. Het plan zal in 2026 aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter vaststelling.
15. Maatjesproject
- Het maatjesproject koppelt nieuwkomers aan inwoners van Mook en Middelaar. Deze persoonlijke begeleiding bevordert integratie, taalontwikkeling en deelname aan de samenleving. De subsidie maakt het mogelijk om matchingsrondes en activiteiten te organiseren, waardoor nieuwkomers sneller hun weg vinden en inwoners actief bijdragen aan een inclusieve gemeenschap. Dit voorkomt isolement en vermindert de druk op andere vormen van ondersteuning.
16. Bijstelling budgetten POH
- Conform het op 3 juli 2025 door de raad aangenomen amendement 'Verhoging uren en budget POH Jeugd', is het budget voor 2026 en verder opgehoogd. Dit heeft als doel dat inwoners tijdig en dichtbij passende zorg en ondersteuning krijgen, wat tevens voorkomt dat zwaardere en duurdere zorgtrajecten nodig worden.
17. Investering software
- Het huidige softwarelandschap voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd en belemmert een efficiënte bedrijfsvoering. Door te investeren in nieuwe software (Sociaal domein, financieel pakket en migratie naar Office 365) kunnen processen beter worden ondersteund, gegevens veiliger worden beheerd en dienstverlening aan inwoners worden verbeterd. De investering brengt eenmalige investeringen met zich mee, maar levert

	structurele voordelen op in de vorm van tijdsbesparing, kwaliteit en compliance.
18. SPUK Opvang vluchtelingen	Voor de groot- en kleinschalige opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we van het rijk een specifieke uitkering die verantwoord wordt middels een SiSa-rapportage. Geraamd worden lasten en baten van € 2,1 miljoen. Het effect voor de exploitatie is € 0.
19. Afschrijvingskosten IHP	Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs moet nog worden opgesteld en vastgesteld. Omdat er nog geen concrete kredieten beschikbaar zijn, is in de begroting een p.m.-post opgenomen. Zodra het IHP gereed is en de raad kredieten beschikbaar stelt voor renovatie of nieuwbouw, zullen de bijbehorende afschrijvingslasten structureel in de begroting worden verwerkt.
20. Overige bijstellingen < € 20k	Alle kleinere bijstellingen voor bestaand beleid tot € 20k positief en negatief zijn hier gesaldeerd weergegeven en worden niet nader toegelicht.
21. Mutatie ozb	De opbrengst van de onroerendezaakbelasting is in beginsel jaarlijks onderhevig aan een trendmatige indexatie; voor 2026 is dit vastgesteld op 2,53%. Daarnaast heeft de raad bij de Programmabegroting 2025 middels een amendement besloten tot een extra verhoging van 2% (voor 2025 en 2026). Deze verhoging geldt vanaf 2026 en werkt structureel door in de ozb-opbrengsten.
22. Mutaties riool/reiniging	De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffing zijn, net als de belastingen, trendmatig geïndexeerd met 2,53%. Rioolheffing en reinigingsheffingen zijn financieel gesloten systemen met maximaal 100% kostendekkendheid. Het verschil tussen de lasten en de opbrengsten van de heffingen wordt geëgaliseerd via de daarvoor bestemde egalisatievoorziening. Zie hiervoor ook de paragraaf Lokale heffingen.
23. Mutaties overige belastingen	Ook overige belastingen en heffingen, zoals toeristenbelasting en hondenbelasting, zijn geïndexeerd met 2,53%. Als de realisatie achterblijft bij de raming, dan wordt de raming naar beneden bijgesteld om een realistisch beeld te geven. Andersom, als de realisatie boven de raming ligt, wordt de raming naar boven bijgesteld. Mutaties in de grondslagen tot 5% worden verwerkt in de tarieven, daarboven wordt de opbrengst aangepast.
24. Mutaties reserves	Er zijn drie mutaties in de reserves verwerkt: 1. een toevoeging van € 400k aan de bestemmingsreserve Lokaal leefbaarheidsfonds, 2. een toevoeging van € 25k aan de bestemmingsreserve Dekking kapitaallasten t.b.v. dekking afschrijvingskosten van de elektrische wagen buitendienst en 3. een onttrekking van circa 3% uit de Vrij Besteedbare Reserve (VBR) om de begroting 2026 sluitend te maken.

Nieuw beleid

25. Participatieverordening

De invoering van de Participatieverordening vraagt om ondersteuning en middelen voor uitvoering. Met dit budget kunnen inwoners actief worden betrokken bij beleidsvorming en uitvoering, onder andere via informatiebijeenkomsten, digitale participatie en begeleiding. Dit versterkt de positie van inwoners en vergroot het draagvlak voor gemeentelijke besluiten, waarmee de raad direct invulling geeft aan het principe van open en betrokken bestuur.

DEKKINGSPLAN

Om het tekort voor 2026 en verdere jaren te dichten, worden diverse stelposten ingezet en in 2026 ook 3% van de VBR (waarbij maximaal 10% is toegestaan. De stelposten in de begroting betreffen een structurele stelpost voor loon- en prijsstijgingen en een structureel werkbudget voor organisatieontwikkelingen. Daarnaast is voor de jaren 2026 en 2027 een incidenteel uitvoeringsbudget en een incidentele onderuitputting kapitaallasten beschikbaar. In totaliteit € 925k voor de jaren 2026 en 2027 en € 425k voor de jaren 2028 en 2029. Het jaar 2026 vertoont dan nog steeds een tekort van € 146k. Voor dit bedrag vindt een onttrekking uit de Vrij Besteedbare Reserve (VBR) plaats. Dit betreft ongeveer 3% van de VBR. Toegestaan is maximaal 10% (ongeveer € 466k).

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit:

Begrotingsresultaat (na dekkingsplan)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo inclusief bijstellingen	1.071 N	463 N	630 N	586 N
Inzet (structurele) stelpost voor loon- en prijsstijgingen	380 V	380 V	380 V	380 V
Inzet (structureel) werkbudget voor organisatieontwikkelingen	45 V	45 V	45 V	45 V
Inzet (incidenteel) uitvoeringsbudget	350 V	350 V		
(Incidentele) onderuitputting kapitaallasten	150 V	150 V		
Subtotaal	146 N	462 V	205 N	161 N
Onttrekking VBR (3%)	146 V	0 V	0 V	
Totaal begrotingssaldo	0 V	462 V	205 N	161 N

Voor 2027 is nog enige ruimte om te investeren of om door te schuiven naar de jaren 2028 en 2029.

2.8. Geprognosticeerde balans

Het is wettelijk verplicht om (meerjarig) een geprognosticeerde balans op te nemen in de begroting. Uitgangssituatie is de balans per 31 december 2024 conform de vastgestelde Jaarstukken 2024. De geraamde mutaties voor de diverse activa- en passiva-posten (respectievelijk bezittingen en vermogen) worden hierop gecorrigeerd. De restantkredieten per 31 december 2024 worden geacht in 2025 t/m 2027 tot uitgaven te leiden. De diverse investeringen en de lagere uitkeringen gemeentefonds vanaf 2028 leiden tot hogere uitgaven en minder inkomsten. Dit betekent dat op begrotingsbasis wordt voorzien tot het afsluiten van langlopende geldleningen. Hiermee is in onderstaande balans reeds rekening gehouden. Of een langlopende lening daadwerkelijk nodig is, is mede afhankelijk van de werkelijke investeringen en de werkelijke ontvangen van het rijk.

Bedragen x € 1.000

Balans per 31-12	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
(im)Materiële vaste activa	10.731	11.916	13.011	19.737	22.220	21.779
Financiële vaste activa:						
Kapitaalverstrekkingen	555	555	555	555	555	555
Financiële vaste activa:						
Leningen	760	730	700	670	640	638
Financiële vaste activa:						
Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste Activa	12.046	13.202	14.267	20.962	23.416	22.972
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	8.407	5.910	4.559	4.190	3.775	4.041
Liquide middelen	520	750	750	750	750	750
Overlopende activa	1.139	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal Vlottende activa	10.066	7.660	6.309	5.940	5.525	5.791
Totaal Activa	22.112	20.862	20.577	26.903	28.941	28.763
Passiva						
Eigen vermogen	9.761	9.826	9.717	10.108	9.370	9.343
Voorzieningen	7.085	7.036	6.859	6.794	6.771	6.921
Vaste Schuld	182	0	0	6.000	8.800	8.500
Totaal Vaste Passiva	17.028	16.862	16.577	22.903	24.941	24.763
Vlottende schuld	1.200	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende passiva	3.884	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal Vlottende passiva	5.084	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal Passiva	22.112	20.862	20.577	26.903	28.941	28.763

2.9. Emu-saldo

Nederland maakt deel uit van de Europese Monetaire Unie (EMU). Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. Het is te vergelijken met het saldo op een bankrekening. Als je meer uitgeeft dan je ontvangt, dan heb je een negatief saldo. Als je geld overhoudt, heb je een positief saldo.

Om provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat een bepaald saldo voor hen betekent, publiceert het ministerie van BZK individuele EMU-referentiewaarden in de septembercirculaire. De referentiewaarde over 2026 bedraagt voor Mook en Middelaar € 1.263k. Een individuele EMU-referentiewaarde is overigens geen norm of verplichting, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente, provincie of waterschap heeft in de gezamenlijke tekortnorm.

Bedragen x € 1.000

Berekening EMU Saldo		2025	2026	2027	2028	2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	532	208	391	-276	-232
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.186	1.095	6.725	2.483	-441
3	Mutatie voorzieningen	-50	-176	-65	-24	150
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)		-703	-1.063	-6.399	-2.783	358

Het EMU-saldo voor 2026 van € 1.063k tekort blijft beneden de referentiewaarde van € 1.263 tekort.

Investeringsen betreffen geen kosten maar wel uitgaven en leiden tot een afname van het EMU-saldo. Ook de negatieve exploitatiesaldi vóór mutaties reserves leiden tot een negatieve doorwerking het in EMU-saldo. Verder heeft een positief of negatief EMU-saldo of een over- of onderschrijding van de referentiewaarde geen gevolgen voor de individuele gemeenten. Het rijk kan hiermee monitoren hoe alle gemeenten tezamen bijdragen aan het EMU-saldo.

2.10. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden verstaan alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op (toekomstige) uitkeringen tijdens of na het dienstverband. Deze verplichtingen kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Beloningen tijdens het dienstverband (vakantiegeld/-dagen);
- Uitkeringen bij ontslag (afkoopsommen);
- Pensioentoezeggingen (pensioen, wachtgeld, premies);
- Afvloeiingsregelingen.

Op basis van het BBV moet de gemeente in haar programmabegroting inzicht bieden in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze verplichtingen lopen via de reguliere exploitatie en de meerjarenbegroting.

Het vakantiegeld van 8%, de eindejaarsuitkering en het Individueel Keuze Budget zijn een onderdeel van de reguliere salarisbudgetten.

Het BBV schrijft voor om arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk (vergelijkbaar) volume heeft, op te nemen in een voorziening. Ten behoeve van de pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders heeft de gemeente Mook en Middelaar een pensioenvoorziening gevormd. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks actuariael berekend ten behoeve van de jaarrekening.

Voor bovenmatig spaarverlof is (wettelijk) een voorziening getroffen. De omvang hiervan wordt jaarlijks beoordeeld bij de Jaarstukken.

Formatie

Hieronder is de formatie en de omvang van het budget vermeld.

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Fte 2025	Fte 2026	Bedrag 2025	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
	(incl. nieuw beleid)	e.v.	(incl. nieuw beleid)	2026	2027	2028	2029
Raad	13 leden	13 leden	229	234	234	234	234
Griffie	1,6	1,6	139	142	142	142	142
College van b&w	3,4	4,0	502	530	560	560	560
Ambtelijke organisatie	77,6	81,5	6.737	7.010	7.010	7.010	7.010
Totaal-generaal	82,5	87,1	7.607	7.916	7.946	7.946	7.946

De toename van 4,51 fte betreft:

- een toename van de formatie voor de wethouders als de raad na de verkiezingen niet zou besluiten dat de wethouders parttime gaan werken. De wettelijke standaard is fulltime (toename 0,6 fte), tenzij de raad anders gaat besluiten. Als de raad daadwerkelijk besluit tot parttime wethouders, dan wordt de formatie weer conform besluit verlaagd.
- Uitbreiding van werkzaamheden en formatie bij de afdeling Bedrijfsvoering met betrekking tot maatschappelijk vastgoed, inkoop en control (1,0 fte). Daarnaast wordt een uitbreiding geraamd in het kader van de werkzaamheden omtrent openbare orde en veiligheid (0,6 fte).

De formatie van de afdeling Ruimte wordt voor 2026 uitgebreid door investering (taken zelf in eigen beheer uitvoeren) en de ontwikkeling met betrekking tot de RUD. De financiële dekking van deze formatie vindt plaats vanuit andere budgetten en/of specifieke uitkeringen. Dit betekent dat de formatie-uitbreiding niet automatisch leidt tot een kostenstijging. Er wordt een uitbreiding geraamd van 1 fte voor de buitendienst, 1,1 fte voor ondersteuning onder andere op het gebied van milieu en 0,2 fte voor specifieke kennis op het gebied van verkeer.

2.11. Investerings

Hieronder treft u het investeringsoverzicht aan met de voorgenomen investeringen voor de jaren 2026 t/m 2029, dan wel het reserveren van afschrijvingskosten in de begroting ten behoeve van toekomstige investeringen. Uitgangspunt is dat de restantkredieten van 2024 worden uitgegeven in de jaren 2025 t/m 2027. Eventuele restantkredieten van 2025 worden middels het vaststellen van de Jaarstukken 2025 overgeheveld naar 2026 en volgende jaren en zijn/worden niet vermeld in onderstaand overzicht. Voor vervangingsinvesteringen zijn middelen beschikbaar in de exploitatie.

Investerings

Bedragen x €1.000

Programma / Omschrijving		Looptijd	B2026	B2027	B2028	B2029
Sociale leefomgeving						
	Nieuw-/verbouw dependance Kandinskycollege	40		4.000		
Fysieke leefomgeving						
	Vervanging riool	60	150	183	250	326
Toerisme, natuur en duurzaamheid						
	Deelname energielandgoed Wells Meer	n.v.t.			3.000	
Overhead						
	Krediet gemeentehuis	40		2.000		
	Implementatie software	4	300			
	Elektrische wagen buitendienst	10	25			
Totale investeringen			475	6.183	3.250	326

De kredieten voor Kandinsky en het gemeentehuis zijn vooralsnog doorgeschoven naar 2027. Dit leidt tot kapitaallasten vanaf 2028. De onderuitputting kapitaallasten voor 2026 en 2027 van deze twee kredieten zijn ingezet als dekkingsmiddel voor in totaal € 150k. De kredieten zijn reeds in het verleden door uw raad gevoteerd, maar zijn hier opgenomen voor de volledigheid (en van belang voor de liquiditeitenplanning).

De kredieten voor vervanging riool zijn conform het GRP Beheerplan 2022-2026.

De deelname aan Wells Meer is vooralsnog gepland voor 2028 ten behoeve van de liquiditeitenplanning. Over de concrete deelname is nog geen besluit genomen.

Van de totale investeringen zijn de afschrijvingskosten berekend op basis van de diverse looptijden van de investeringen. De boekwaarde van de investeringen (aanschafwaarde -/- afschrijvingen) wordt vermeld op de balans. De afschrijvingskosten komen als lasten tot uitdrukking in het exploitatiesaldo. In onderstaande tabel zijn de afschrijvingskosten vermeld van het investeringsplan. In de Programmabegroting 2026 is reeds rekening gehouden met deze kapitaallasten (in de meerjarenraming).

Kapitaallasten

Bedragen x €1.000

Programma / Omschrijving		Looptijd	B2026	B2027	B2028	B2029
Sociale leefomgeving						
	Nieuw-/verbouw dependance Kandinskycollege	40			100	100
Fysieke leefomgeving						
	Vervanging riool	60		6	9	14
Toerisme, natuur en duurzaamheid						
	Deelname energielandgoed Wells Meer	n.v.t.				
Overhead						
	Krediet gemeentehuis					50
	Implementatie software	4		75	75	75
		10		3	3	3
Totale kapitaallasten			0	84	187	241

De afschrijvingskosten van de bestaande (reeds besloten) kredieten (al dan niet uitgevoerd) zijn reeds opgenomen in de Programmabegroting 2026 en in de meerjarenraming.
Op de deelneming in Wells Meer wordt niet afgeschreven.

2.12. Financiering

De gemeente Mook en Middelaar heeft geen langlopende opgenomen geldlening van de BNG. Het saldo van de leningen bedraagt per 1 januari 2026 dus € 0. Op basis van het investeringsplan wordt voorzien dat op z'n vroegst in 2027 geleend hoeft te worden.

Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen o/g	2026
Stand per 1 januari	0
Bij: Aangetrokken geldleningen	0
Af: Aflossingen boekjaar	0
Stand per 31 december	0

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit (inclusief eventueel nieuwe leningen):

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand per 1 januari	Bij	Aflossing	Stand per 31 december	Rentelasten
2025	182	0	182	0	2
2026	0	0	0	0	0
2027	0	6.000	0	6.000	0
2028	6.000	3.000	200	8.800	180
2029	8.800	0	300	8.500	264

Op basis van de restant kredieten vanuit de Jaarstukken 2024 (die in de komende jaren leiden tot uitgaven), de geraamde investeringen over 2025, de geraamde investeringen vanaf begrotingsjaar 2026 en op basis van de lagere opbrengsten uitkeringen gemeentefonds, voorzien wij dat wij vanaf 2027 langlopende leningen moeten aantrekken. Dit wordt in 2026 gemonitord op basis van het feitelijke verloop van de investeringen.

De voorziene rentelasten (oplopend tot € 264k) zijn nog niet vermeld in de cijfers van de meerjarenraming van de Programmabegroting 2026. Deze worden in een begrotingsjaar geraamd zodra er feitelijk een langlopende lening wordt afgesloten.

2.13. Stand en verloop reserves

Hieronder treft u het overzicht aan met betrekking tot de stand en het verloop van alle reserves. Uitgangspunt is de vastgestelde jaarrekening over 2024. Door deze te muteren met de geraamde mutaties over 2025 ontstaat de beginstand per 1 januari 2026. In dit overzicht is ervan uitgegaan dat de begrotingsresultaten nog niet verrekend worden met de VBR of een andere bestemmingsreserve (of voorziening).

Bedragen x € 1.000

Reserve	2026			Saldo 31 dec.	2027			Saldo 31 dec.	2028			Saldo 31 dec.	2029			Saldo 31 dec.
	Saldo 1 jan.	Bij	Af		Bij	Af	Bij		Af	Bij	Af					
Algemene reserves																
Algemene reserve	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000			
Vrij Besteedbare Reserve	4.644	0	146	4.498	0	0	4.498	0	0	4.498	0	0	4.498			
Subtotaal Algemene reserves	6.644	0	146	6.498	0	0	6.498	0	0	6.498	0	0	6.498			
Bestemmingsreserve																
Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats *)	376	0	34	342	0	34	308	0	34	274	0	34	240			
Verkoop aandelen Attero	80	0	5	75	0	5	70	0	5	65	0	5	60			
Vluchtelingen en statushouders	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5			
Wijkontwikkeling	736	0	0	736	0	0	736	0	0	736	0	0	736			
Stimulering woningbouw	141	0	0	141	0	0	141	0	0	141	0	0	141			
Budgetoverheveling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Centrumplan Mook aankoop panden *)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Klimaatbeleid	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271			
Maatschappelijke weerbaarheid	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150			
Leefbaarheidsfonds	0	400	0	400	0	0	400	0	0	400	0	0	400			
Dekking kapitaallasten *) **)	1.106	25	32	1.099	0	32	1.067	0	32	1.035	0	32	1.002			
Subtotaal bestemmingsreserves	2.866	425	71	3.219	0	71	3.148	0	71	3.077	0	71	3.006			
Totaal reserves	9.509	425	217	9.717	0	71	9.646	0	71	9.575	0	71	9.504			

- *) Betreft verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.
- **) Voorheen Afschrijving investeringsplan 2013-2016, maar inmiddels wordt deze bestemmingsreserve ook gebruikt voor andere investeringen, waarvan de kapitaallasten (afschrijvingskosten) gedekt worden door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve.

2.14. Stand en verloop voorzieningen

2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Hieronder treft u het overzicht aan met betrekking tot de stand en het verloop van alle voorzieningen. Uitgangspunt is de vastgestelde jaarrekening over 2024. Door deze te muteren met de geraamde mutaties over 2025 ontstaat de beginstand per 1 januari 2026.

Bedragen x € 1.000

Voorziening	2026				2027				2028			2029		
	Saldo 1 jan.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's														
Pensioenen (gewezen) wethouders	1.070	0	35	1.035	0	35	1.000	0	35	965	0	35	930	
Wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders	202	0	15	187	0	15	172	0	16	156	0	16	140	
Bovenmatig verlof	130	0	0	130	0	0	130	0	0	130	0	0	130	
Subtotaal	1.402	0	50	1.352	0	50	1.302	0	51	1.251	0	51	1.200	
Voorziening ter egalisering van kosten														
Groot onderhoud gebouwen	791	240	283	747	240	114	873	140	32	981	140	34	1.087	
Groot onderhoud wegen	282	250	267	265	250	364	151	250	167	234	250	128	356	
Groot onderhoud bruggen	107	23	10	120	23	0	143	23	136	30	23	0	53	
Subtotaal	1.179	513	560	1.132	513	478	1.167	413	336	1.245	413	162	1.495	
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven														
Egalisatie afvalstoffenheffing	281	0	2	279	0	0	279	0	0	279	0	0	279	
Egalisatie rioolheffing	4.172	0	77	4.095	0	50	4.045	0	50	3.995	0	50	3.945	
Subtotaal	4.453	0	79	4.374	0	50	4.324	0	50	4.274	0	50	4.224	
Totaal voorzieningen	7.036	513	689	6.859	513	578	6.794	413	437	6.771	413	263	6.921	

2.15. Uitgangspunten en analyse financiële positie

De 'toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie' bevat ten minste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar.

Gronden ramingen

De ramingen zijn gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze zijn beschreven in de Kadernota 2026 en in onderdeel 2.5 'Uitgangspunten en analyse ramingen'.

Aanvullend hierop vermelden wij dat het uitgangspunt van de ramingen 2026-2029 de meerjarenbegroting van het vorige begrotingsjaar 2025 is, omdat het overgrote deel van de budgetten structurele budgetten betreft. De eerste meerjarenplanning (MJP) van begrotingsjaar 2025 is de startbegroting van begrotingsjaar 2026.

Begrotingsjaar 2025 (inclusief bijstelling middels de Zomerrapportage 2025)	2025	2026	2027	2028
Begrotingsjaar 2026	2026	2027	2028	2029

Bij de Zomerrapportage 2025 is bekeken in hoeverre de budgetten gemuteerd moeten worden als gevolg van wettelijke ontwikkelingen dan wel intensivering of verlaging van de activiteiten en budgetten.

Na het vaststellen van de Zomerrapportage 2025 zijn er nog ontwikkelingen geweest die om een bijstelling van de budgetten vragen. Deze mutaties zijn vermeld in onderdeel 2.7 'Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid'. Daarnaast worden salarislasten die functioneel toegewezen kunnen worden aan taakvelden, ook op die taakvelden begroot. De resterende salarislasten blijven staan onder taakveld 'Overhead'. Voor 2026 is zo'n € 4 miljoen aan salarislasten geraamd op de diverse functionele posten.

Ten behoeve van de balans worden de activaposten gewaardeerd op historische verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De overige posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Naast de hierboven aangeven wijzigingen zijn er verder geen nadere ontwikkelingen in de uiteenzetting van de financiële positie tussen 2026 en het vorige begrotingsjaar 2025.

Meerjarenraming

Meerjarig kan uitgegaan worden van dezelfde uitgangspunten en gronden als in begrotingsjaar 2026.

De budgetten worden meerjarig geraamd op basis van de werkelijk te verwachten kosten. Er vindt dus geen algehele indexatie plaats.

Belastingopbrengsten worden voor het lopende begrotingsjaar gecorrigeerd met een inflatie van 2,53% op basis van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de mei-circulaire 2025. Voor de meerjarenraming wordt echter de 0-lijn gehanteerd en worden dus dezelfde baten geraamd als in 2026.

De meerjarenraming wordt voor kennisgeving aangenomen. De eerste meerjarenschijf (2027) geldt volgend jaar als uitgangspunt (behoudens mutaties) voor de dan op te stellen Programmabegroting 2027. Eventuele verschillen met het dan voorgaande jaar 2026 worden in de nieuwe programmabegroting toegelicht.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

2.16. Overzicht van baten en lasten per taakveld

Om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken zijn wettelijk taakvelden voorgeschreven. In onderstaande tabel treft u deze landelijke taakvelden aan. Opgemerkt wordt hierbij dat bepaalde (onderdelen van) taakvelden voor IV3 (Informatie voor derden) onder programma Bestuur en organisatie vallen, maar op grond van het BBV voor de begroting onder de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb of onvoorzien vallen, zoals de ozb en de algemene uitkering. Ook de mutaties van reserves en voorzieningen vallen bij IV3 onder één taakveld, terwijl deze voor de begroting op grond van het BBV per programma (kunnen) zijn vermeld.

Bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning			
0.1	Bestuur	1.305	0	1.305
0.2	Burgerzaken	514	154	360
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	316	0	316
0.4	Overhead	4.999	0	4.999
0.5	Treasury	80	377	-297
0.61	Ozb woningen	14	2.045	-2.031
0.62	Ozb niet-woningen	14	406	-392
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	137	42	95
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	15.906	-15.906
0.8	Overige baten en lasten	43	0	43
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	425	217	208
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
Totaal Bestuur en ondersteuning		7.848	19.146	-11.299
1.	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	706	77	629
1.2	Openbare orde en veiligheid	366	6	360
Totaal Veiligheid		1.073	83	990
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1	Verkeer en vervoer	1.017	32	985
2.2	Parkeren	0	0	0
2.3	Recreatieve havens	0	2	-2
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	55	0	55
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat		1.072	34	1.038
3.	Economie			
3.1	Economische ontwikkeling	18	0	18

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	33	78	-45
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0
3.4	Economische promotie	105	205	-99
Totaal Economie		157	283	-126

4.	Onderwijs			
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	130	0	130
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	217	1	216
Totaal Onderwijs		347	1	346

5.	Sport, cultuur en recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	117	31	87
5.2	Sportaccommodaties	193	14	179
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	66	0	66
5.4	Musea	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	100	0	100
5.6	Media	127	0	127
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	728	2	726
Totaal Sport, cultuur en recreatie		1.332	47	1.286

6.	Sociaal domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.577	2.122	455
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	93	0	93
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	283	0	283
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	81	0	81
6.3	Inkomensregelingen	2.537	1.788	749
6.4	WSW en beschut werk	731	0	731
6.5	Arbeidsparticipatie	357	0	357
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	260	1	259
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	795	54	741
6.712	Begeleiding (Wmo)	559	0	559
6.713	Dagbesteding (Wmo)	130	0	130
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	199	151	48
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	67	0	67
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	1.192	0	1.192
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	19	0	19
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	124	0	124
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0
6.791	PGB Wmo	158	0	158
6.792	PGB Jeugd	110	0	110
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	17	0	17

Programmabegroting 2026-2029

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	14	0	14
6.821	Jeugdbescherming	210	0	210
6.822	Jeugdreclassering	46	0	46
6.91	Coördinatie en beleid (Wmo)	49	0	49
6.92	Coördinatie en beleid (Jeugd)	189	0	189
Totaal Sociaal domein		10.798	4.117	6.682
7. Volksgezondheid en milieu				
7.1	Volksgezondheid	328	22	306
7.2	Riolering	528	656	-128
7.3	Afval	985	1.224	-239
7.4	Milieubeheer	610	0	610
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	10	0	10
Totaal Volksgezondheid en milieu		2.460	1.902	559
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1	Ruimte en leefomgeving	568	45	523
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	333	331	2
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		901	376	525
Totaal-generaal		25.988	25.988	0

Relatie taakvelden met programma's

In bijlage 4 vindt u de relatie tussen de wettelijke taakvelden en de programma's zoals vermeld in deze Programmabegroting 2026.

VASTSTELLINGSBESLUIT

Vaststellingsbesluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Mook en Middelaar in zijn openbare raadsvergadering van 6 november 2025.

De raad voornoemd,

De griffier,

W. Huberts

De voorzitter,

I.M. van Dijk

BIJLAGEN

Bijlage 1 Beleidsindicatoren

Onderstaande wettelijk verplichte beleidsindicatoren zijn vermeld op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten'. De waarden zijn vermeld zoals aangegeven door de wettelijke bronhouders. Naast de meest recente waarde is het verloop van de afgelopen tien jaar weergegeven: 2015 t/m 2024 (omdat 2024 vaak het laatste jaar is waarin de beleidsindicatoren bekend zijn). Voor de woz-waarde en de woonlasten loopt de periode t/m 2025 en van de beleidsindicatoren waarvan de bron de eigen begroting is, loopt de periode t/m 2026.

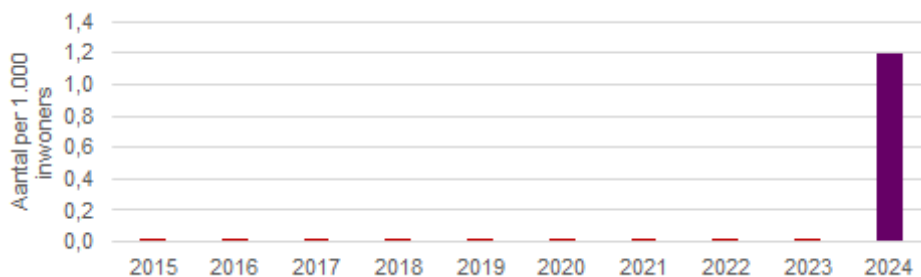
Als waarden 0 zijn, is dit aangegeven met een rood streepje op de 0-lijn. Als waarden ontbreken, omdat die door de bronhouder niet zijn aangeleverd, dan is er geen balk zichtbaar boven het desbetreffende jaartal.

Programma Sociale leefomgeving

1 Misdrijven - Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Meeste recente waarde (2024): 1,2.

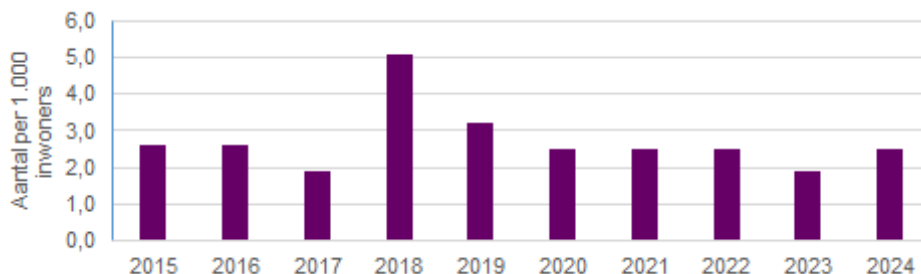
Bron: CBS Geregistreerde diefstallen

2 Misdrijven - Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.

Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling enzovoorts).

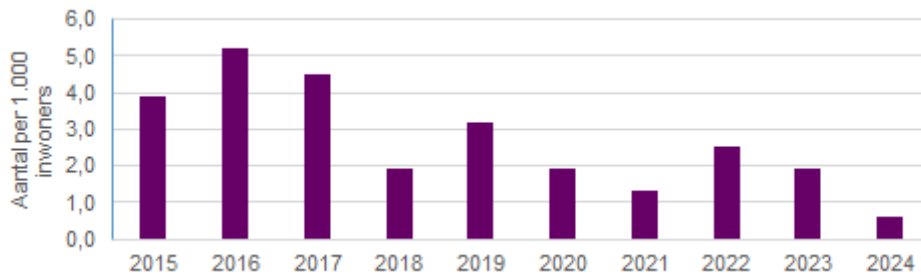
Meest recente waarde (2024): 2,5.

Bron: CBS Geregistreerde Criminaliteit

3 Misdrijven - Diefstallen uit woning

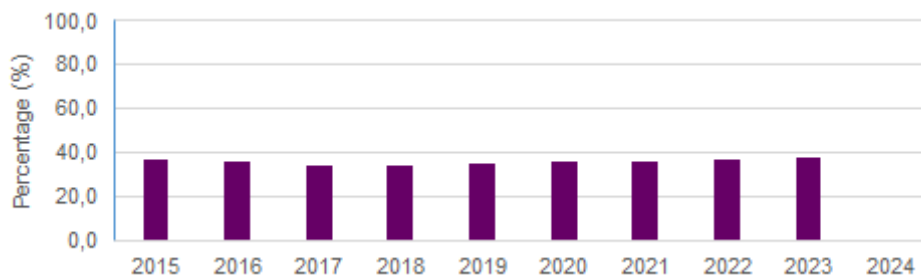
Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Meest recente waarde (2024): 0,6.

Bron: CBS Geregistreerde diefstallen

4 Functiemenging

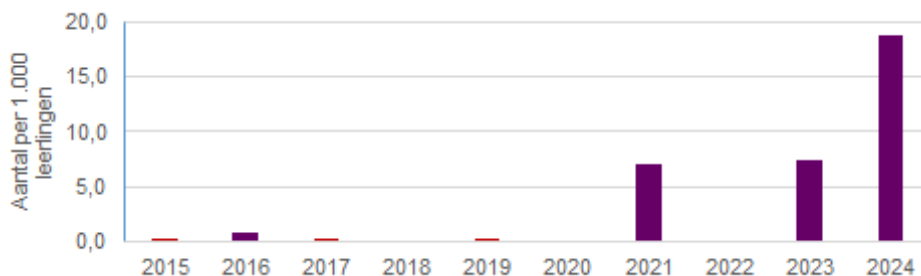
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0% (alleen wonen) en 100% (alleen werken). Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.
Meest recente waarde (2023): 37,7%.

Bron: CBS BAG/LISA (Bewerking ABF Research)

5 Absoluut verzuim

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren (per 1.000 leerlingen) dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2024' staat voor schooljaar 2023/2024.
Meeste recent waarde (2024): 18,7.

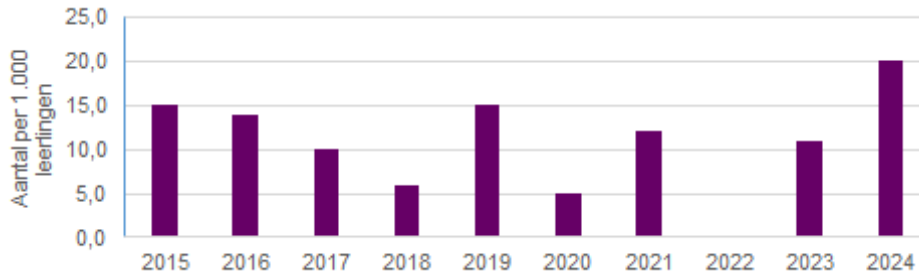

Bron: DUO / Ingrado

6 Relatief verzuim

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende vier opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2024' staat voor schooljaar 2023/2024.

Meest recente waarde (2024): 20.

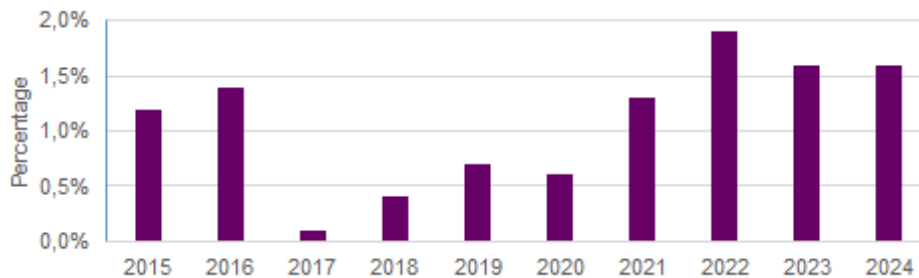

Bron: DUO / Ingrado

7 Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Voortijdige schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

Meest recente waarde (2024): 1,6%.

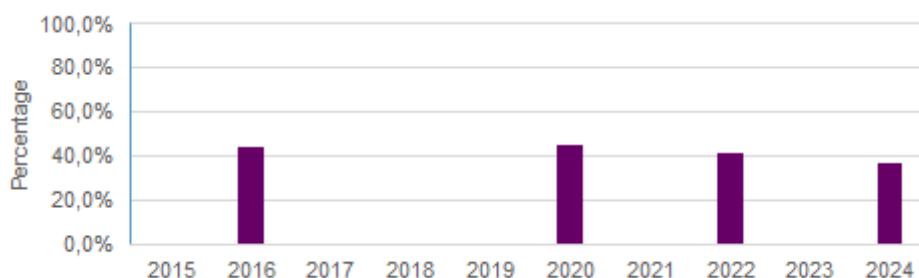

Bron: DUO / Ingrado

8 Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Meest recente waarde (2024): 36,6%.

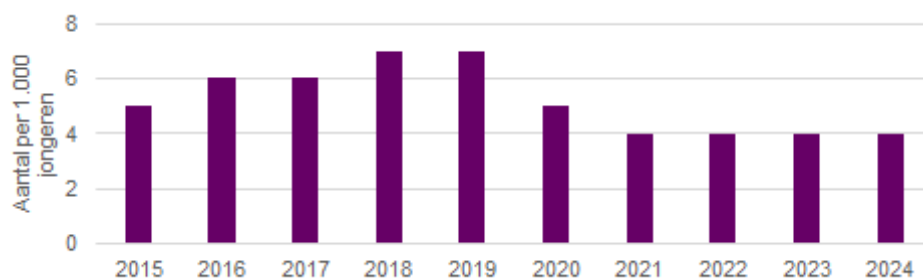
Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD-en, CBS en RIVM

Programma Sociaal Domein

1 Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar feit plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Meest recente waarde (2024): 4.

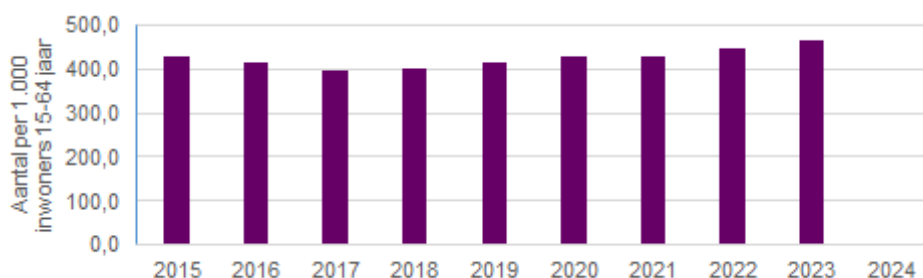

Bron: Stichting Halt

2 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Meeste recente waarde (2023): 462,9.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA

3 Jongeren met een delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS. (voor Mook en Middelaar te lage populatie, dus n.v.t.).

Meest recente waarde (2015): 1%.

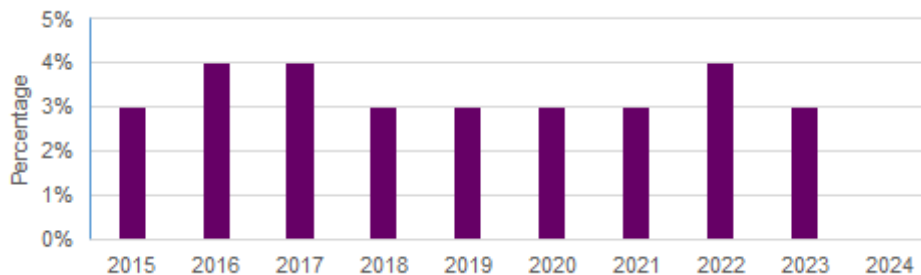

Bron: CBS - Jeugdmonitor

4 Kinderen in uitkeringsgezin

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier verstaan: uitkeringen aan huishoudens op grond van de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS

Meest recente waarde (2023): 3%.

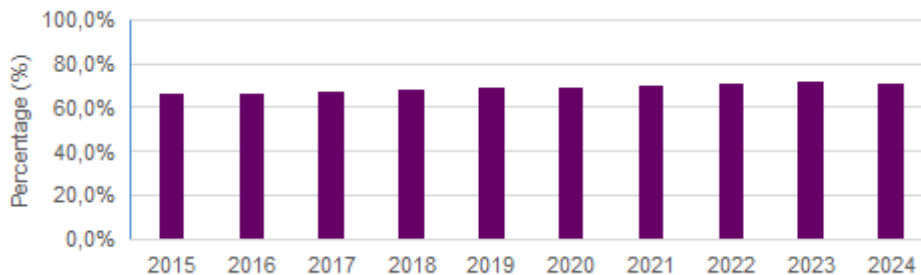

Bron: CBS - Jeugdmonitor

5 Netto arbeidsparticipatie

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de totale bevolking. Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).

Meest recente waarde (2024): 71,0%.

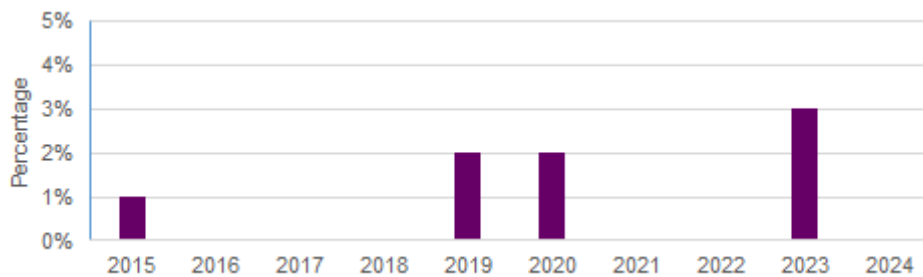

Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)

6 Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Meest recente waarde (2023): 3%.

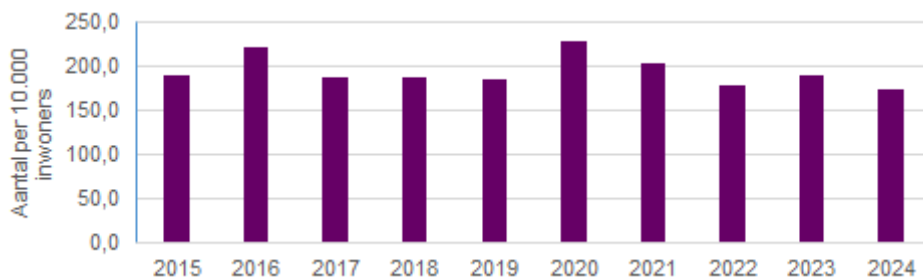

Bron: CBS - Jeugdmonitor

7 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen, per 10.000 inwoners, met een uitkering op grond van de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Meest recente waarde (2024): 173,2.

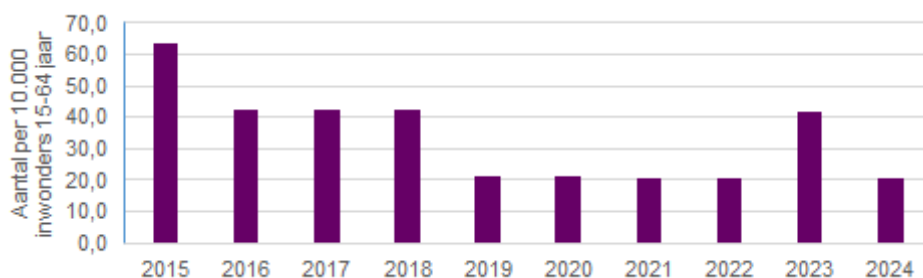

Bron: CBS - Bijstandsuitkeringen

8 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Meest recente waarde (2024): 20,5.

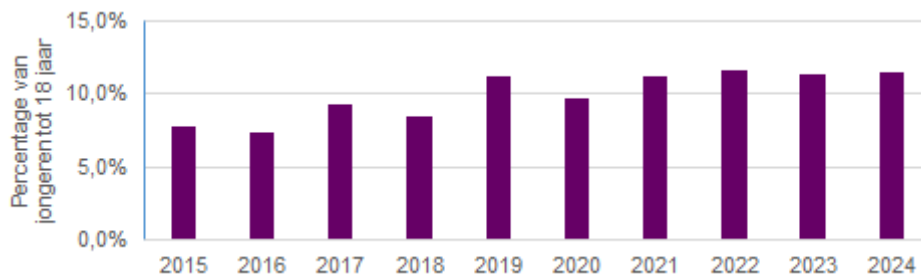
Bron: CBS - Re-integratie

9 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders

bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker.

Meest recente waarde (2024): 11,4%.

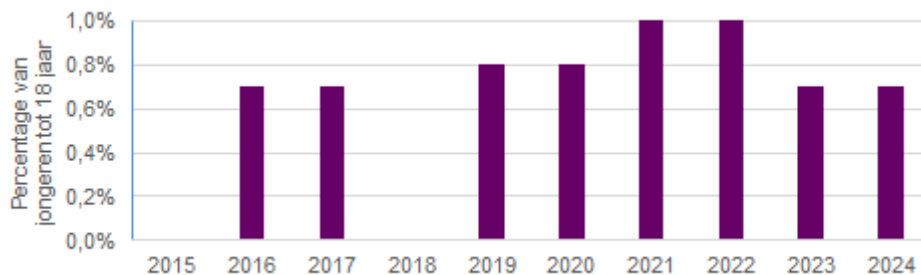

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

10 Jongeren met jeugdbescherming

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.

Meest recente waarde (2024): 0,7%.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

11 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming het vrijwillige kader worden opgestart.

Meest recente waarde: geen gegevens beschikbaar

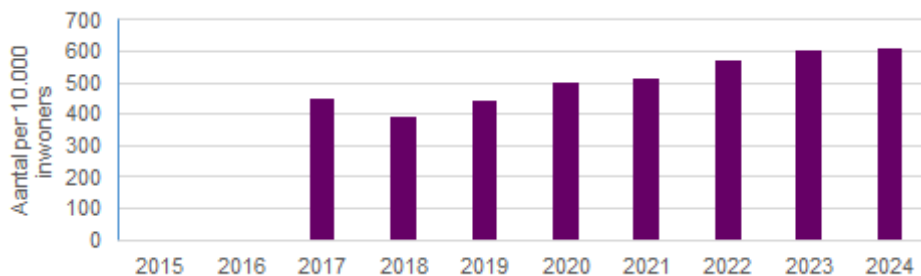

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

12. Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende Gemeenten.

Meest recente waarde (2024): 610.

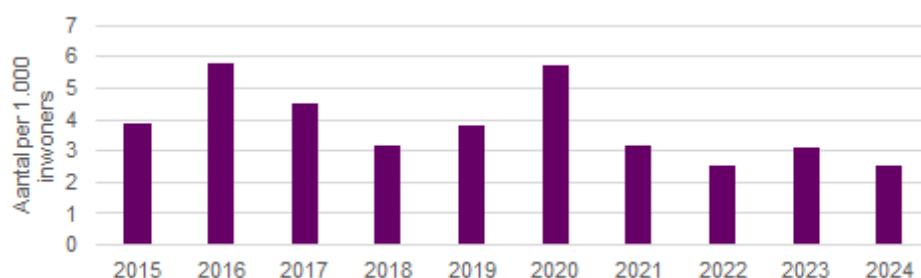
Bron: CBS - Gemeentelijke monitor sociaal domein Wmo

Programma Fysieke leefomgeving

1. Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder de dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel, worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

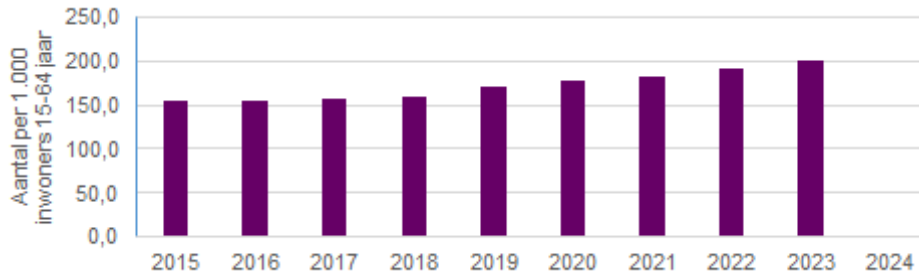
Meest recente waarde (2024): 2,5.

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

2. Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Meest recente waarde (2023): 201,4.

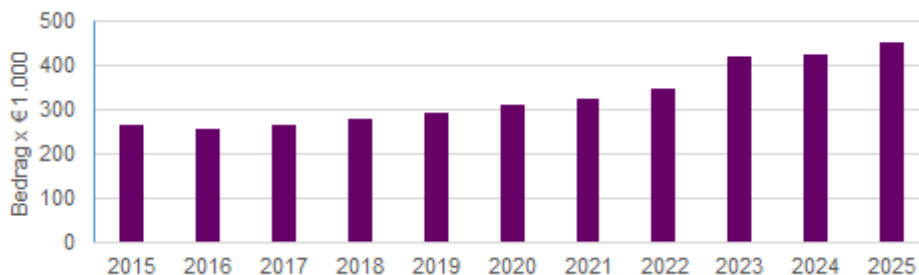

Bron: LISA

3. Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde woz-waarde van woningen x € 1.000. Alle verblijfsobjecten in de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.

Meest recente waarde (2025): 453.

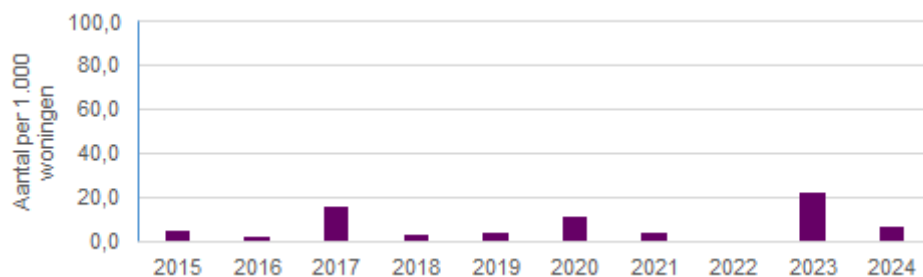

Bron: CBS - Waarde onroerende zaken

4. Nieuw gebouwde woningen

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties, per 1.000 woningen. Onder een woning wordt verstaan de kleinste binnen één of meer panden gelegen en voor woondoeleinden geschikte eenheid van gebruik, ontsloten via een eigen toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde verkeersruimte. Voorbeelden zijn vrijstaande woningen, eengezinswoningen, flat- of portiekwoningen, studentenhuizen. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.

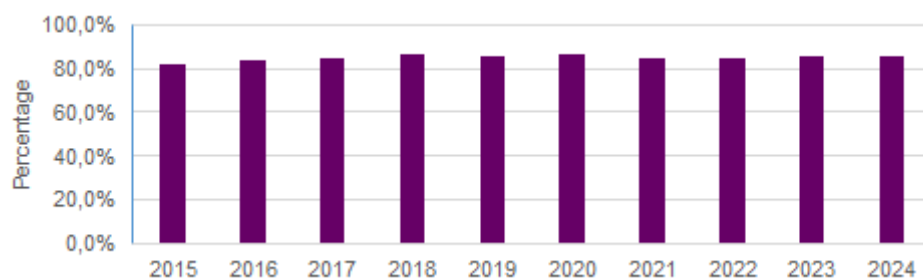
Meest recente waarde (2024): 6,4.

Bron: BAG (Bewerking ABF Research)

5. Demografische druk

Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar en ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Meest recente waarde (2024): 85,4%

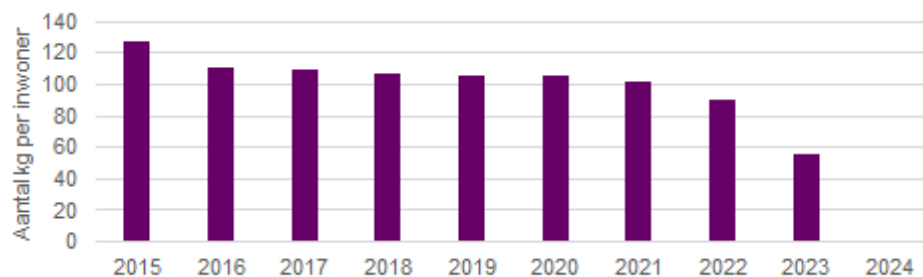

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek (Bewerking ABF Research)

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

1. Omvang huishoudelijk restafval

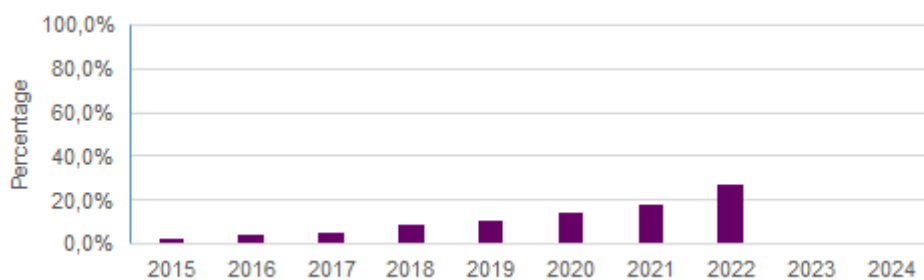
Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval in kilogrammen per inwoner.
Meeste recente waarde (2023): 56.

Bron: CBS - Huishoudelijk afval

2. Hernieuwbare elektriciteit

Percentage berekende hernieuwbare elektriciteit.
Meest recente waarde (2022): 26,7%.

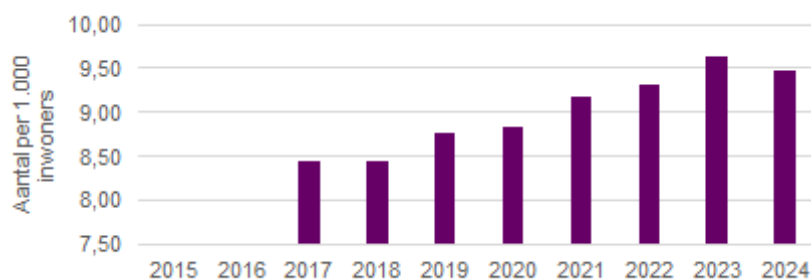
Bron: RWS (Berekening)

Programma Bestuur en organisatie

1. Formatie.

Fte per 1.000 inwoners.

Meest recente waarde (2023): 9,64.

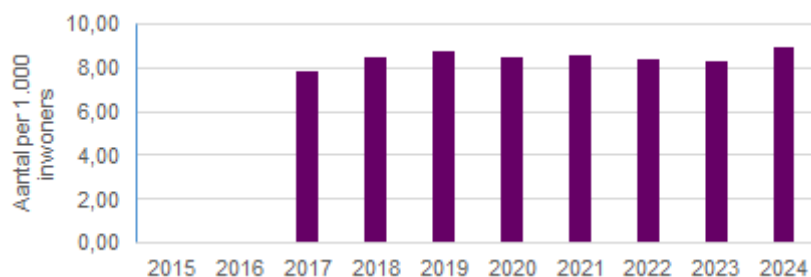

Bron: Jaarstukken

2. Bezetting

Fte per 1.000 inwoners.

Meest recente waarde (2023): 8,32.

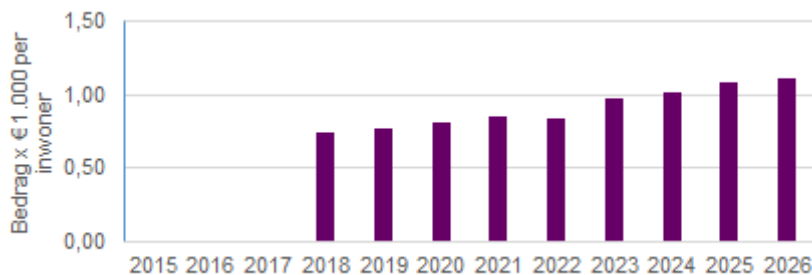

Bron: Jaarstukken

3. Apparaatskosten

Kosten x € 1.000 per inwoner

Meest recente waarde (2026): 1,11.

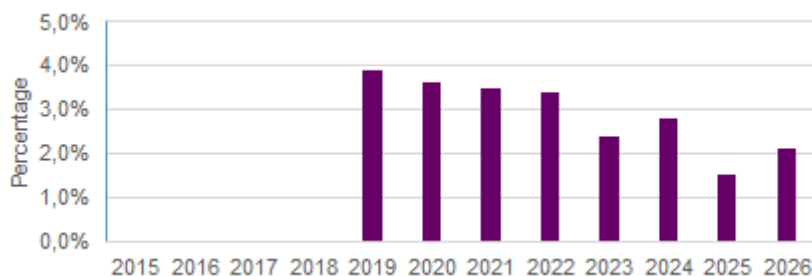

Bron: Programmabegroting

4. Externe inhuur (percentage)

Kosten als percentage van de totale loonsom.

Meest recente waarde (2026): 2,1%

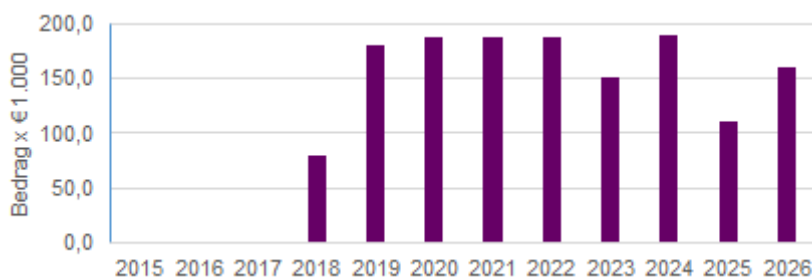

Bron: Programmabegroting

5. Externe inhuur (bedrag)

Totale kosten externe inhuur (x € 1.000)

Meest recente waarde (2026): 160.

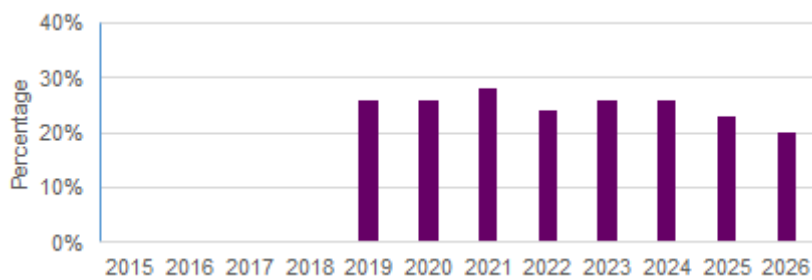

Bron: Programmabegroting

6. Overhead

Percentage lasten overhead (excl. mutaties reserves) conform taakveld 0.4 van de totale lasten.

Meest recente waarde (2026): 20%.

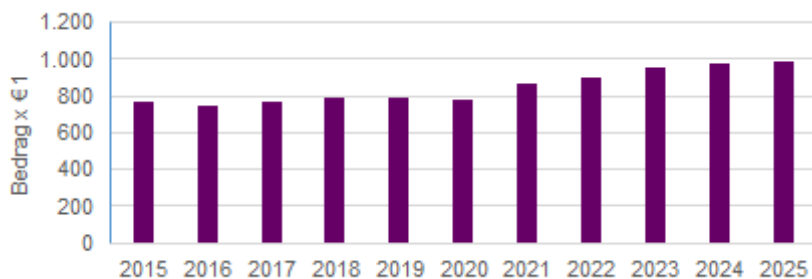

Bron: Programmabegroting

7. Gemeentelijk woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Meest recente waarde (2025): 989.

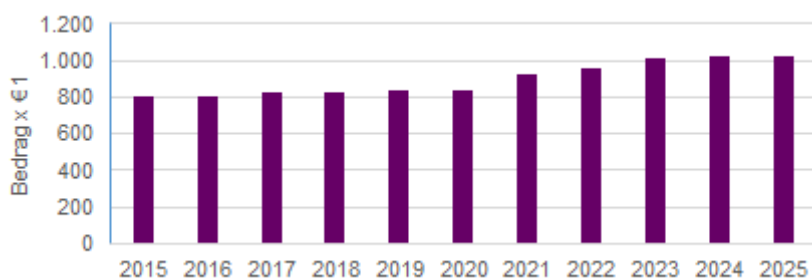

Bron: COELO

8 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Meest recente waarde (2025): 1.023.

Bron: COELO

Bijlage 2 Risico's

Dit betreft een bijlage van onderdeel '1.11. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Hieronder vindt u nadere informatie met betrekking tot de risico's zoals vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

1. Sociaal Domein: Overschrijding van kosten binnen het Sociaal Domein

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop waardoor het mogelijk is dat de middelen ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen. Het risico betreft ook dat voorzieningen duur zijn en de gemeente geen grip heeft op de inzet van deze voorzieningen omdat de indicatie vaak loopt via een andere weg (huisarts, rechter enzovoort) en als laatste de duur van de inzet relatief lang kan zijn. Vooralsnog kwantificeren we het risico op 5% van de geraamde lasten van het begrotingsjaar, zijnde € 8.035k, afgerond op veelvoud van € 10k.	Als gemeente hebben we geen invloed op een stijging van aanmeldingen voor het sociale domein. Het risico kun je wel indirect beïnvloeden door in te zetten op preventie en met beleidsmatige actie probeer je dan meer grip te krijgen op de kosten om instroom en gebruik van dure voorzieningen te verminderen.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 400k	Hoog	75%	€ 300k

2. UPW: Uitvoering Participatiewet (vangnetregeling)

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Om in aanmerking te komen voor de vangnetregeling moet aan enkele voorwaarden worden voldaan. Onder andere moet het tekort en het gecumuleerde tekort over de voorgaande drie jaren (inclusief het jaar van de definitieve beschikking), meer bedragen dan 7,5%. De eerste 7,5% is dus sowieso voor eigen rekening. Bij een budget van gemiddeld € 1,7 miljoen, bedraagt het eigen risico € 126k.	Uitgangspunt is 100% kosten ter hoogte van de ontvangen bijdragen van het Rijk. Het eigen risico onder de vangnetuitkering wordt geaccepteerd als risico. Jaarlijks wordt de stand van zaken met betrekking tot het eigen risico dan wel de mogelijke aanvraag voor de vangnetuitkering, voorgelegd aan de raad.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 126k	Midden	50%	€ 63k

3. ICT / Cybersecurity: Optreden van een ICT-veiligheidsprobleem (Cybersecurity)

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Cyber risico's zijn een voortdurend evoluerend risico geworden voor organisaties en samenlevingen. Deze risico's vragen om actieve beheersing. Met een toename in werken op afstand, onderlinge connectiviteit van de toeleveringsketen, digitaliseringsdruk en kwetsbaarheden in de kritieke infrastructuur, worden organisaties meer	Netwerk- en technisch ICT-beheer is belegd bij iRvN. Deze partner regelt veel zaken om cyber risico's zo veel mogelijk te voorkomen dan wel eventuele gevolgen te mitigeren. Dat is maar één kant van de medaille; niet alleen blijven wij als gemeente zelf verantwoordelijk voor informatiebeveiliging (daarin

blootgesteld dan ooit. Beschermende maatregelen volgen uit de BIO, het normenkader voor de Nederlandse overheden. BIO compliant is het streven. Naast bescherming moeten we ook oog hebben voor Business Continuity; veerkrachtig zijn op het moment dat de gemeente geraakt wordt door uitval van systemen. De kwantificering is gezet op vijf keer het bedrag dat we aan ICT kwijt zijn. Het risico is relatief laag omdat iRvN alle ICT-systemen continu monitort.	zijn we opdrachtgevend), we voeren het functioneel beheer zelf uit en hebben een volledig eigen verantwoordelijkheid t.a.v. de organisatie-kant van beveiliging. Het is lastig om hier een inschatting van te maken. De (financiële) impact (kwantificering) kan heel groot zijn
---	---

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
	Accepteren	€ 4.575k	Gemiddeld	10%	€ 457k

4. Sociale woningbouw: Hogere kosten als gevolg van achtervang leningen sociale woningbouw

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Woningbouwcorporaties sluiten voor het uitvoeren van hun taak veelal leningen af waarbij de gemeente gevraagd wordt om als achtervang te dienen. Hiermee wordt bereikt dat de geldgever met een lagere rentevergoeding genoegen neemt omdat de gemeente als achtervang een zekere debiteur is. Sinds een aantal jaren is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in het leven geroepen, dat de functie van de gemeente overneemt en waardoor de woningbouwcorporaties met slechts één instituut te maken hebben en de zekerheid voor de gemeenten groter is. Bestaande leningen blijven tot aan het einde van de looptijd nog gewoon bij de gemeenten als achtervang-instituut. Door het WSW is de veiligheid nu nog beter geborgd.	Per 31 december 2024 (conform jaarstukken) staat er voor de sociale woningbouw een bedrag aan leningen uit van ongeveer € 12,8 miljoen. Wij kwantificeren het risico op 10% van de helft van de omvang van de leningen. Het risico dat er daadwerkelijk een beroep gedaan wordt op de gemeente is minimaal.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 6.394k	Zeër laag	10%	€ 639k

5. Verbonden partijen: Extra kosten bij verbonden partijen

Toelichting risico	Toelichting maatregel
<p>MGR Uitgangspunt is dat de MGR zelf geen weerstandsvermogen opbouwt, maar dat deelnemende gemeenten hiermee rekening houden. Voor de MGR bedraagt ons aandeel (voor 2026) € 105k.</p> <p>Deelnemingen BV/NV Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschappen (art. 2:81 BW), ter hoogte van € 555k.</p>	<p>MGR Het ingeschatte weerstandsvermogen van de MGR wordt 'doorgeschoven' naar de deelnemende gemeenten.</p> <p>Deelnemingen BV/NV Periodiek wordt beoordeeld of we blijven deelnemen in het aandelenkapitaal van de diverse vennootschappen. De drie grootste deelnemingen zijn BNG, Dar en Enexis.</p>

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 660k	Zeër laag	10%	€ 66k

6. Juridische procedures: Onvoorziene kosten als gevolg van juridische procedures

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Proceskosten zijn kosten voor juridische bijstand en griffierechten die de gemeente moet betalen aan de wederpartij als de gemeente een rechtszaak verliest. Ze komen incidenteel voor.	Door intern de juiste procedures te doorlopen en onze besluiten goed te motiveren, wordt de kans op het verliezen van rechtszaken verminderd, maar nooit helemaal weggenomen.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 250k	Zeer laag	10%	€ 25k

Bijlage 3 Verbonden partijen

Dit betreft een bijlage van onderdeel '1.15. Paragraaf Verbonden partijen'.

Hieronder treft u nadere informatie aan over de verbonden partijen, zoals vermeld in de paragraaf Verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Van een gemeenschappelijke regeling is sprake wanneer (de besturen van) twee of meer gemeenten samen een regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten. Hieronder worden de gemeenschappelijke regelingen beschreven waarin de gemeente Mook en Middelaar participeert. Voor wat betreft de vermelde geprognosticeerde omvang van het eigen en het vreemd vermogen en het resultaat wordt aansluiting gezocht bij de gegevens van de begrotingen 2025, voor zover deze beschikbaar zijn.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen							
<i>Doel/openbaar belang</i>	De MGR is een samenwerkingsverband, ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen door afstemming en samenwerking binnen de regio Nijmegen. De eerste module van de MGR is gevormd door het Regionale WerkBedrijf. Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR onder de naam ICT-Rijk van Nijmegen (iRvN).						
<i>Betrokkenen</i>	Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.						
<i>Financieel belang</i>	Wij verwachten in 2026 ongeveer € 864k uit te geven aan de MGR. Dit bedrag is als volgt onderverdeeld: <table border="0"> <tr> <td>Bestuursondersteuning</td><td>€ 6k</td></tr> <tr> <td>iRvN</td><td>€ 417k</td></tr> <tr> <td>Werkbedrijf</td><td>€ 441k</td></tr> </table>	Bestuursondersteuning	€ 6k	iRvN	€ 417k	Werkbedrijf	€ 441k
Bestuursondersteuning	€ 6k						
iRvN	€ 417k						
Werkbedrijf	€ 441k						
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van de MGR wordt gevormd door leden van de raad of het college van B&W van de deelnemende gemeenten. Mook en Middelaar heeft 6 van de 200 stemmen. Burgemeester Van Dijk en wethouder Dillerop maken deel uit van het algemeen bestuur.						
<i>Ontwikkelingen</i>	De MGR kent twee uitvoeringsmodules: het Werkbedrijf en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN). Binnen het Werkbedrijf ligt de nadruk op de inclusieve arbeidsmarkt: het ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden van inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Vanaf 2025/2026 spelen structurele bezuinigingen: een korting van 5% op het werkbudget (circa € 1,2 mln), een korting van minimaal € 1,8 mln op beschut werk (uitkering vanaf 2026 op basis van realisatie in plaats van doelstelling) en doorwerking van kortingen op het gemeentefonds in het werkbudget. Binnen iRvN wordt verder gewerkt aan de uitrol en inrichting van MS365, het vernieuwen van netwerkcomponenten en het versterken van informatiebeveiliging. Ook speelt de transitie naar cloudcomputing en software-as-a-service. De verwachting is dat de kosten voor ICT stijgen, onder meer door hogere prijzen, personeelskrapte en toegenomen beveiligingsvereisten.						
<i>Risico's</i>	Voor het Werkbedrijf liggen de risico's vooral in de financiering door het Rijk en de daaruit voortvloeiende tekorten. Ter beperking is in 2024 een risicoreserve ingesteld. Desondanks blijft onzekerheid bestaan over de structurele bekostiging van beschut werk en het participatiebudget. Voor iRvN zijn de belangrijkste risico's: stijgende en moeilijk voorspelbare ICT-kosten,						

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen

	<p>afhankelijkheid van monopolisten (vendor lock-in, o.a. Microsoft), en de continu veranderende eisen rond informatiebeveiliging. Het streven is volwassenheidsniveau 3 in 2026, maar de schaarste aan gespecialiseerd personeel en nieuwe cyberdreigingen blijven risico's.</p> <p>Het aandeel van de gemeente Mook en Middelaar in het totale risicoprofiel van de MGR is geraamd op circa € 105.000 (verdeelsleutel op basis van inwonertal). Dit bedrag is opgenomen in de paragraaf Weerstandstandsvermogen en risicobeheersing.</p>	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 0k	€ 0k
<i>Vreemd vermogen</i>	€29.636 k	€ 29.580 k
<i>Resultaat</i>	€ 0 k	

Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

<i>Doel/openbaar belang</i>	De regeling is getroffen om de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio te bewerkstelligen (met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit) op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.
<i>Betrokkenen</i>	De gemeenten Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar draagt in 2026 voor het Regiobureau € 2,83 per inwoner per jaar bij. Voor de opgave Verbonden regio is dat € 1,52, voor de opgave Groene Groeiregio € 1 en voor de opgave Ontspannen regio € 0,87 per inwoner per jaar. Totaal € 6,22 per inwoner per jaar. De totale kosten voor 2026 bedragen € 23k aan algemene bijdrage en specifieke bijdragen van € 27,5 k.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Burgemeester Van Dijk is namens de gemeente Mook en Middelaar lid van het Algemeen Bestuur. Wethouder Rodoe is plaatsvervangend lid.
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>De Groene Metropoolregio kent vijf opgaven: vervoer (Verbonden regio), toerisme en cultuur (Ontspannen regio), wonen (Groene Groeiregio), economie (Productieve regio) en circulariteit (Circulaire regio).</p> <p>In 2024 heeft de raad besloten om in de periode 2025-2028 deel te nemen aan drie opgaven, te weten: de Groene groeiregio (wonen), de Ontspannen regio (toerisme en cultuur) en de Verbonden regio (vervoer).</p> <p>In 2026 ligt de nadruk op het versnellen van de woningbouw, het verder uitwerken van het groen-blauw raamwerk en regionale verhaallijnen, en de uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsprogramma met onder meer aandacht voor duurzame mobiliteit en laadinfrastructuur. Door het zogeheten ravijnjaar (oorspronkelijk 2026) zijn bezuinigingen doorgevoerd, zoals het stopzetten van het vitaliteitsprogramma voor de vrijetijdssector en het schrappen van procesbegeleiding bij fysieke netwerken.</p>
<i>Risico's</i>	Voor Mook en Middelaar zijn de financiële risico's beperkt, omdat de GMR een brede regio-organisatie is en de bijdrage relatief klein is. Wel is de gemeente afhankelijk van de besluitvorming van andere gemeenten en de mate waarin Rijks- en provinciale middelen

Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen		
	beschikbaar blijven. Bij wegvallen van externe financiering kan dit leiden tot vertraging of beperking van regionale projecten waar Mook en Middelaar aan meedoet, bijvoorbeeld rond woningbouw, recreatie of mobiliteit. De algemene reserve van de GMR is beperkt, waardoor eventuele tekorten in principe neerslaan bij de deelnemende gemeenten.	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	€ 100 k	€ 100 k
Vreemd vermogen	€ 8.028 k	€ 8.017 k
Resultaat		€ 0 k

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve		
Doel/openbaar belang	De Euregio Rijn-Waal wil met haar werk bijdragen aan de eenwording van Europa. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio middels het realiseren en stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking in het Duits-Nederlandse grensgebied. De werkvelden zijn ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie.	
Betrokkenen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten (waaronder de gemeente Mook en Middelaar), regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.	
Financieel belang	De gemeente betaalt aan jaarlijkse contributie circa € 3k.	
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Raadslid Akkerman heeft namens de raad van Mook en Middelaar zitting in de Euregioraad. Namens het college neemt burgemeester Van Dijk deel.	
Ontwikkelingen	De Euregio Rijn-Waal initieert en ondersteunt grensoverschrijdende projecten, zoals het Interreg VI-project gericht op klimaatadaptatie en biodiversiteit langs de Rijn, en projecten die zich richten op de ontwikkeling van toeristische producten en een gezamenlijke arbeidsmarkt. De Euregio werkt samen met gemeenten om een waterstofstrategie te ontwikkelen en te stimuleren. Ook organiseert de Euregio ronde tafels en werkgroepen rondom actuele thema's en problemen, zoals rampenbestrijding en bescherming tegen hoog water, om gezamenlijke oplossingen te vinden.	
Risico's	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financiële beleid. Een groot deel van de werkorganisatie wordt gefinancierd uit de budgetten voor technische bijstand van INTERREG programma's. De projectsubsidies worden vanuit Brussel verstrekt via het Comité van Toezicht van INTERREG op basis van het daartoe opgestelde toetsingskader. Uitgaven vinden plaats op grond van Europese regelgeving. Cofinanciering is afkomstig van overheden aan beide zijden van de grens. De financiële risico's voor de Interregsubsidies liggen bij de Bezirksregierung Düsseldorf en het Ministerie van Economische Zaken.	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve		
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat	Geen begroting beschikbaar	

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen		
Doel/openbaar belang	De GR MARN richt zich op de rollen van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V. Hierbij staan ondersteuning en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, klimaat en energie centraal.	
Betrokkenen	Gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen.	
Financieel belang	<p>Indien de ARN in enig jaar winst maakt, wordt door de aandeelhouders besloten op welke wijze verrekening plaatsvindt met de deelnemende gemeenten.</p> <p>De deelnemende gemeenten hoeven geen bijdrage te betalen aan de bedrijfsvoering van de GR MARN. Deze wordt gedekt uit de rentebaten van de lening die is verstrekt aan de ARN in 2017 voor de aankoop van de grond. Na 2036 loopt dit af en heeft de GR MARN geen inkomsten meer, waardoor de gemeenten op de langere termijn zelf middelen zullen moeten inbrengen.</p>	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten. Veelal zijn dit de wethouders die verantwoordelijk zijn voor milieu en duurzaamheid. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Rodoe deel uit van dit bestuur. Daarnaast maakt hij deel uit van het DB.	
Ontwikkelingen	<p>De MARN vervult de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V. De samenwerking is gericht op het zo efficiënt mogelijk verwerken van afval, het beheersen van kosten en het bijdragen aan duurzaamheid. Vanaf 2025 (dus ook voor 2026) is gekozen voor een aangepaste financieringssysteem: het jaarlijkse exploitatieresultaat wordt niet langer direct uitgekeerd aan de gemeenten, maar toegevoegd aan de resultaatreserve. Daarmee wordt beoogd de exploitatie ook op langere termijn betaalbaar te houden. De rente-inkomsten uit de lening aan ARN nemen de komende jaren geleidelijk af door aflossingen.</p> <p>Daarnaast levert de MARN via de Circulaire Raad en Cirkelstad een bijdrage aan de energietransitie en de circulaire economie. Deze bijdrage bedraagt € 60,5k per jaar en loopt door tot en met 2027. In 2026 vindt een evaluatie plaats om te bepalen of de bijdrage daarna wordt voortgezet.</p>	
Risico's	<p>Voor Mook en Middelaar zijn de risico's beperkt (maar wel reëel). Omdat de MARN zelf nauwelijks weerstandsvermogen aanhoudt (slechts € 10.000 onder de post onvoorzien), komen eventuele tekorten via de regeling direct bij de deelnemende gemeenten terecht, naar rato van het inwonertal. Daarnaast valt de jaarlijkse rente-opbrengst vanuit ARN langzaam terug; op termijn (na 2036) zullen de gemeenten structureel zelf middelen moeten inbrengen om de apparaatskosten van de MARN te kunnen dekken. Verder geldt dat eventuele financiële tegenvallers of wijzigingen in het afvaltarief van ARN ook invloed hebben op de gemeenten. Het risico dat de MARN in ARN B.V. heeft, is beperkt tot de waarde van de aandelen.</p>	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	€ 7.104k	€ 6.690k

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen		
Vreemd vermogen	€ 2.244k	€ 2.116k
Resultaat	-/- € 14k	

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (VRLN)		
Doel/openbaar belang	Het bevorderen van een zo optimaal mogelijke eenduidige en gelijkwaardige dienstverlening op het terrein van de veiligheid (brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing) en gezondheid (publieke gezondheidszorg) aan alle burgers in het regionale verzorgingsgebied Limburg-Noord.	
Betrokkenen	Vijftien deelnemende gemeenten in de regio Limburg-Noord. Gemeente Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Beesel, Peel en Maas, Roermond, Weert, Nederweert, Maasgouw, Roerdalen, Leudal en Echt-Susteren.	
Financieel belang	De gemeente levert een bijdrage per inwoner per jaar verdeeld over de volgende kostenposten: publieke gezondheid, brandweezorg en crisisbeheersing. De totale bijdrage in 2026 is geraamd op € 678k.	
Bestuurlijk belang	De burgemeester van Mook en Middelaar is lid van het Algemeen Bestuur en van de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord. Wethouder Dillerop is lid van de bestuurscommissie gezondheid.	
Ontwikkelingen	In 2025 is het plan 'toekomstbestendige GGD' vastgesteld. Het budget voor de GGD Limburg-Noord was de afgelopen jaren niet meegegroeid met de uitbreiding en intensivering van de wettelijke taken, waardoor achterstanden zijn ontstaan. Daarom is een versterkingsplan opgesteld. Op basis van dit plan is € 3,2 miljoen voor de toekomstbestendige GGD verwerkt in de begroting 2026. De financiële gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn beperkt omdat wij maar beperkt dienstverlening afnemen van de GGD Limburg Noord. Ook in 2026 wordt verder gewerkt aan het strategisch huisvestingsplan dat in 2023 is vastgesteld. Tenslotte is besloten dat het budget voor kapitaallasten van de materiële voorzieningen van de brandweer de komende jaren stapsgewijs toeneemt. In 2026 komt er ten opzichte van 2025 € 0,50 per inwoner bij.	
Risico's	Onderstaande risico's worden genoemd in de begroting 2026 van de VRLN.: de strategische huisvesting (veranderende wetgeving duurzaamheid en prijsstijgingen), niet voldoen aan wettelijke taken, energielasten stijging, korting op specifieke uitkeringen, mentale gezondheid medewerkers en financiële gevolgen PTSS als beroepsziekte.	
	1 januari 2026	31 december 2025
Eigen vermogen	€5.271k	€ 5.316k
Vreemd vermogen	€ 48.649k	€ 48.749 k
Resultaat	€ 0k	

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem (DRAN)	
Doel/openbaar belang	Het doel van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen is: Samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer teneinde de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners te vergroten alsmede kosten te besparen en de efficiency te verhogen.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem (DRAN)		
<i>Betrokkenen</i>	Het GR is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.	
<i>Financieel belang</i>	De begroting voor 2026 van de vervoersorganisatie voorziet voor de gemeente Mook en Middelaar in een bijdrage ad € 224k.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van de GR is het Bestuur waarvan wethouder Dillerop lid is. Het bestuur heeft tot taak de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer door de deelnemers.	
<i>Ontwikkelingen</i>	De komende jaren ligt de nadruk op het waarborgen van kwaliteit en betrouwbaarheid van het vervoer, met monitoring via prestatie-indicatoren en contractbeheersing. Belangrijk thema is de transitie naar zero emissie: vanaf medio 2026 wordt in de contracten rekening gehouden met meerkosten voor emissievrije voertuigen (ca. 5% bij vraagafhankelijk vervoer). Voor het routevervoer is de ambitie om uiterlijk 2028 volledig emissieloos te rijden. De verwachte kosten daarvan zijn in de Meerjarenbegroting verwerkt.	
<i>Risico's</i>	De financiering van de vervoersorganisatie heeft deels een open eind karakter. De kosten zijn mede afhankelijk van het aantal cliënten en het aantal kilometers die deze reizen. DRAN zelf bouwt geen reserves op; tekorten of overschotten worden altijd direct met de deelnemende gemeenten verrekend.	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 0k	€ 0k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 12.000k	€ 13.000k
<i>Resultaat</i>	€ 0k	

Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)	
<i>Doel/openbaar belang</i>	Waarborgen van een goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
<i>Betrokkenen</i>	Vijftien Noord-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.
<i>Financieel belang</i>	De kosten van de GR worden via een vaste verdeelsleutel berekend aan de deelnemers. Een eventueel positief exploitatiesaldo in enig jaar moet worden terugbetaald aan de deelnemers. Voor 2026 is de vaste bijdrage geraamd op € 70k.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de GR RUD LN bestaat uit de portefeuillehouders van alle deelnemende organisaties. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Herings deel uit van dit bestuur.
<i>Ontwikkelingen</i>	De RUD is bezig met een doorontwikkeling die aansluit bij de aanbevelingen van het rapport Van Aartsen en de robuustheidscriteria uit het interbestuurlijk toezicht VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving). Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in versterking van de organisatie en in een gezamenlijk VTH-systeem dat aansluit bij het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).
<i>Risico's</i>	Het totaal van de risico's is beperkt en becijferd op € 172k. De RUD LN beschikt over een algemene reserve van € 135k en tevens over een post onvoorzien ter hoogte van € 50k die tot de weerstandscapaciteit gerekend kan worden. Indien dit in een boekjaar niet voldoende blijkt te zijn, dan zullen de deelnemers conform de verdeelsleutel moeten

Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)		
	bijdragen aan het tekort.	
	1 januari 2026	31 december 2026
<i>Eigen vermogen</i>	geen begroting ontvangen	geen begroting ontvangen
<i>Vreemd vermogen</i>	geen begroting ontvangen	geen begroting ontvangen
<i>Resultaat</i>	geen begroting ontvangen	

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)		
<i>Doel/openbaar belang</i>	Het optimaliseren van het maatschappelijke rendement door middel van lagere kosten en spreiden risico's bij de heffing en de invordering van de gemeentelijke belastingen.	
<i>Betrokkenen</i>	Bijna alle Limburgse gemeenten (met uitzondering van Horst aan de Maas en Venray) : Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpe-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert en het Waterschap Limburg.	
<i>Financieel belang</i>	Voor 2026 is onze vaste bijdrage geraamd op €164k. Het gemeentelijk aandeel in de BsGW bedraagt ongeveer 0,6%.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van BsGW bestaat uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten en waterschap. Op basis daarvan heeft de gemeente zeggenschap en de mogelijkheid om het stemrecht te gebruiken. De portefeuillehouder van Mook en Middelaar is wethouder Herings.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>In de komende jaren zal de BsGW te maken hebben met een aantal, veelal landelijke, ontwikkelingen die (mogelijk) invloed hebben op de bedrijfsvoering van de BsGW. Hieronder worden er een aantal van deze ontwikkelingen opgesomd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er loopt een landelijk onderzoek naar het of mogelijk is de WOZ waardering voortaan elke twee jaar te doen, in plaats van elk jaar. • Er loopt een landelijke pilot waarbij huiseigenaren de mogelijkheid krijgen om secundaire objectkenmerken aan te leveren om te komen tot een betere WOZ waardering. • De invoering van de samenhangende objectregistratie is uitgesteld • De BsGW is nog bezig met de verbetering van het archiefbeheer • Door de krapte op de arbeidsmarkt is het soms lastig vacatures in te vullen, waardoor langer gebruik moet worden gemaakt van inhuur 	
<i>Risico's</i>	De BsGW noemt in haar begroting onder andere prijsstijgingen, koepelvrijstelling van de BTW, meer bezwaren en beroepen, een datalek en verstoringen in de externe informatiestromen.	
	1 januari 2026	31 december 2026
<i>Eigen vermogen</i>	€ 2.070k	€ 2.427k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 6.367k	€ 6.080k
<i>Resultaat</i>	€ 0k	

Gemeenschappelijke regeling Instituut Bijzonder Onderzoek (IBO) (Vanaf 2026)		
<i>Doel/openbaar belang</i>		
<i>Betrokkenen</i>		
<i>Financieel belang</i>		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
<i>Ontwikkelingen</i>		
<i>Risico's</i>		
	1 januari 2026	31 december 2026
<i>Eigen vermogen</i>		
<i>Vreemd vermogen</i>		
<i>Resultaat</i>		

Vennootschappen en coöperaties

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente Mook en Middelaar geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste vennootschappen van de gemeente Mook en Middelaar.

BNG Bank N.V. te 's-Gravenhage	
<i>Doel</i>	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
<i>Betrokkenen</i>	De bank is een naamloze structuurvennootschap. De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.
<i>Financieel belang</i>	Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 100 miljoen aandelen van € 2,50 nominaal, waarvan 55.690.720 aandelen zijn geplaatst en volgestort. De gemeente Mook en Middelaar bezit hiervan 123.708 aandelen.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel iets meer dan 0,2%.
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Op financieel vlak staat de BNG Bank er gezond voor. In maart 2025 is bekendgemaakt dat in 2024 is een renteresultaat gerealiseerd van € 536 miljoen en een nettowinst van € 294 miljoen. De winst en dividenduitkering over 2025 wordt in 2026 bekendgemaakt en uitgekeerd.</p> <p>BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in het 'Kompas naar impact'. Hoofddoel van deze strategie blijft dat men zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. Men wil</p>

BNG Bank N.V. te 's-Gravenhage		
	de CO2-voetafdruk van hun leningenportefeuille verder verlagen en impulsen blijven geven aan het sustainabilitybeleid op ecologisch, sociaal en governancegebied (ESG-Environment, social, governance).	
Risico's	geen	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat	Geen begroting beschikbaar*)	

*) Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de BNG Bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinsten.

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht		
Doel	De vennootschap heeft ten doel de Provincie Limburg te voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. De vennootschap tracht het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op genoemde terreinen.	
Betrokkenen	De aandelen zijn verdeeld over de Provincie Limburg en de Limburgse gemeenten. Bij de gemeenten is gekeken naar inwonersaantal voor de verdeling van de aandelen. Iedere gemeente heeft minimaal één aandeel in eigendom.	
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit momenteel 3 aandelen van de 500 aandelen à € 4.538 per stuk. Het beleid van WML is om eventuele winst bij voorkeur aan te wenden tot versterking van het bedrijf en verwezenlijking van het doel van de vennootschap. Er wordt (dus) doorgaans geen dividend uitgekeerd.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,6%.	
Ontwikkelingen	In de AB vergadering van juni 2025 zijn nieuwe Algemene Voorwaarden Drinkwater 2026 vastgesteld. Dit was nodig om het consumentenrecht voldoende te waarborgen.	
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in deze vennootschap (totaalbedrag € 2.269k) (art 2:81 BW). Ons aandeel is € 14k.	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar *)	Geen begroting beschikbaar *)
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar *)	Geen begroting beschikbaar *)
Resultaat	Geen begroting beschikbaar *)	

*) De Begroting van 2026 wordt vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze vindt plaats in het najaar van 2025.

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch		
<i>Doel</i>	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 3 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.	
<i>Betrokkenen</i>	Enexis Holding is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. De aandelen van Enexis Holding N.V. zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten in de gebieden waar zij actief zijn.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 van de 149.682.196 aandelen à € 1 per stuk. Vanaf het boekjaar 2014 bedraagt het dividend maximaal 50% van de nettowinst, waarbij een minimumniveau van jaarlijks EUR 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating profiel kan verliezen. De dividenduitkering op onze aandelen (over 2025) vindt plaats in 2026.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%. Onze gemeente heeft zich aangesloten bij de VEGAL, de vereniging van aandeelhouders Limburg. Deze vereniging vertegenwoordigt de Limburgse gemeenten bij alle zaken die Enexis en de aandeelhouders aangaan.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>In het voorjaar van 2024 heeft de AvA ingestemd met aanpassing van het strategisch plan (2022) in verband met de nieuwe wet collectieve warmtevoorziening. Enexis treft op basis daarvan voorbereidingen voor een actieve rol bij de ontwikkeling van initiatieven in haar verzorgingsgebied.</p> <p>In het strategisch plan is verder gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. Enexis biedt iedereen altijd toegang tot energie Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. 3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. <p>Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties.</p>	
<i>Risico's</i>	De financiële positie van Enexis kan verslechteren door de effecten van de energietransitie en reguleringsmethodiek. Doordat vergoedingen voor de extra investeringen en kosten worden uitgesteld tot de volgende reguleringsperiode, leidt dit ertoe dat Enexis deze extra investeringen moet voorfinancieren. Hierdoor komen de financiële ratio's en de investeringsruimte onder druk te staan.	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch	
Resultaat	Geen begroting beschikbaar

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch		
Doel	<p>Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. ("CSV"). De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:</p> <ul style="list-style-type: none"> • namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; • namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland); • het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort. <p>Inmiddels is de status 'In liquidatie' en verricht de bv geen activiteiten meer.</p>	
Betrokkenen	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.	
Financieel belang	De resterende liquide middelen van ongeveer totaal € 8,5 miljoen zijn in 2025 naar rato van het aandelenbelang aan de aandeelhouders uitgekeerd. De gemeente Mook en Middelaar heeft € 6.200 ontvangen. In 2026 vindt er naar alle waarschijnlijkheid geen financiële mutatie meer.	
Bestuurlijk belang	Zie ontwikkelingen	
Ontwikkelingen	Begin 2025 zijn de gerechtelijke procedures inzake naheffingsaanslagen afvalstoffenbelasting volledig afgewikkeld. Nu er geen activiteiten meer zijn en alle activa liquide is gemaakt heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders besloten om in 2025 tot ontbinding van de vennootschap over te gaan. Op dit moment is de status 'In liquidatie'. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid in 2026 plaatsvinden.	
Risico's	Zie ontwikkelingen.	
	1 januari 2026	31 december 2026
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt	
Doel	Het verkrijgen van gunstige prijzen voor en het verlenen van diensten aan haar leden en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.
Betrokkenen	Mook en Middelaar, Bergen, Gennep, Venlo, Venray, Horst a/d Maas, Peel en Maas, Beesel, Roermond, Weert, Nederweert, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren, de Veiligheidsregio Limburg Noord, Servicecenter MER en WML.

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt		
<i>Financieel belang</i>	De lidmaatschapsbijdrage bedraagt over 2025 ongeveer € 10k.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Herings als lid van de Algemene Vergadering.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Geen	
	<i>1 januari 2025</i>	<i>31 december 2025</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Leisurelands B.V.	
<i>Doel</i>	<p>Het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Leisurelands wil een actieve bijdrage leveren aan het verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving en de optimalisering van haar maatschappelijke rendement als organisatie.</p> <p>De strategie van Leisurelands heeft 5 belangrijke kernwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een leven lang toegankelijk recreëren voor iedereen; 2. Recreatiegebieden met een herkenbaar hoog kwaliteitsniveau; 3. Partner en regisseur op en rondom recreatiegebieden; 4. Duurzaam in alles wat we doen; 5. Verantwoorde strategische groei.
<i>Betrokkenen</i>	Leisurelands B.V. heeft 32 aandeelhouders. De aandeelhouders betreffen gemeenten waarin de gebieden van Leisurelands zich grotendeels bevinden.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar is voor 0,18% aandeelhouder van Leisurelands (1.636 van de 900.000 aandelen à € 1,- nominaal). De gemeente Mook en Middelaar verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er wordt geen dividend uitgekeerd.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Dillerop.
<i>Ontwikkelingen</i>	Leisurelands is een recreatieonderneming die zich richt op duurzaam recreëren op en rondom recreatiegebieden. Op de gebieden van Leisurelands tref je doorgaans water, strand, horeca en recreatie aan. Samen met partners in de recreatiesector werken zij aan een verdere toename van het recreatieve aanbod. Zuinig zijn op de natuur, en wellicht zelfs nieuwe natuur creëren, ziet men als een belangrijk gegeven. Bijdragen aan de energietransitie en het verduurzamen van de activiteiten is een must. Leisurelands wil mensen de deur uit laten gaan en steeds opnieuw laten ervaren hoe onverwacht mooi, leuk en actief je kunt recreëren in het buitengebied. Dit met moderne en aantrekkelijke recreatiegebieden waar iedereen welkom is om te komen beleven en bewegen. Als maatschappelijke onderneming in de regio wil Leisurelands een wezenlijke bijdrage leveren aan het welzijn van zowel de bezoekers als de ondernemers op de gebieden. Men wil doorgaan met het maken van stappen op weg naar nog meer diversiteit, gezelligheid en dynamiek.

Leisurelands B.V.		
<i>Risico's</i>	Het financiële risico voor de gemeente Mook en Middelaar is nihil. Hoogstens een risico ter hoogte van 0,18 % van het geplaatste en gestorte aandelenkapitaal.	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

DAR N.V. te Nijmegen		
<i>Doel</i>	Inzameling van afval in de regio Nijmegen	
<i>Betrokkenen</i>	De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe en Wijchen.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 1.460 aandelen in het geplaatste aandelenkapitaal à € 10 nominaal per stuk. De aanschafwaarde bedroeg € 116k	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.	
<i>Ontwikkelingen</i>	In 2026 zal de gemeente Overbetuwe toetreden als aandeelhouder en opdrachtgever van de Dar.	
<i>Risico's</i>	<p>Dar loopt risico over de rentedragende vorderingen (met name onder liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden. Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Dar risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Dar risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen en schulden worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd. Dar wordt hoofdzakelijk gefinancierd via langlopende leningen met de gemeente Nijmegen en bevoorschotting vanuit de gemeenten gedurende het jaar. Bij eventuele kortlopende tekorten heeft Dar een kredietfaciliteit bij de ING Bank.</p> <p>De bedrijfsvoering van Dar kent diverse risico's, zoals inkooprisico's en het ontbreken van de juiste stuurinformatie. Hier zijn passende maatregelen voor genomen. Daarnaast zijn de huisvestingsplannen van invloed op het resultaat, gezien de benodigde investeringen en kredieten</p>	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar

DAR N.V. te Nijmegen

<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar
------------------	----------------------------

Nazorg (Bodemzorg) Limburg B.V.

<i>Doel</i>	Bescherming van het milieu en het voorkomen van milieuvervuiling door gesloten stortlocaties.	
<i>Betrokkenen</i>	Aandeelhouders van Bodemzorg Limburg zijn de gemeenten: Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente is voor 0,7 % aandeelhouder (190 van de 27.640 aandelen a € 0,45 nominaal).	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Rodoe.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Bodemzorg Limburg houdt zich op dit moment bezig met de ontwikkeling van activiteiten op gesloten stortplaatsen, zoals sportvoorzieningen of zonneparken. Ook worden voor alle locaties natuurbeheerplannen uitgevoerd.	
<i>Risico's</i>	Geen.	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)		
<i>Doel</i>	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten die voortvloeien uit het aandeelhouderschap in Enexis Holding N.V. en de uit Essent voortkomende vennootschappen.	
<i>Betrokkenen</i>	Alle 31 gemeenten van Limburg. Gezamenlijk bezitten zij ca. 9,5% van de aandelen van Enexis Holding N.V. en van twee rechtspersonen die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent N.V.	
<i>Financieel belang</i>	Lidmaatschapsbijdrage (afgerond) € 1k.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar is aandeelhouder in Enexis Holding N.V en lid van VEGAL.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Geen	
	<i>1 januari 2026</i>	<i>31 december 2026</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

Bijlage 4 Verdeling taakvelden over programma's

Programma Sociale leefomgeving

- 0.2 Burgerzaken;
- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer;
- 1.2 Openbare orde en veiligheid;
- 4.1 Openbaar basisonderwijs (*n.v.t.*);
- 4.2 Onderwijshuisvesting;
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken;
- 5.1 Sportbeleid en activering;
- 5.6 Media;
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; en
- 7.1 Volksgezondheid.

Programma Sociaal domein

- 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo;
- 6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd;
- 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal;
- 6.3 Inkomensregelingen;
- 6.4 WSW en beschut werk;
- 6.5 Arbeidsparticipatie;
- 6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo);
- 6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo);
- 6.712 Begeleiding (Wmo);
- 6.713 Dagbesteding (Wmo);
- 6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo);
- 6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal;
- 6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal;
- 6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk;
- 6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal;
- 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal;
- 6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk;
- 6.791 PGB Wmo;
- 6.792 PGB Jeugd;
- 6.811 Beschermd wonen (Wmo);
- 6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (Wmo);
- 6.821 Jeugdbescherming;
- 6.822 Jeugdreclassering;
- 6.91 Coördinatie en beleid Wmo; en
- 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd.

Programma Fysieke leefomgeving

- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden;
- 0.63 Parkeerbelasting (*n.v.t.*);
- 2.1 Verkeer en vervoer;
- 2.2 Parkeren;
- 2.4 Economische havens en waterwegen;
- 2.5 Openbaar vervoer;
- 3.1 Economische ontwikkeling;
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur;
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen;

- 5.2 Sportaccommodaties;
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (*deel openbaar groen*);
- 7.2 Riolering;
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria;
- 8.1 Ruimte en leefomgeving;
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen) (*n.v.t.*); en
- 8.3 Wonen en bouwen.

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

- 2.3 Recreatieve havens;
- 3.4 Economische promotie;
- 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie;
- 5.4 Musea;
- 5.5 Cultureel erfgoed;
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (*deel recreatie*);
- 7.3 Afval; en
- 7.4 Milieubeheer.

Programma Bestuur en organisatie

- 0.1 Bestuur; en
- 0.8 Overige baten en lasten (*exclusief deel onvoorzien*).

Algemene dekkingsmiddelen

- 0.5 Treasury;
- 0.61 Ozb woningen;
- 0.62 Ozb niet-woningen;
- 0.64 Belastingen overig; en
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Overhead

- 0.4 Overhead.

Vennootschapsbelasting

- 0.9 Vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

- 0.8 Overige baten en lasten (*alleen deel onvoorzien*).

Mutaties reserves alle programma's

- 0.10 Mutaties reserves.

Mutaties in reserves worden zo veel mogelijk functioneel verdeeld over alle programma's, zodat per programma de mutaties in de reserves bekend zijn. Voor de Uitvoeringsinformatie voor derden (IV3 / wettelijke taakvelden) worden deze mutaties ondergebracht in taakveld 0.10.

Bijlage 5 Begrippenlijst

In onderstaande lijst zijn diverse (financiële) begrippen toegelicht. Niet alle begrippen komen voor in deze Programmabegroting 2025.

Begrip	Omschrijving / toelichting
Achterstallig onderhoud	Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstelkosten.
Activa-posten	De activa maken onderdeel uit van de balans (zie aldaar) en worden, kort gezegd, gevormd door de (in geldwaarde uitgedrukte) bezittingen, zoals gebouwen, goederen, vorderingen en geldtegoeden. De activa-posten worden meestal onderverdeeld in twee categorieën: - vaste activa, zijnde activa-posten die langer dan een jaar meegaan, zoals gebouwen, machines en inventaris en; - vlottende activa, zijnde activa-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals voorraden, vorderingen en geldtegoeden. De tegenhanger van de activa-posten zijn de passiva-posten.
Algemene reserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een algemene reserve is een reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven, zoals bij een bestemmingsreserve het geval is. Mook en Middelaar heeft twee algemene reserves: - een (min of meer geblokkeerde) algemene reserve die als ondergrens wordt aangehouden voor het afdekken van risico's, zijnde de 'Algemene reserve' en; - een volledig vrij te besteden algemene reserve, zijnde de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).
Balans	De balans bestaat uit twee gedeelten die met elkaar in evenwicht zijn: de activa en de passiva (zie aldaar). De term 'balans' doelt op dit evenwicht. De activa worden, kort gezegd, gevormd door de bezittingen en de passiva bestaan uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Als de beide delen naast elkaar gepresenteerd worden, staan de activa aan de linkerzijde (debetkant) en de passiva aan de rechterzijde (creditkant). Er is echter niets op tegen om ze onder elkaar te zetten.
Bestuurlijk belang	Betreft zeggenschap in/bij een verbonden partij. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
BBV	Het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente moet voldoen.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend, is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.
Bestemmingsreserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad echter een specifieke bestemming heeft gegeven. De raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen of ongedaan te maken.
Bestemmingsreserve kapitaallasten	Bestemmingsreserve voor het dekken van kapitaallasten (afschrijving en rente) van reeds gerealiseerde of nog te realiseren investeringen. De kapitaallasten van nieuwe investeringen worden zoveel mogelijk opgenomen in de begroting, zodat deze bestemmingsreserve op termijn niet meer nodig is.
Bezuinigingsmaatregelen	Lastenverlagende maatregelen om een begrotingstekort weg te werken. Een bezuiniging is iets wat al rechtstreeks op de lasten van de begroting wordt verwerkt. In de begroting zijn deze bezuinigingen op programmaniveau verwerkt.
Budgetrecht	De bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen geeft de raad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dekkingsmiddelen	Middelen die worden gegenereerd dan wel aangewend om de lasten in de begroting op te vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij te besteden (zoals uitkeringen gemeentefonds), terwijl specifieke dekkingsmiddelen gebonden zijn aan bepaalde uitgaven binnen een programma

Begrip	Omschrijving / toelichting
	(zoals een provinciale subsidie, de afvalstoffenheffing of leges voor de aanvraag van een paspoort).
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders (= deelneming).
EMU-referentiewaarde	Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden, naast het eigen aandeel, ook het aandeel in het EMU-saldo van gemeenschappelijke regelingen betreft waar de individuele overheid deel van uitmaakt.
EMU-saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven op kasbasis van een gemeente. Dit in tegenstelling tot het begrotings- of rekeningresultaat op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo wordt berekend volgens Europese voorschriften.
Financieel belang	Een bedrag dat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet zou gaan. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van een gemeente. Deze zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Geïnterpreteerde risico's	In kaart gebrachte kansen op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang.
Gekwantificeerde risico's	Het totaal van de financiële gevolgen van de kansen op gevaar of schade.
Gemeenschappelijke regeling	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) dat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Groot onderhoud	Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.
Incidentele baten en lasten	De aard van de begrotingspost is altijd leidend voor het al dan niet incidentele karakter ervan. Een hulpmiddel bij het bepalen van het karakter van de begrotingspost is de tijdsduur. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Baten en lasten die zich in drie jaar of minder voordoen, kunnen worden gekwantificeerd als incidenteel, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Baten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.
Investerings met economisch nut	Investerings die handelbaar zijn (bijvoorbeeld gebouwen of vervoermiddelen) en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investerings met maatschappelijk nut	Investerings die in principe niet handelbaar zijn (bijvoorbeeld wegen). Voor sommige investeringen met maatschappelijk nut worden de kosten verhaald middels een heffing (bijvoorbeeld riolering).
Klein onderhoud	Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede, werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau.
Kwaliteitsniveau van het onderhoud	Een maat (norm) voor de staat van onderhoud waarop een kapitaalgoed zich moet bevinden.
Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen (lokale heffingen) niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt en voor welke belasting.
Lokale heffingen	Retributies en eigen belastingen die de gemeente ontvangt op basis van publiekrechtelijke regels, zoals onroerende zaakbelastingen, leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing.
Materiële vaste activa	Investerings met een meerjarig economisch of maatschappelijk nut.
Onderhoud kapitaalgoederen	Het systematisch aan de hand van beheerplannen onderhouden van in de gemeente aanwezige kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, water, gebouwen).
Opschuiven sluitend meerjarenperspectief	In de Gemeentewet is bepaald dat een meerjarenraming voor (ten minste) de drie jaren volgend op het begrotingsjaar wordt opgesteld. Als het begrotingsjaar geen structureel en reëel evenwicht laat zien, moet aannemelijk worden gemaakt dat het evenwicht uiterlijk in het derde jaar van de meerjarenraming door de gemeente tot stand kan worden gebracht. Het is daarom in beginsel voor de toezichthouder niet acceptabel als ieder jaar opnieuw een meerjarenraming wordt opgesteld waarbij er uitsluitend in het derde jaar van de meerjarenraming weer evenwicht is.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (zoals algemene personeelskosten, kosten van ICT, huisvestingskosten, kosten managementteam).
Passiva-posten	De passiva maken onderdeel uit van de balans en worden, kort gezegd, gevormd door het (in geldwaarde uitgedrukte) eigen vermogen en vreemd vermogen (schulden en verplichtingen). De passiva-posten worden meestal onderverdeeld in drie categorieën: - eigen vermogen, zijnde het verschil tussen alle bezittingen (activa) en het vreemd vermogen (schulden) - vaste passiva, zijnde passiva-posten die langer dan een jaar meegaan zoals voorzieningen

Begrip	Omschrijving / toelichting
	en langlopende opgenomen geldleningen en; - vlottende passiva, zijnde passiva-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals schulden aan leveranciers of 'rood staan' bij een bank.
Preventief toezicht	Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van preventief toezicht. In dat geval behoeven de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen vooraf de goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Programma	Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting. De programma's worden door de raad vastgesteld (en blijven in principe gedurende een raadsperiode gelijk).
Reëel evenwicht	Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.
Repressief toezicht	Wanneer de begroting aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van repressief toezicht. Dit is de standaardvorm van toezicht en houdt in dat de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden (rechtskracht krijgen), zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Risico-inventarisatie	Een overzicht van de kansen van een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang.
Risicomanagement	Risicomanagement is een hulpmiddel om op een gestructureerde manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en - door er pro-actief mee om te gaan - beter te beheersen. Risicomanagement is gebaseerd op het maken van risicoanalyses en maakt veelal gebruik van risicomodellen.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Stelpost	Begrotingspost waarvan de concretisering nog moet worden uitgewerkt.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, dat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan. Het omrekenen van het resultaat volgens het stelsel van baten en lasten naar een resultaat volgens het kasstelsel, gebeurt via het berekenen van het EMU-saldo.
Structureel en reëel evenwicht	Deze situatie is aan de orde als, uitgaande van het bestaande beleid en inclusief nieuw aanvaard beleid, - alle structurele lasten tenminste worden gedekt door structurele baten en - incidentele lasten worden gedekt door incidentele baten (waaronder onttrekkingen aan de VBR)
Taakstelling	Opdracht tot bezuinigingen, terwijl (nog) geen concrete maatregelen zijn genomen. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.
Voorziening	Voorzieningen kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Er staat namelijk altijd een verplichting of een kwantificeerbaar risico tegenover. De raad stelt voorzieningen in voor een specifiek doel. Ter onderbouwing moet een (beheers)plan opgesteld worden. De voorziening kan alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor zij is ingesteld.
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	De Vrij Besteedbare Reserve is een vorm van een algemene reserve, maakt onderdeel uit van het eigen vermogen op de balans en is vrij te besteden.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken dan wel middelen heeft vrijgemaakt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Het weerstandsvermogen bestaat uit twee onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding tussen deze twee onderdelen aan.
Weerstandscapaciteit, incidenteel	Het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.
Weerstandscapaciteit, structureel	Het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

Colofon

Bezoekadres:

Gemeentehuis
Raadhuisplein 6
6585 AP MOOK

Correspondentieadres:

Gemeente Mook en Middelaar
Postbus 200
6585 ZK MOOK

internet : www.mookenmiddelaar.nl

e-mail : gemeente@mookenmiddelaar.nl

telefoon : (024) 696 9111

Oplage

Papier : 40 exemplaren

Digitaal : Gemeentelijke website

Foto voorzijde

Vijf genomineerde foto's voor fotowedstrijd 2025